

EL FIGAROT

UN COMPROMÍS FAMILIAR AMB LA NATURA

El nostre llegat és tenir cura de la terra per a les futures generacions

MIGUEL I MIREIA TORRES MACZASSEK,
5a GENERACIÓ A ELS TOSSALS (DOQ PRIORAT)

WWW.TORRES.ES

Gràcies a tots els professionals del vi per escollir Familia Torres com

**#1 LA MARCA DE VI
MÉS ADMIRADA
DEL MÓN 2024**
DRINKS INTERNATIONAL

Descobreix més
sobre el programa
de Torres & Earth

EDITORIAL

COMENCEM?

No podria començar aquest text sense recapitular i fer una mica de resum de l'any passat, marcat per la celebració del 75è aniversari de la colla. L'anterior Junta Directiva va fer molta feina per guarnir un any tan especial d'actes i esdeveniments que quedaran en la memòria de tots i totes durant molts anys, començant pel multitudinari concert dels The Tyets, seguint per l'actuació on va començar tot, a Sant Cugat Sesgarrigues, i posant el colofó amb l'inoblidable i mediàtic acte del Liceu.

Ens trobem la colla en un molt bon moment des del punt de vista institucional, però també des del vessant casteller: hem freqüentat els castells de deu i una àmplia quantitat d'estructures de gamma extra, a més d'acabar l'any 2023 amb l'inèdit i espectacular 9 de 9 amb folre.

Dit això, toca centrar-nos en el que ve a partir d'ara. Esperem que el suport total i absolut rebut per tots i totes vosaltres a l'assemblea extraordinària, del qual no teníem cap dubte i que agraïm profundament, sigui un preludi del que ens espera els propers quatre anys, com a mínim. Vau ser moltes les persones que, d'una manera o una altra, vau reafirmar que érem l'equip més indicat per encapçalar la colla. Emprendre aquest il·lusionant repte de la mà de l'Àngel, a més d'una gran responsabilitat, representa un gran motiu d'orgull.

Estic plenament convençut que totes les vicepresidències estan en les millors mans. Agraïxo el compromís i el repte que han acceptat la Judit, el Sergi, el Miguel, el Marc, el Fèlix, l'Alba i l'Ari, en qui, com no pot ser d'una altra manera, tinc plena confiança i a qui donarem més responsabilitat que mai fins ara. També agraïxo el compromís de totes les 120 persones que, d'una manera o d'una altra, acabaran completant totes les àrees i faran que l'engranatge de la colla pugui continuar girant.

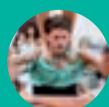
Una de les noves realitats de la colla és que la mitjana d'edat ha baixat en picat, per la qual cosa la formació de tots vosaltres i dels membres dels equips en matèries concretes com la seguretat, la prevenció o el feminisme prenen més importància que mai. La Junta donarà totes les eines per fer-ho possible. A banda d'això, entre tots ens hem d'encarregar de transmetre a les noves incorporacions allò que no ens ha explicat ningú: l'essència, els valors i el que representa formar part dels Castellers de Vilafranca. Si ho aconseguim, podrem generar una nova base sòlida per poder liderar el món casteller durant molts anys, des de la competitivitat, el sentit de pertinença i el respecte.

La colla sempre ha estat pionera en molts aspectes, des de l'increment de dies d'assaig, passant per l'ús de la xarxa i acabant amb la creació de l'Àrea de Rendiment i Salut per al benestar físic dels nostres castellers. D'aquí surt un altre pilar fonamental de la nostra candidatura i que tenim clar des del primer dia, que és el de la gestió de la salut mental. Tal com deia respecte a la formació, aquesta Junta posarà tot el que estigui en les seves mans per cuidar el benestar mental de tots els castellers i castelleres, proposant jornades i tallers en grup i sessions individualitzades si escau.

Per acabar, torno a agrair a tots i totes vosaltres la confiança dipositada en l'Àngel, l'equip tècnic, la Junta Directiva i en mi mateix. Si entre tots remem en la mateixa direcció, podrem arribar on ens proposem. Per part nostra, només us trobareu facilitats. Comencem? ●

ERNEST GALLART PÉREZ
CASTELLER I CABANYENC.
PRESIDENT DELS CASTELLERS
DE VILAFRANCA

✉ @egallartp

www.turismevilafranca.com

El Figarot
Butlletí dels
Castellers de Vilafranca
 Segona època
 Número 52
 Agost del 2024

Edita:
 Castellers de Vilafranca.
 Cal Figarot. General Prim, 11;
 Vilafranca del Penedès
castellersdevilafranca.cat

Consell de redacció:
 Pere Bolet, Xavi Carrasco,
 Júlia Carrillo, Laia Colomé,
 Alba Esteve, Anna Flores,
 Jordi Galtés, Raül González,
 Arnau Mañé, Dídac Salvadó,
 Biel Senabre,
 Josep Torreño i David Tudela.

Col·laboradors:
 Toni Bach, Sisco Benet,
 Jordi Bertran, Oriol Bertran,
 Xavier Capdevila, Lluís Casanovas,
 Fèlix Díaz-Prieto, Jordi Escofet,
 Pere Ferrando, Miquel Ferrer,
 Joan Font, Júlia Font,
 Ernest Gallart, Miquel Gallart,
 Anna Marín, Arnau Martí,
 Eloi Miralles, Pere Nin,
 Marc Palau, Jaume Rafecas,
 Pep Ribes, Nil Solà,
 Laia Sonet, Mònica Terribas,
 Joan Torrents i l'Equip de la canalla.

Fotògrafs col·laboradors:
 Arnau Alcalà, Yair Azubel,
 Jordi Borràs, Aida Collado,
 Pau Corcelles, Mar Díaz,
 La Fatxenda, Pascual Fernández,
 M. Rosa Ferré, Clàudia García,
 Xavi Hurtado, Josep Joaquín,
 Anna Martí, Fèlix Miró,
 Ruben Moreno, Jose Paredes,
 Josep Pontiroca, Sergio Ros,
 Toni Solé i Xavi Vicente.

Foto Portada:
 Sergio Ros per a La Fatxenda

Disseny original:
 Bildi, Martí Ferré i Agnès Simon
bidi.net

Maquetació i impressió:
 Gràfiques Kerpe SL.
 Pere el Gran 16,
 Vilafranca del Penedès

DL. B-29.663/86

Tots els drets reservats.
 © Castellers de Vilafranca
 © De les imatges i els textos,
 els seus respectius autors o drethavents.

AMB EL SUPORT DE:

AJUNTAMENT
VILAFRANCA
DEL PENEDÈS

Generalitat
de Catalunya

Diputació
Barcelona

P.3
Editorial

P.5
Sumari

P.10
El 9 de 9 amb folre: un castell que va sorprendre el món casteller

P.20
Qui gosa tocar Sant Fèlix?, canvi climàtic i castells

P.24
Els 'puntals' vilafranquins ja són al diccionari de l'IEC

P.30
2023, 75 anys passejant pels núvols

P.96
Sant Jordi de carro gros a Portugal

P.110
Entrevista a Vicenç Yuste

P.118
Els 505 castells de 9 i superiors descarregats a la plaça més castellera

P.124
Lluçia Blancafort, autor de la foto del pilar de 6 de la Colla Nova del 1934

P.100
Una setmana a Mèxic

P.6
Entrevista a Eva Acedo

P.16
Gamma superior

P.26
L'evolució tècnica del 3 de 10

P.64
El 2023 en xifres

P.66
33 segons que separen una idea boja d'una fita històrica

P.68
Vint-i-dos anys després

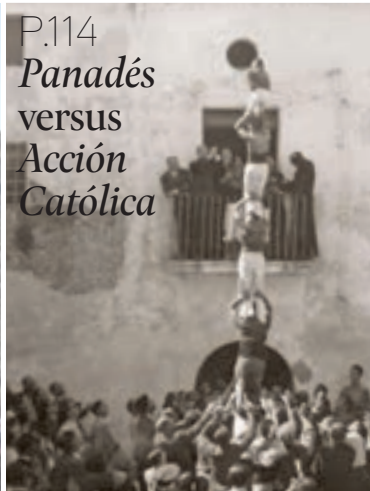
P.73
La pinya imprescindible

P.74
Un any ple d'activitats per celebrar-ne

75
 1948
 2023

P.114
Panadés versus Acció Catòlica

P.131
En el centenari del Ton Massanell, poeta dels castells

P.133
Cinquanta anys de... Vint-i-cinc anys de...

P.134
Superverd

P.136
Soca-rels i Fidelitat castellera 2023

P.138
En record de...

P.142
L'altra cara dels castells

És bonic que et
reconeguim la feina
que has fet perquè
t'agrada

EVA ACEDO, LA COLLA ÉS UN APRENENTATGE PER A LA VIDA

LAIA COLOMÉ NIN

PERIODISTA A @RAC1. LES MEVES
OPINIONS NOMÉS EM REPRESENTEN
A MI

 @LaiaColome

És un divendres al vespre del mes de juny i m'he citat amb l'Eva a Cal Figarot. Queda poca estona perquè comenci l'assaig i el local ja és un formiguer: l'assaig jove està en dansa, la canalla va arribant a poc a poc i la tècnica està reunida preparant les proves per al cap d'una estona. Arriba l'Eva, amb la calma i la serenor que sempre l'acompanyen. És d'aquelles persones que passen desapercebudes, però que sempre hi son, allà, a la trinxera, picant pedra. La discreció feta dona. Això, tot i que fa més de 30 anys que és a la colla i és castellera de soca-rel. Diu que no seria la mateixa sense els Castellers de Vilafranca. Segur que els Castellers de Vilafranca sense ella, tampoc.

LAIA COLOMÉ. Som al Figarot. Què et diuen aquestes parets?

EVA ACEDO. Em porten molt bons records, però, sobretot, són casa. És Vilafranca, és cultura, són amics, són històries... moltíssimes coses. És bastant familiar.

LC. Vas entrar a la colla el 1993, quan tenies 10 anys. Com vas venir a petar aquí?

EA. Uns companys de classe feien castells i m'anaven dient que algun dia hi vingués. Al final, un dia li vaig preguntar a la meua mare si hi podia venir i em va dir que sí, convençuda que no m'agradaria...

LC. I mira, fins aquí! Aquell 93 el cap de colla era el Mèneg, a qui fa poc vam homenatjar. Quina en va ser la impressió d'una nena de 10 anys?

EA. El vaig veure com una persona seriosa... però no tant. No vaig tenir la sensació de pensar "ostres, qui és aquest senyor?". Impacta més aviat el conjunt: arribes a un espai, que veus petit, perquè llavors assajàvem a l'entrada, amb molta gent fent proves, la canalla també voltant per allà. Esclar, en comparació amb la nau, o el pati, l'entrada la veies petita.

Fotos: Arxiu CdV

El meu castell preferit és la torre de 8 sense folre, per l'estètica, per la tècnica que hi ha al darrere

La majoria de dones han desaparegut quan han estat mares. Això passa per la pressió social

LC. Com van ser aquells primers temps a la canalla?

EA. En tinc un bon record, divertit, si no, no hauria continuat. Vaig trigar tres anys a pujar i, quan ho vaig fer, vaig començar pel 5 de 7... que llavors ja era un castell important. Per exemple, anàvem a Vilanova i hi fèiem el 5 de 7.

LC. Després de la canalla, vas passar a ocupar altres posicions. T'hem vist en grans castells. No sé si te'n quedes amb un o és impossible triar?

És difícil, eh. Si te n'haig de dir un, per mi el preferit és la torre de 8 sense folre. De fet, la torre en si. Estèticament, tota la tècnica que hi ha al darrere, perquè has de treballar molt en equip, pel que suposa a la plaça, el silenci que s'hi fa. Però també altres castells... potser el 3 de 9 amb folre, que era el castell més gran que havia fet fins llavors. O el 5 de 9 amb folre que ens va fer guanyar el Concurs del 1998, que pràcticament no l'haviem assajat. I vaja, els castells dels Sant Fèlix.

LC. Molts d'aquests castells han estat en diades concretes. N'hi ha algunes que recordis especialment?

EA. Probablement el Sant Fèlix del 2005, amb la primera torre de 9 amb folre carregada. Jo venia d'una lesió i fer-la va ser una superació personal, va ser tot un repte. En poc temps la vaig començar a assajar, em vaig autosuperar i, a més, va ser una superfita per a la colla aconseguir-la. I tot plegat, en un Sant Fèlix.

LC. I en quin moment decideixes fer el pas al costat i deixar de pujar?

EA. Venia de diverses lesions, dues de més serioses, i vaig valorar tot el que implicava una lesió. Has de fer moure gent, que t'ajudin a fer coses... I vaig creure que havia arribat el moment, perquè una afició meua no podia suposar tot això per a la gent del meu voltant, haver d'estar-me ajudant contínuament. I se'm va acabar una etapa. Estar a l'equip de canalla em va ajudar que no fos tan difícil deixar de pujar, perquè tenia alguna cosa a fer dins la colla.

LC. I t'has plantejat algun cop tornar a pujar o ja et queda molt lluny? De vegades encara et veiem fer alguna prova a assaig...

EA. El cuquet sempre hi és, esclar. Vaig decidir tancar aquella etapa, però hi ha moments que el cuquet hi pot més. Totes les sensacions que suposa fer un castell. També de negatives. De pressió, de nervis... ara estic molt bé amb la canalla.

LC. Com es viu la colla des de la perspectiva de l'equip de canalla?

EA. És molta feina, perquè has d'estar moltes hores amb la canalla, però recompensa molt. Per exemple, quan veus un nen o una nena que comença de zero i després el veus fent un castell... és extraordinari veure aquesta evolució. I com se n'alegren, com ho viuen. També són bonics tots els moments abans de fer castells, com els senten... és molt xulo.

LC. Perquè estar amb la canalla és molt més que ensenyar a pujar i fer castells...

EA. És transmetre la seguretat i la confiança. Explicar-los els valors dels castells i saber treballar en equip, perquè, al cap i a la fi, la colla és això, un equip de gent. I sobretot intentar que s'ho passin bé fent castells.

LC. I què us aporten els més petits als adults que treballeu amb ells?

EA. Molt d'aprenentatge. Per exemple, veus una nena que potser té por, però que acaba pujant al castell. I nosaltres, els adults, moltes vegades fem les coses perquè no ens atrevim a dir que no, per por al que diran, però no ho fem amb tanta convicció com ells. O quan veus que algun està més despistat o endarrerit, doncs els altres l'ajuden. Treballem perquè això passi, perquè uns estirin els altres, però de vegades els surt de manera natural. No hi ha tanta competitivitat com en els adults, que sí que la veus.

LC. Abans en parlàvem... tu vas entrar a la colla quan tenies 10 anys. Com ha canviat la manera de treballar amb la canalla des dels inicis dels anys 90 fins ara?

EA. És completament diferent. Per començar, els pares no venien ni a les sortides, ni als viatges a l'estranger. Ara sempre ha de venir algun pare. Tampoc es donava tanta importància als valors que hi ha darrere dels castells. Fèiem el castell i ja està. En canvi, ara es busca què hi ha més enllà, que és la part més maca. De fet, és el que sempre promocionem dels castells, els seus valors.

LC. *I entenc que tampoc es donava tanta importància al vessant més psicològic?*

EA. No, t'intentaven convèncer i ja està. Havies de pujar perquè el castell s'havia de fer. Ara es parla més, s'intenta raonar amb ells perquè ho entenguin.

LC. *Sempre t'hem vist treballar a la trinxera, amb els més petits, ensenyant-los a pujar. T'has plantejat mai posar-te al capdavant de la colla?*

EA. No! És molta feina i crec que no ho gaudiria de la mateixa manera. Ha de ser vocacional, perquè són moltes hores. Si hi ha altres que ho volen fer, doncs endavant.

LC. *Per què encara falten dones en aquestes posicions de lideratge?*

EA. Crec que a la nostra colla encara és una mica difícil. Què ha passat quan moltes dones que venien han estat mares? Doncs que la majoria han desaparegut de la colla i només venen de tant en tant. I això també passa per la pressió social: què hi fas aquí si ets mare, qui està amb el nen... Tot això al casteller que és pare no se li pregunta. I també hi ha una altra pressió, la que no valorin prou la teva opinió. Per exemple, que et diguin "què dius, tu, nena?". Ara bé,

Veig les noves generacions molt potents i crec que d'aquí poc temps una dona ocuparà un rol de lideratge a la colla

veig les noves generacions que pugen molt potents i crec que d'aquí poc temps s'arribarà al moment que una dona ocupi un rol de lideratge a la colla.

LC. *El 2015 et van entregar el reconeixement de castellera de soca-rel. Què vas pensar en aquell moment?*

EA. Ja? Si soc molt jove! [riu]. Els anys abans ja hi havia gent que m'ho comentava, que em tocava a mi... però jo no ho esperava. Hi havia molta gent davant meu i tampoc tenia la sensació d'haver fet tant per la colla. Però bé, és bonic que et reconguin la feina que has fet. Sobretot, perquè l'has fet perquè t'agrada.

LC. *Abans parlàvem de la canalla, però com ha canviat la colla de 30 anys cap aquí?*

EA. Des del punt de vista social, molt. Abans

es feien alguns actes, com la Pedalada Verda o el Concurs de Paelles, però no hi havia el ritme que hi ha ara. Ara de seguida els joves volen muntar un dinar o una festa i tot això fa molta colla. Molta gent ha vingut precisament per això, per aquest caliu que hi ha. I tot això també ha fet que el salt pel que fa als castells hagi estat impressionant i que, per exemple, el mes de juny puguis fer una torre de 9 amb folre i manilles.

LC. *Has viscut molts caps de colla. N'hi ha alguns que t'hagin marcat molt com a castellera?*

EA. Em quedo amb cosetes de tots ells. El que arrisca, el que dona més consells, el que va més a sac... Cadascú té alguna cosa.

LC. *Aquest any hi ha una pregunta que és pertinent: Sant Fèlix o el Concurs?*

EA. Sant Fèlix! És la diada, hi anem a fer els castells que volem. No mirem quina puntuació tenen, si unes dècimes més o menys. I tot plegat, en el context de la Festa Major, a casa nostra... El Concurs és xulo, però no és el mateix.

LC. *Es pot entendre l'Eva, com ets, sense els Castellers de Vilafranca?*

EA. Jo crec que no. La colla m'ha ensenyat moltes coses. Miro enrere i hi penso: si als castells ho he pogut fer, per què no a la vida personal? Si amb els castells caiem, ens aixequem i ho tornem a intentar, per què no a la vida personal? També valoro el fet de tractar amb gent molt diferent, que no hauria conegut fora de la colla i que també m'ha ensenyat moltes coses. És un aprenentatge per a la vida. ●

EL 9 DE 9 AMB FOLRE: UN CASTELL QUE VA SORPRENDRE EL MÓN CASTELLER

Foto: Jordi Borràs / ACN

El 9 de 9 amb folre és un castell que el Sisco tenia al cap abans de presentar la candidatura que ha dirigit la colla els darrers quatre anys. Ho comentava a les reunions de tècnica i a les tertúlies castelleres que fèiem

JOAN TORRENTS MASQUÉ
CASTELLER DE VILAFRANCA

 @jtorrentsmasque

A tota la tècnica ens il·lusionava perquè aconseguir aquest castellàs suposava fer moltes coses ben fetes durant els quatre anys. Quan hi pensàvem, però, hi vèiem moltes dificultats:

- Tenir tres poms de dalt (sis dosos i tres cascoletes) i un enxaneta de castells de gamma extra que fos capaç de coronar tres poms amb finor i rapidesa.
- Tenir molts castellers i castelleres de tronc amb nivell per fer aquest castell, des dels baixos fins als sisens. Tot un repte.
- Tenir moltes mans bones.
- Tenir 36 crosses.
- Haver de crear un castell nou i pensar com encaixar el peu i el folre.
- Disposar de la gent que necessites als assajos per treballar un castell en què participen tantes persones.

Així doncs, durant tota la temporada vam encarar els assajos i les actuacions per vèncer aquestes dificultats. Vam fer quatre 9 de 8. Vam apostar per fer els primers 9 de 8 «pesats» per donar confiança i seguretat als poms de dalt i, a partir d'aquí, vam anar traient-hi pes i afinant el castell per poder-lo posar sobre un folre. A cada 9 de 8 hi va haver canvis a tots els pisos i aquest fet va permetre que rodéssim molts castellers i castelleres.

GESTAT A CAL FIGAROT

Però el 9 de 9 amb folre és un castell que es va gestar sobretot a Cal Figarot, assaig rere a assaig. Es va gestar en el treball a les barres, on vam assajar crosses per al folre i per al peu, on portacrosses, portalaterals i altres peces bàsiques del peu van agafar experiència. També es va gestar rodant baixos i segons

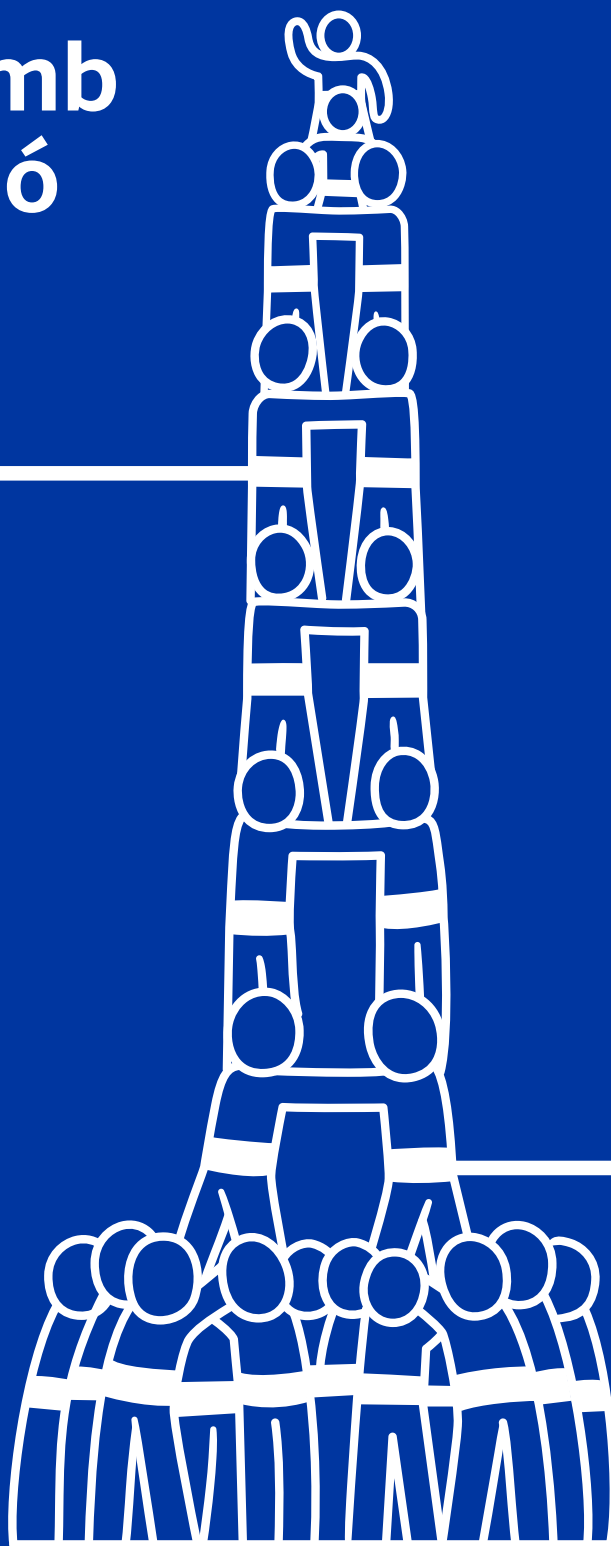
Foto: Josep Joaquín

de castells de nou per arribar a tenir durant la temporada onze baixos i deu segons que van fer algun castell de nou a plaça. Tot això és el treball que vam anar fent durant la temporada, sense el qual hauria estat impossible plantejar-nos el castell.

La dificultat més gran que vam tenir un cop vam començar a fer proves al laboratori de Cal Figarot va ser encabir a l'espai que hi ha entre torre i tres els portacrosses del tres, els portacrosses de dins de les torres, el portalateral del tres, el portalateral de dins de la torre i el portavent del tres. De fet, en les primeres proves que vam fer, va semblar que tot això no era possible, que no hi havia prou espai per a tota aquesta gent. I, quan pujava la gent del folre, allà faltaven espatlles per posar-hi bé els peus a fi que tot el folre pogués treballar en condicions.

Es va gestar rodant baixos i segons de castells de nou per arribar a tenir durant la temporada onze baixos i deu segons que van fer algun castell de nou a plaça

Estem amb la tradició

Agència de GLS a Vilafranca

C/ Turisme 12 - P.I. Domenys II
08720 Vilafranca del Penedès

938 199 717 · agencia.746@gls-spain.es

www.gls-spain.es

GLS

Parcels to People

Foto: Pascual Fernández

Foto: Jordi Borràs / ACN

SOLUCIONS A LES DIFICULTATS

Però vam persistir i hi vam buscar solucions. Vam posar un sol portacrosses al tres que portava els peus de les dues crosses. Això va permetre que guanyéssim una mica d'espai perquè els portacrosses de la torre poguessin entrar una mica més. D'aquesta manera, i seleccionant aquests castellers un a un per al perfil que necessitàvem, vam poder encabir-ho tot. Convé destacar que aquests portacrosses, portalaterals i portavents van ser castellers d'un perfil diferent als que utilitzem habitualment als castells de nou. Bàsicament van ser persones que tenien menys envergadura de l'habitual i d'una edat molt jove.

Prova rere prova que fèiem a les barres o als peus sencers que muntàvem als assajos, ens adonàvem que tot s'anava ajustant i ens convencíem que era un castell viable i que el podíem portar a plaça amb garanties. A l'últim assaig abans de Tots Sants, vam posar-hi el pis de sisens amb molta solvència i aleshores va ser quan tota la colla es va creure el castell. I en els 9 de 8 que vam fer a plaça i els 9 de 7 nets que fèiem a assaig, també observàvem com la canalla anava guanyant rapidesa i seguretat.

El dia de Tots Sants vam portar-lo a plaça amb tranquil·litat, il·lusió i una gran solvència. El castell va sorprendre tot el món casteller menys a nosaltres, que estàvem convençuts que el descarregaríem... i va faltar ben poc! ●

Prova rere prova que fèiem a les barres o als peus sencers que muntàvem als assajos, ens adonàvem que tot s'anava ajustant i ens convencíem que era un castell viable i que el podíem portar a plaça amb garanties

Penedès Industrial

Rambla de la Generalitat, 2-10
08720 Vilafranca del Penedès · BCN
Tel. 93 890 43 33
penedes@penedesindustrial.com

TOTS ELS PRIMERS CASTELLS DELS CASTELLERS DE VILAFRANCA

MIQUEL FERRET

 @MiquelFerret

CASTELL	ANY	POBLACIÓ	CAP DE COLLA
P de 5	1948	Sant Cugat Sesgarrigues	Oriol Rossell
T de 6	1949	Vilafranca del Penedès	Oriol Rossell
4 de 7	1949	Vilafranca del Penedès	Oriol Rossell
3 de 7	1949	Vilafranca del Penedès	Oriol Rossell
4 de 7 a (carregat)	1953	Vilafranca del Penedès	Ramon Sala
4 de 7 a	1954	Vilanova i la Geltrú	Ramon Sala
5 de 7 (carregat)	1965	Vilafranca del Penedès	Gabriel Martínez
5 de 7	1965	Barcelona	Gabriel Martínez
T de 7	1969	Igualada	Gabriel Martínez
4 de 8 (carregat)	1969	Vilafranca del Penedès	Gabriel Martínez
4 de 8	1971	Vilafranca del Penedès	Lluís Giménez
P de 6 (carregat)	1971	Vilafranca del Penedès	Lluís Giménez
P de 6	1972	Vilafranca del Penedès	Lluís Giménez
3 de 8 (carregat)	1972	Tarragona	Lluís Giménez
P de 5 ps	1973	París - França	Lluís Giménez
3 de 7 ps	1973	Vilafranca del Penedès	Lluís Giménez
T de 8 f (carregat)	1973	Vilafranca del Penedès	Lluís Giménez
3 de 8	1974	Vilafranca del Penedès	Gabriel Martínez
T de 8 f	1974	Vilafranca del Penedès	Gabriel Martínez
5 de 8	1985	Vilafranca del Penedès	Carles Domènech
3 de 9 f (carregat)	1987	Vilafranca del Penedès	Carles Domènech
4 de 9 f (carregat)	1987	Vilafranca del Penedès	Carles Domènech
9 de 7 (3 enxanetes)	1988	Vilafranca del Penedès	Carles Domènech
3 de 9 f	1989	Vilafranca del Penedès	Carles Domènech
5 de 7 (2 pollegons)	1989	Vilafranca del Penedès	Carles Domènech
4 de 9 f	1990	Vilafranca del Penedès	Carles Domènech
9 de 7	1991	Vilafranca del Penedès	Carles Domènech
P de 7 f (carregat)	1995	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
T de 9 fm	1995	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
P de 8 fm (carregat)	1995	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
P de 7 f	1995	Reus	Francisco Moreno
4 de 8 a	1995	Gelida	Francisco Moreno
4 de 9 fa (carregat)	1995	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
6 de 7 (2+2+2 i 2 enxanetes)	1996	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
3 de 7 a	1996	Bree - Bèlgica	Francisco Moreno
Vano de 6	1996	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
4 de 9 fa	1996	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno

CASTELL	ANY	POBLACIÓ	CAP DE COLLA
P de 8 fm	1997	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
5 de 9 f (carregat)	1997	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
5 de 9 f	1997	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
3 de 10 fm (carregat)	1998	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
T de 8 (carregat)	1999	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
3 de 9 f & 4 de 9 f	2001	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
P de 6 & P de 6 (carregat)	2001	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
4 de 9 (carregat)	2002	Vilafranca del Penedès	Francisco Moreno
T de 9 f (carregat)	2005	Vilafranca del Penedès	Lluís Esclassans
T de 8 f & P de 7 f	2006	Vilafranca del Penedès	Lluís Esclassans
3 de 8 a	2006	Sitges	Lluís Esclassans
5 de 7 a	2008	La Bisbal del Penedès	David Miret
3 de 9 fa	2009	Vilafranca del Penedès	David Miret
5 de 8 a	2009	Reus	David Miret
7 de 7	2010	Mollerussa	David Miret
T de 8	2010	Vilafranca del Penedès	David Miret
7 de 8	2011	Vilafranca del Penedès	David Miret
4 de 9	2012	Tarragona	Pere Almirall
7 de 9 f	2012	Vilafranca del Penedès	Pere Almirall
9 de 8	2013	Mataró	Pere Almirall
3 de 10 fm	2013	Vilafranca del Penedès	Pere Almirall
6 de 7 (4+2)	2014	Lieja - Bèlgica	Pere Almirall
6 de 7 a	2014	Brussel·les - Bèlgica	Pere Almirall
9 de 8 (3 enxanetes i 5 aletes)	2014	Barcelona	Pere Almirall
10 de 7	2015	Vilafranca del Penedès	Pere Almirall
8 de 7	2015	Martorell	Pere Almirall
P de 6 i P de 6	2015	Barcelona	Pere Almirall
7 de 7 a	2015	Sant Sadurní d'Anoia	Pere Almirall
7 de 8 a	2015	Torredembarra	Pere Almirall
7 de 7 aa	2015	Vilafranca del Penedès	Pere Almirall
3 de 8 ps	2016	La Bisbal del Penedès	Toni Bach
4 de 10 fm (carregat)	2016	Vilafranca del Penedès	Toni Bach
4 de 10 fm	2016	Tarragona	Toni Bach
10 de 8	2019	Sitges	Toni Bach
P de 9 fmp (carregat)	2022	Vilafranca del Penedès	Francesc Benet
9 de 9 f (carregat)	2023	Vilafranca del Penedès	Francesc Benet

Foto: Pascual Fernández

Aquells que som uns maniàtics de la classificació bé sabem que classificar és una cosa arbitrària i subjectiva. Així i tot, dins d'aquesta subjectivitat intentem buscar els punts de semblança i establir uns criteris que siguin tan objectius com sigui possible, per així aproximar-nos a la raó.

FÈLIX DÍAZ-PRieto MASANA
TOT EL QUE S'UNEIX ESTÀ DESTINAT
A DISSOLDRE'S

 @felix_diazpriet

L'objectiu d'aquest article és debatre la hipòtesi següent: cal situar un seguit de castells per sobre del grup que avui dia coneixem com el de la gamma extra. Parlem del recentment aconseguit pilar de 9fm i de la torre de 9f, però no del 3 de 9 ni del 9 de 9f. La proposta és classificar-los com a castells de gamma superior.

DUES VIES PER CRÉIXER

Anem a pams, comencem per veure com fem créixer els castells segons les persones que hi ha a cada pis: en el cas del pilar (1), la torre (2), el tres (3) i el quatre (4). Els castells amb agulla i de més persones per pis els deixem per a més endavant. Les construccions de la gamma bàsica -permeteu-me que les anomeni així- estan formades per aquestes estructures amb folre: pilar de 7f, torre de 8f, 3 de 9f i 4 de 9f. La manera com convertim aquests bàsics (1,2,3,4) en castells de gamma extra pot seguir dues vies:

1) Pujar-los un pis, en conseqüència, emmanillar-los, és a dir: pilar de 8fm, torre de 9fm, 3 de 10fm i 4 de 10fm.

2) Eliminar-los el folre i, per tant, obtenim els castells següents: pilar de 7, torre de 8, 3 de 9 i 4 de 9 (no hi posem "sense folre", però cap d'ells en porta).

Per tant, la manera de fer créixer aquests castells és la mateixa indistintament de l'estructura de la qual parlem. Les dues vies de creixement han estat: posar manilles o bé treure el folre. Per poder-hi posar manilles cal que la colla disposi d'una base social àmplia i de qualitat en domini de folre i manilles. La dificultat augmenta com més gran és el conjunt de folre-manilles. Per aquest motiu, al capdamunt dels castells emmanillats, hi trobem el 4 de 10fm. Quan els traïem el folre, requereixen d'excel·lència al tronc. El castell serà més exigent com menys persones hi hagi

a cada pis, per una qüestió d'estabilitat. Per tant, el 4 de 9 serà el més assequible dels nets, i el pilar de 7, el més exigent.

Ara com ara, el món casteller només ha descarregat el 4 de 9 i la torre de 8. Els tailandesos ens han demostrat que nosaltres encara no hem trobat les set peces per fer el pilar de 7 i els vallencs, que en el 3 de 9 es tracta de tenir tres rengles de castellers excel·lents al tronc. És més difícil trobar tres rengles que trobar-ne dues per fer una torre neta. Però aviat trobarem tant l'alineació de les set persones amuntegades com les tres rengles excel·lents.

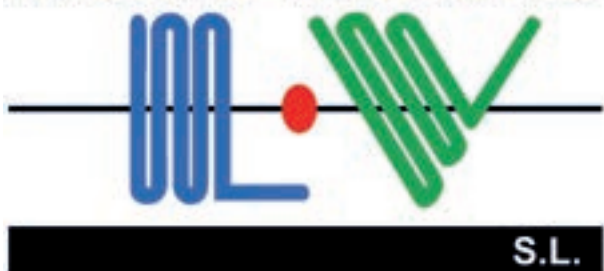
Ja tenim les primeres discrepàncies? Posem el pilar de 7 -inèdit per als occidentals- i el 3 de 9 -a dia d'avui, només carregat- en aquest primer grup de la gamma extra i no els classifiquem com a gamma superior

A la pàgina anterior, el pilar de 9 amb folre, manilles i puntals carregat per Tots Sants del 2022.
Foto: Pascual Fernández

Darrera torre de 9 amb folre, carregada a la diada de Tots Sants del 2012.
Foto: Fèlix Miró

INSTAL·LACIONS

- ELECTRICITAT
- AIGUA
- GAS
- CALEFACCIÓ
- AIRE CONDICIONAT
- AUTOMATISMES
- LLOGUER DE CAMIÓ CISTELLA

C/ Pati del Gall, 6 · **Tel. 93 892 12 79**
 08720 VILAFRANCA DEL Penedès
lv.instalacions@gmail.com

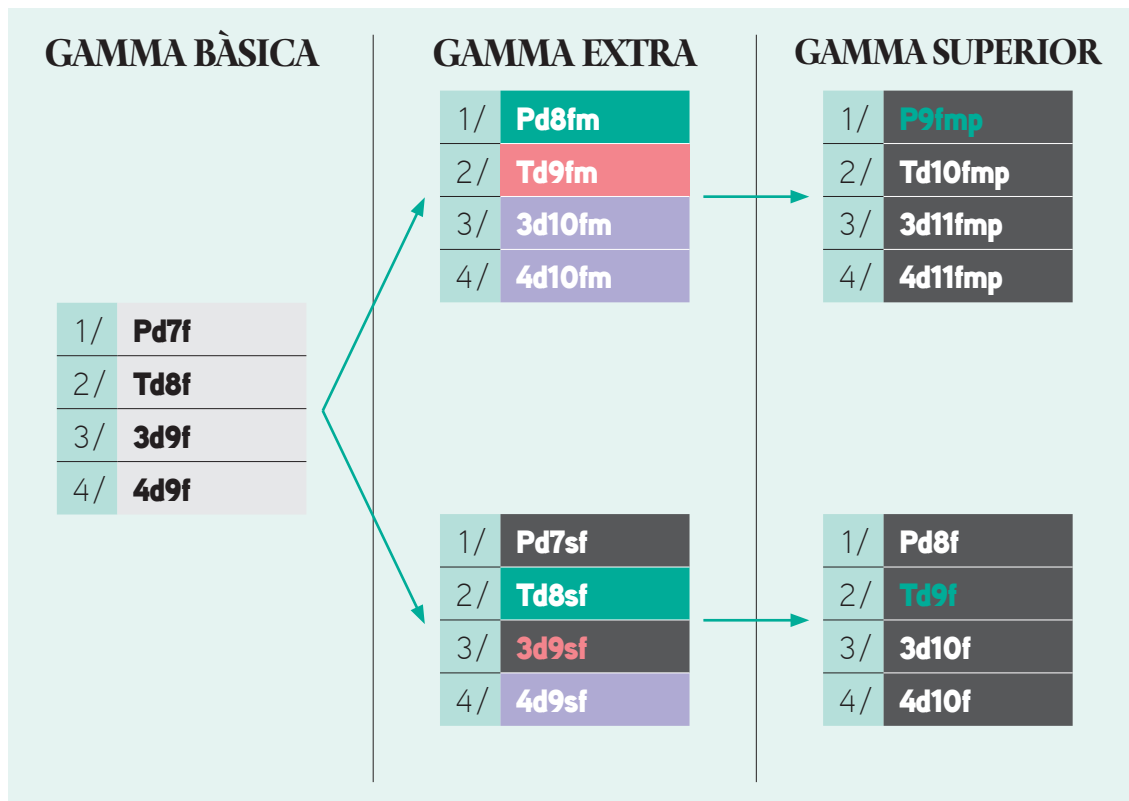
Av. Mediterrània, 1-3, 2n A
 08720 Vilafranca del Penedès
 Mòbil 667 718 861 · 661 863 428
estranyjordi@gmail.com
www.pintorsjordiestrany.com

ESPORTEC

OUTDOOR SPORT

ECORUTES · AVENTURA · MAR · NEU

ESPORTEC.NET
 f @ESPORTECOUTDOOR

GAMMA SUPERIOR

Entrem en l'hipotètic grup de la gamma superior. Per formar part d'aquest grup cal que els castells complexin un requisit: que siguin castells de gamma extra aixecats un pis per sota, simplement això. Els dos grups de la gamma extra, els emmanillats i els nets, si els aixequem un pis esdevenen castells de gamma superior. Per tant, la torre de 9f i el pilar de 9fmp són els dos únics castells que compleixen aquest requisit. Provenen de la torre de 8 i del pilar de 8fm.

Els dos grups de la gamma extra, els castells emmanillats i els castells nets, requereixen d'una excel·lència, la del folre-manilles i la del tronc, respectivament. En la gamma superior cal que convergeixin les dues excel·lències: un pilar de 9fmp demana un tronc i un folre-manilles-puntals excel·lents i en una torre de 9f cal un folre excel·lent i el tronc de la torre de 8, que ja ha de ser excel·lent per si mateix.

Només els Castellers de Vilafranca han coronat dos dels castells d'aquesta gamma. Té sentit que hagin estat aquests els castells que ens hi han donat accés, encara que per ara només hagin estat carregats. Per un costat, Vilafranca s'ha caracteritzat per dominar el folre-manilles i puntualment per tenir un tronc excel·lent. En els moments que ha tingut excel·lència al tronc, com quan tenia la torre de 8 o el pilar de 8fm espatarrants, ha pogut pujar aquestes estructures un pis. Per altre costat, ha posat puntals a l'estructura amb puntals que requereixen menys gent. I les estructures de pilar i torre són les estructures que necessiten menys gent de tronc, per tant, menys gent que cal que sigui excel·lent. En conclusió, només quan

s'han alineat els astres s'ha pogut entrar en el grup de la gamma superior.

Per tant, la gamma superior s'aconsegueix: quan aixequem el grup dels emmanillats (pilar de 9fmp, torre de 10fmp, 3 d'11fmp i 4 d'11fmp) o quan aixequem els nets (pilar de 8f, torre de 9f, 3 de 10f i 4 de 10f).

ALTRES ESTRUCTURES

En tot això, trobem un seguit de castells als quals incorporem l'agulla o bé que tenen més de quatre persones per pis, com són: 3 de 8a, 4 de 8a, 5 de 8, 5 de 8a, 7 de 8, 7 de 8a, 9 de 8, 10 de 8. Tots aquests els posem en el grup que hem anomenat com a castells de la gamma bàsica. En tots aquests casos, la manera d'accedir a la gamma extra només pot ser pujant-los un pis, ja que no els podem treure el folre, perquè no en tenen. Per tant, la gamma extra nascuda d'aquest castells, la formen: 3 de 9fa, 4 de 9fa, 5 de 9f, 5 de 9fa, 7 de 9f, 7 de 9fa, 9 de 9f i 10 de 9f. Aquest grup, però, també pot tenir accés a la gamma superior. Podem accedir a aquesta gamma seguint les dues mateixes vies que abans utilitzàvem per accedir a la gamma extra dels bàsics (1,2,3,4): pujant-los un pis i emmanillant-los o traient-los el folre. Poseu-vos a somiar...

Classificar ha acabat sent l'excusa per fer valdre certs castells que alguna vegada s'han desprestigiats. També per rebaixar els elogis que hem fet a d'altres construccions. Certament te n'adones que el creixement dels castells segueix una lògica, indistintament de l'estructura de la qual parlem. Sigui com sigui, que bonic que és poder continuar somiant noves fronteres, i dibuixar-les sempre és el primer pas. ●

Queden doncs descartats d'aquesta gamma el 3 de 9 i el pilar de 7. Cap d'ells és un gamma extra aixecat un pis. A més a més, per molt difícils que siguin, només ho són pel que fa al tronc

El 9 de 8 no és gamma extra. Dit això, el 9 de 9f és gamma extra; per tant, no és gamma superior

QUI GOSA TOCAR SANT FÈLIX?

CANVI CLIMÀTIC
I CASTELLS

Al món casteller han canviat, i molt, les coses en els últims 225 anys. I la majoria de canvis han estat bons, necessaris, i han fet prosperar l'activitat

Els castells es fan per damunt de tot a l'estiu i les diades amb més tradició es fan, o es feien, sempre a migdia, després de l'ofici de festa major. I dic «es feien» perquè això també comença a canviar

XAVIER CAPDEVILA
PERIODISTA I BORDEGÀS

@Elcapde

Per posar només un exemple: les fotos del mític concurs casteller de 1932, que va presidir Pau Casals, ens presentaven una plaça pràcticament buida, tant a l'arena com a les grades, mentre que ara el Concurs de Tarragona és «l'espectacle casteller més gran del món» i esgota les entrades al cap de pocs minuts de posar-les a la venda. I no entro en consideracions tècniques, de perfeccionament dels assajos, o de l'èxit demostrat per la incorporació de les dones per fer estructures més lleugeres i difícils. També les circumstàncies de l'entorn social o les ambientals han provocat reformes i adaptacions, positives en general. I és de l'ambient del que m'agradaria tractar. De l'ambient, meteorològicament parlant.

És clar que l'escalfament global i el canvi climàtic és una realitat que ja ningú pot negar. Les enquestes diuen que les seves conseqüències -la contaminació o la sequera, per exemple- ja formen part no només de les converses recurrents sobre el temps, sinó també de les principals preocupacions dels ciutadans de Catalunya. Això afecta les nostres vides en molts aspectes i també les activitats col·lectives, sobretot les que es fan al carrer i especialment en els mesos d'estiu, en què les temperatures en els últims anys no paren d'augmentar i fulminen tots els rècords. Els castells es fan per damunt de tot a l'estiu i les diades amb més tradició es fan, o es feien, sempre a migdia, després de l'ofici de festa major. I dic «es feien» perquè això també comença a canviar.

CANVI CLIMÀTIC I CASTELLS

El canvi climàtic també ha arribat als castells i des de fa un temps s'ha obert el debat sobre els horaris més convenients per a les actuacions, sobretot per fer, i per aguantar, les grans diades de l'estiu casteller. L'any passat, diversos articles a la *Revista Castells* ja incidien en la conveniència de fer canvis

en els horaris de migdia de les actuacions castelleres de l'estiu. A la calor, s'hi afegien alguns arguments derivats, com la poca presència de públic, o fins i tot estadístiques sobre caigudes o intents no carregats (us deixo aquí l'enllaç a un article meu d'octubre de 2023, on també hi ha referències a altres opinions recollides sobre el tema (<https://revistacastells.cat/2023/10/opinio-canvi-climatic-i-castells/>)).

El debat obert no s'ha limitat només a quatre articles d'opinió. Al Simposi Casteller que es fa a Valls per Santa Úrsula, un dels temes estrella de l'any passat va ser, precisament, la taula rodona sobre «Efectes del canvi climàtic a les actuacions castelleres en el marc del ritual festiu», en la qual van participar castellers, gestors culturals, periodistes, metges i professors universitaris.

I la cosa no acaba aquí. Al Vendrell, al mes de març passat, es va fer la 28a Jornada de Prevenció de Lesions en el Món Casteller, organitzada per la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya (CCCC) i amb els Nens d'amfitrions. Aquestes jornades es fan des del 1994 impulsades pel Grup de

Foment de la Ciència i la Salut en el Món Casteller. Uns dels principals temes tractats van ser com afecten les altes temperatures a les actuacions castelleres i el risc de patir lesions derivades de la calor. Doncs bé, s'hi va plantejar la possibilitat de cercar nous horaris per a les actuacions, per evitar les hores de màxima insolació del migdia. A la jornada vendrellenca, hi van assistir més de 150 castellers, especialment dels equips tècnics, d'una trentena de colles de tot el país. Com a conclusió, la CCCC es va comprometre a iniciar un estudi sobre el canvi climàtic i la seva afectació en les diades castelleres.

IMPACTE EN LES DIADES

Encara més. Al mes de maig s'ha posat en marxa un projecte de recerca, centrat en l'anàlisi de l'impacte del canvi climàtic sobre les diades castelleres, per comprendre'n els efectes i saber les mesures d'adaptació que es poden implementar per mitigar-ne els impactes negatius. La recerca posa èmfasi en el fet d'avaluar com aquest fenomen global afecta les activitats culturals que es fan a l'aire lliure, especialment les que es fan durant els mesos més càlids i a les hores centrals del

NEW HOLLAND
AGRICULTURE

NEW T4F STAGE V

JOAN CORTIADA *Sempre al teu costat*

C/ CALAFELL, 24 | VILAFRANCA DEL PENEDÈS | TEL. 93 890 17 77
www.joancortiada.com

Entremig de vinyes al cor del Penedès

**La millor tendència:
la senzillesa i l'elegància.
Cada celebració serà única
i inoblidable**

Masia La Torre del Gall

c/ de la Torre del Gall, s/n · Sant Cugat Segrarigues · Alt Penedès
T. 93 899 20 03 · www.latorredelgall.com · anna@latorredelgall.com

contem assessors

Impuls, creixement i consolidació

Resolem els dubtes en la creació i en el dia a dia del seu negoci. Donem seguretat en la gestió dels comptes, impostos i nòmines. Oferim rigor, confiança i proximitat per facilitar la presa de decisions

contem.es
in

T 938 170 417
contem@contem.es
08720 Vilafranca del Penedès
General Prim, 5, 2n

#fiscal #comptable #laboral #juridic #econòmic
#empresa #startup #pime #autònom
#granempresa #fíal
#fundació #associació
#particular #familiar

Foto: Josep Joaquín

dia en espais oberts. No tan sols s'observa la temperatura, sinó també la humitat i la insolació, i com això pot afectar la seguretat i l'èxit d'una diada casteller.

El projecte impulsa la Càtedra per a l'Estudi del Fet Casteller de la Universitat Rovira i Virgili i hi participen investigadors del Departament de Geografia de la URV i membres de l'Institut Universitari de Recerca en Sostenibilitat, Canvi Climàtic i Transició Energètica (IU-RESCAT). La recerca inclou una anàlisi de l'evolució de les temperatures en les principals diades castelleres dels últims 40 anys, i inclou tallers participatius amb representants de diverses colles castelleres per avaluar quines són les condicions meteorològiques que més incideixen en la construcció d'un castell. Fruit d'aquests tallers, s'elaboraran propostes per adaptar les actuacions tradicionals a la nova realitat climàtica, la qual cosa pot comportar canvis en els horaris en què, fins ara, es fan les diades. En aquest estudi, ja hi han començat a col·laborar colles com la Jove Xiquets de Tarragona o els Xiquets de Reus i es vol estendre a la participació d'altres colles.

Es previst que els resultats complets de l'estudi es facin públics a la tardor d'aquest 2024. La recerca vol contribuir a la preservació del patrimoni cultural immaterial, del qual formen part els castells, i també pretén proporcionar dades valuoses per a la societat en general i per a l'adaptació d'altres activitats culturals davant els reptes del canvi climàtic.

DEL MIGDIA A LA TARDA-VESPRE

Algunes colles castelleres i els organitzadors d'algunes jornades importants ja s'han posat en marxa i han decidit traspasar les seves diades d'estiu del migdia a la tarda-vespre dels seus dies de festa major. És el cas de la Diada de les Santes de Mataró o de la Bisbal del Penedès -una de les jornades habitualment més tòrrides de l'estiu casteller- que ara es faran a la tarda.

L'evolució raonable és absolutament compatible amb la tradició i més quan aquesta evolució millora la qualitat dels resultats

Vilanova i la Geltrú va ser una de les primeres places de la zona tradicional que va decidir traslladar la diada de les Neus, que es feia el 5 d'agost, al dissabte previ, a la tarda. Hi havia dos motius per fer-ho: el primer, que si el dia queia entre setmana i només era festiu a Vilanova, costava portar-hi colles forasteres de primer nivell; però el segon -i potser el més important- és que, amb la calorada d'un migdia d'agost, la plaça cada vegada registrava menys afluència de públic. Així, des de 1994, la diada es fa a la tarda i -com bé saben els Castellers de Vilafranca perquè n'han estat els grans protagonistes- les Neus s'han convertit en una de les jornades castelleres més importants de l'estiu casteller, en què sovint s'han aixecat els primers 3 de 10, torres de 9 i pilars de 8 de la temporada. Vilanova va recuperar amb aquest canvi el prestigi de ser una gran plaça casteller on s'aixequen els castells més grans. La crònica històrica assenyalava que l'any 1852, els Xiquets de Valls -sembla demostrat que era la Colla de la Roser, precursora de l'actual Colla Joves Xiquets de Valls- hi va fer el tercer 3 de 9 documentat de la història casteller. Al Catllar ja fa anys que també van passar la diada casteller de la Festa Major a un dissabte a la tarda i el gir en qualitat que ha assolit aquesta plaça des d'aleshores ningú el discuteix. Diades com la de les Cultures d'Altafulla o la del Mercadal de Reus -i podríem afegir-ne més, com la diada del Figarot de Vilafranca- són altres exemples ben consolidats d'excel·lents diades castelleres que s'han fet sempre a la tarda.

Davant de tot això, i malgrat la dificultat inicial que pugui suposar canviar alguns protocols del calendari tradicional d'alguna Festa Major, res és impossible. I les tradicions, quan s'adapten a l'esdevenir dels temps, acostumen a resultar-ne reforçades.

CANVIAR L'HORARI DE SANT FÈLIX?

Plantejar un canvi d'horari a la Diada de Sant Fèlix del 30 d'agost i també el trasllat de la diada a un dia no laborable de la setmana de festa major comportaria -sobretot per a les colles convidades- més avantatges que inconvenients. El programa d'actes de festes majors tan completes i lluïdes com la de Vilafranca segur que pot permetre's el luxe d'estudiar aquests canvis per al bé de la salut i del confort tant dels castellers com dels aficionats que omplen la plaça de la Vila. De passada, potser es podria reduir el consum de cervesa o les «paradetes» amb neveres portàtils, vermouths i aigües que cada any proliferen més entre el públic de Sant Fèlix, però aquest és un altre tema, que també ha començat a tractar-se en els debats castellers, com ara les Jornades de Prevenció de Lesions.

L'evolució raonable és absolutament compatible amb la tradició i més quan aquesta evolució millora la qualitat dels resultats. Les coses no cal fer-les com s'han fet tota la vida, simplement perquè sí. Algun administrador gosarà algun dia plantejar aquests canvis? Sant Fèlix no és només un dia. Sant Fèlix pot ser tota la setmana.

Allò de «sol, suor i pudor de peus», que es consideraven -en un to informal- els ingredients necessaris per a una bona diada casteller, ja fa temps que també ha canviat: els castellers són més nets que fa 150 anys i es renten bé els peus abans de cada actuació, i a la TAP de Tarragona van posar una cúpula retràctil que es tanca quan cau la soledat, per augmentar la comoditat de les colles que actuen al Concurs de Castells. ●

ELS 'PUNTALS' VILAFRANQUINS JA SÓN AL DICCIONARI DE L'IEC

Quan ja fa més d'un any, el dia 1 de novembre del 2022, vam aconseguir carregar el titànic pilar de 9 amb folre, manilles i puntals, se'm va ocórrer de mirar si el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans que tinc a casa (edició del 2007) recollia el mot 'puntal' amb l'accepció pròpia de l'àmbit casteller

ELOI MIRALLES
CRONISTA, CASTELLER
I RABASSÓ

@EloiMiralles45

Evidentment, la meua sospita que no hi era es va confirmar; cal tenir en compte que fins aquella data només els Castellers de Vilafranca havíem intentat el pilar més alt, per Tots Sants del 2002, i que fou a partir d'aquell any quan el terme es va començar a divulgar i va entrar a formar part del lèxic casteller, per bé que no ho fes d'una manera habitual a causa de la seva excepcionalitat. També cal dir, en aquest sentit, que pocs dies abans que la nostra gesta es consumés, el comunicador vilafranquí/tarragoní Ramon Marrugat havia publicat a *El 3 de Vuit* (14 d'octubre) un dels seus consuetudinaris "Cuc a enraonar", amb el títol "Fer els xiquets", sobre terminologia castellera, que acabava així: «(...) ens plau acabar amb els puntals, amb què els Verds anomenaven els que anaven damunt de les manilles en el pilar de nou, i que haurien de tornar en uns hipotètics castells d'onze». Els castells d'onze encara no han tornat, però sí que ho va fer, al cap de pocs dies d'aquell article, com tots sabem, el nostre espadat insígnia...

Van passar uns mesos i, a primers de febrer del 2023, vaig parlar amb el meu bon amic Joan Martí, catedràtic emèrit de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, de la qual fou el primer rector, sobre la possibilitat d'incloure 'puntals' en el DIEC2 que s'actualitza periòdicament. No caldria dir que va entomar la idea amb el màxim interès i va transmetre la proposta que li fèrem a la Comissió de Lexicografia de la Secció Filològica de l'esmentat Institut, de la qual ell forma part. Després de contrastar diverses opinions i del debat corresponent entre els seus membres —un altre dels quals és la nostra convilatana i amiga Maria del Mar Massanell i Messalles, a qui cal agrair, així mateix, el seu suport— la moció fou acceptada i aprovada, unànimement, el dia 5 de març; i així m'ho feu saber el dilecte confrare Joan Martí i Castell —fill de mare vilafranquina,

per a més consideració— amb la satisfacció compartida que és fàcil de suposar.

A la fi, el text aprovat, que ja es pot consultar a la web del *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC, fou el següent: «**Puntal** *m. pl.* Grup de castellers situat damunt les manilles, una part dels quals falca els quarts mentre que l'altra fa de suport del cinquè pis d'un castell humà. *Els Castellers de Vilafranca han carregat el pilar de nou amb folre, manilles i puntals*». Penso que el fet d'haver inclòs el nom de la nostra colla a l'exemple que il·lustra la definició ens ha de donar un plus de satisfacció i que, a més, atorga un bon reconeixement al mèrit d'haver estat fins ara els únics capaços de fer front al repte que significa encarar-se amb el més gran pilar de tots els temps.

Hi afegeixo que, a instàncies de l'amic tarragoní, aprofitarem l'avinentesa per incorporar una altra definició castellera al *Diccionari* que ens ocupa. És la que fa referència al vocable 'canalla', del qual sí que recollia altres accepcions, com ara 'mainada' o 'gent dolenta'. Ara també hi consta la següent: «Grup de castellers que ocupen els pisos dels dosos, de l'aixecador i de l'enxaneta. *L'agilitat de la canalla ha estat clau per a poder carregar el castell*». Aquesta aportació a enriquir la nostra llengua m'ha recordat la que vam protagonitzar, ja fa uns quants anys, amb l'amic Biel Senabre, quan se'ns va demanar de fer un informe que contribuís a la normalització del mot 'enxaneta', amb la 'e' inicial, per damunt de l'anxaneta, que era considerat com a més correcte des de l'aparició del *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra. I no vull acabar aquesta col·laboració sense insistir en el fet que, com a vilafranquins i penedesencs, ens hem de fer ben nostres les paraules 'cassola' i 'cassoleta' —com a sinònims d'aixecador, que també em sembla bé—, per més que hi hagi informadors que vulguin confondre la part més majoritària del món casteller amb un terme tan aliè al nostre territori com el d'acotxador, que no deixa de ser un localisme tarragoní. ●

Resultats de la consulta
Cercar la paraula

puntal

2 m. pl. [AN] [JE] [LC] Grup de castellers situat damunt les manilles, una part dels quals falca els quarts mentre que l'altra fa de suport del cinquè pis d'un castell humà. *Els Castellers de Vilafranca han carregat el pilar de nou amb folre, manilles i puntals*.

El fet d'haver inclòs el nom de la nostra colla a l'exemple que il·lustra la definició ens ha de donar un plus de satisfacció

Foto: Yair Azubel

El 15 de novembre del 2023 va fer vint-i-cinc anys que els Castellers de Vilafranca vam fer l'aleta al primer castell de deu de la història (1998). La revista castells em va demanar fer l'article que teniu a continuació i que he actualitzat per al nostre butlletí.

TONI BACH LLEAL
CASTELLER @VERDS I REMER
@OBRERIA «JUNTS SOM IMPARABLES!»

✉ @TonideLloret

Va ser la primera aleta però ja feia dos anys i dues setmanes que havíem portat a plaça el primer peu, folre i manilles de deu de tots els temps: el del 4 de 10 amb folre i manilles del dia de Tots Sants de 1996. Mai Vilafranca s'ha tornat a omplir per veure un castell com aquell dia. Vam ser pioners dos anys abans i, com amb la torre de 9 amb folre i manilles que havíem portat a plaça quatre anys abans de la primera aleta, tot i no ser els primers a descarregar-los, a dia d'avui som la colla que n'ha descarregat més, tant de torres de 9 amb folre i manilles com de tresos de 10 amb folre i manilles.

Una setmana després de fer l'aleta al primer castell de deu de la història, el 3 de 10 amb folre i manilles carregat, els Minyons de Terrassa van descarregar-lo. La seqüència entre aquestes dues colles -prou coneguda- va fer que algú no veiés bé que els Castellers de Vilafranca ens inventéssim una diada per obtenir aquesta primera aleta. Això de banda, va ser una altra gesta de la història dels castells, originada per la rivalitat que des dels orígens ha fet que actuació rere actuació fem els castells més alts i més difícils.

ANYS D'APRENTATGE I EXPERIÈNCIA

Van haver de passar quinze anys perquè una altra colla, nosaltres mateixos, tornés a descarregar aquest castell. Durant el període 1998-2013 només se'n van descarregar 2, tots dos a càrrec dels Minyons de Terrassa; se'n van carregar 11: 7 els Castellers de Vilafranca, 3 els Minyons de Terrassa i 1 la Colla Vella dels Xiquets de Valls, i se'n van intentar 30: 21 els Castellers de Vilafranca, 8 els Minyons de Terrassa i 1 la Colla Vella dels Xiquets de Valls. A més de 4 intents desmuntats: 3 els Minyons de Terrassa i 1 nosaltres.

Estarem d'acord que, per considerar un castell prou assolit tècnicament, s'ha de repetir en un curt període de temps més d'una vegada.

Això no va passar fins a les temporades 2013, on els Castellers de Vilafranca en vam descarregar 2; la temporada 2015, on els Minyons de Terrassa en van descarregar 4, i el 2016, la temporada més completa de tota la història dels castells, quan els Castellers de Vilafranca en vam descarregar 6 -gesta que no s'ha tornat a repetir-, la Colla Vella dels Xiquets de Valls en va descarregar 3, els Minyons de Terrassa en van descarregar 2 i la Colla Jove dels Xiquets de Tarragona en va descarregar 1.

L'estadística és demolidora, van haver de passar quinze anys d'aprenentatge i experiència per poder considerar el castell «assolit» tècnicament. És clar que les colles que han treballat més perquè sigui així són les dues colles dominadores dels castells amb folre i manilles: els Castellers de Vilafranca i els Minyons de Terrassa. Les estadístiques parlen per si soles.

Aquest és el camí que vam seguir per arribar al coneixement que ens va permetre descarregar-lo. Aquest camí no ha acabat i continuem treballant i aprenent per fer-lo millor.

GENT BEN PREPARADA

Sovint es vol desmerèixer el 3 de 10 amb folre i manilles argumentant que, per fer-lo, «només» s'ha de tenir molta gent, com si això en facilités l'execució. Dic això perquè, en el nostre cas, aquí va començar la progressió tècnica. Nosaltres tenim molt clar que un castell de deu requereix més persones que un castell net, però també tenim clar que aquesta gent, en totes les posicions, ha d'estar molt ben preparada.

El primer cop que vam portar un peu, folre i manilles de deu a plaça, el 4 de 10 amb folre i manilles de 1996, al folre van anar-hi 121 persones; quan el vam descarregar el 2016, unes 80. Al primer 3 de 10 amb folre i manilles de la història, al folre hi anaven 91 persones; ara el fem amb unes 70. En els primers hi havia massa pes per a la gent del peu. Fer un castell de deu amb folre i manilles no és posar el de nou amb folre a sobre d'un gran peu. La gent del folre ha de treballar com la gent del

Foto: Pascual Fernández

JOUNOU
VILAFRANCA DEL PENEDÈS - 93 890 03 03
VILANOVA I LA GELTRÚ - 93 814 22 64
www.jounouconcesionario.com

PENEDESCAR
VILAFRANCA DEL PENEDÈS - 663 33 97 92
VILANOVA I LA GELTRÚ - 93 814 56 09
www.penedescar.com

CITROËN
PENEDESCAR
VILAFRANCA DEL PENEDÈS - 93 817 34 84
VILANOVA I LA GELTRÚ - 93 814 56 09
www.penedescar.com

JOUMÓVIL
VILAFRANCA DEL PENEDÈS - 93 890 45 83
VILANOVA I LA GELTRÚ - 93 814 54 14
www.joumovil.seat

HONDA
STYL AUTO
VILAFRANCA DEL PENEDÈS - 93 817 01 03
VILANOVA I LA GELTRÚ - 93 814 22 46
www.hondavilafranca.com

PENEDESCAR
VILAFRANCA DEL PENEDÈS - 93 890 03 03
VILANOVA I LA GELTRÚ - 93 814 22 64
www.jounou.es

PENEDESCAR
VILAFRANCA DEL PENEDÈS - 93 890 03 03
VILANOVA I LA GELTRÚ - 93 814 22 64
www.jounou.es

VILAFRANCA DEL PENEDÈS - 93 890 03 03
VILANOVA I LA GELTRÚ - 93 814 22 64
ocasio.jounou.es

VILAFRANCA DEL PENEDÈS - 93 890 03 03
VILANOVA I LA GELTRÚ - 93 814 22 64
ocasio.jounou.es

OFIMA

Vilafranca, S.L.

INFORMÀTICA - OFIMÀTICA

MOBILIARI I MATERIAL D'OFICINA

DEVELOP Distribuidors Oficials i Servei Tècnic

C/ MESTRE RECASENS, 3

Vilafranca del Penedès

TEL: 93.890.39.66 - 93.890.34.43

www.ofima.cat

folre d'un castell de nou i no com la gent del peu. Vist això ens vam posar a treballar per treure pes del folre i de les manilles. Primer de tot disminuint la quantitat de castellers. Pot semblar una obvietat, però no ho semblava el 1996 i el 1998, tenint en compte, per exemple, que del 1989 al 1993 molta gent -i molt entesa- deia que la torre de 9 amb folre i manilles era impossible per la seva fragilitat. Es pot tirar d'hemeroteca, es va escriure molt sobre el tema.

Així doncs, primer vam anar traient gent del folre i més endavant vam anar canviant el perfil de moltes posicions, posant-hi castellers i castelleres més lleugers i amb més tècnica. Cal destacar la posició de croses a les manilles i la posició de sisens. A les manilles, posar castelleres a la posició de crosas no només ens va fer rebaixar-ne el pes, sinó que també ens va fer passar d'un treball de més força a un treball més tècnic. Ens va passar el mateix al pis de sisens (quarts de castells de vuit) a partir del 2008. A partir d'aquell any -i evidentment que amb alguna excepció- vam passar a fer els castells amb castelleres en aquest pis des de principi de temporada. El fet de treballar aquests castells des de principi de temporada amb el pis alleugerit -i no tan sols als assajos previs als castells màxims- va millorar molt els nostres resultats.

INNOVACIÓ

En el 3 de 10 de 1998, el que sí que vam fer per primer cop -i això va significar un canvi respecte al 4 de 10 de 1996 i una aportació a l'objectiu de treure pes de les manilles-, va ser que les escaletes de les manilles, després de la pujada del tronc, baixaven al folre. A partir d'aquí, aquesta innovació també la vam aplicar a la torre de 9 amb folre i manilles i la van adoptar la majoria de colles.

En els castells amb folre i manilles és necessària molta més gent que sàpiga aguantar-se a sobre d'algú i al costat d'altres castellers.

Millorar l'equilibri dels castellers que pugen al folre i les manilles facilita la feina dels pisos inferiors i fa més resistent el peu. El treball del tronc es fa amb més moviment, cosa que comporta que es necessiti més equilibri i, per tant, més assaig.

És evident que l'experiència ha fet millorar els castellers i castelleres en totes les posicions, tant de peu, folre i manilles com de tronc. I si l'experiència s'ha adquirit en les condicions el màxim de semblants a les que necessitem, millor. Això és el que aconseguim treballant els castells amb folre i manilles: la torre de 9 i el pilar de 8. Només cal mirar les estadístiques d'aquestes dues construccions en els anys que les colles han sovintejat els castells de deu, i ens en farem una idea precisa.

Un canvi important al nostre folre es va produir a partir del 2002. Veient el muntatge del tres dels Minyons, les nostres croses de manilles també van passar de recolzar el peu exterior a sobre d'uns portacroses a fer-ho a sobre dels vents. Aquests passaven a anomenar-se guillotines i els portacroses, falquetes. Amb dues diferències: 1) la col·locació dels peus de les nostres croses ens permet ajudar millor el terç; 2) la constitució de les nostres falquetes ja que les nostres són més lleugeres. Aquest canvi ens va permetre tenir el nucli del folre més lligat i estable.

El 2011 també es van fer dos canvis importants per poder descarregar el castell de deu més endavant:

- 1) La personalització de totes les posicions del peu. Es va començar a tecnificar amb més intensitat totes les posicions del peu i a especialitzar més la gent en cada posició. Això en va facilitar el muntatge i va fer que els castellers coneguessin millor la seva posició i la feina que havien de fer. Això va fer que se sentissin més implicats i importants per arribar a descarregar el castell.

- 2) El perfil dels segons del castell de deu va passar a ser de segons de castell de nou a segons de castells de vuit i de castells nets. Aquests controlen millor la posició i ajuden a fer que el folre sigui molt més estable.

Un altre aspecte que també ens facilita el treball del nucli del folre és l'alçada de les agulles. Posar-les més altes que els segons fa que el treball de les croses de les manilles no afecti el nucli del folre ja que canalitzen la força cap a fora.

RITME D'EXECUCIÓ

Però si hi ha una cosa que crec que és determinant per aconseguir l'efectivitat en els castells amb folre i manilles -i ara també puntals- és la velocitat d'execució. Quan el 2014 vam veure que els Xiquets de Tarragona, en un breu espai de temps, posaven a punt la torre de 9 amb folre i manilles i la descarregaven al primer intent, vam anar a veure com la treballaven. Vist el seu assaig, vam decidir muntar les famoses barres que feia temps que sabíem que utilitzaven les colles universitàries. Les barres permeten assajar la col·locació del folre i les manilles amb menys persones a l'assaig. Abans aquestes posicions només es podien assajar en els assajos especials en què hi havia molta gent, i no a totes les posicions. Això provocava que hi hagués qui no ocupava la seva posició en el castell fins a la plaça. S'allargava el temps d'execució i provocava la corresponent fatiga del castell. Les barres permeten assajar les rengles per separat amb totes les posicions de folre i de manilles. Totes aquestes persones, quan es porta el castell a plaça, saben col·locar-se a la seva posició sense perdre temps. Aquesta velocitat és clau per assolir l'èxit del castell.

El nostre camí en l'aprenentatge no ha acabat i el pilar de 9 amb folre, manilles i puntals ens va obrir noves portes de coneixement i ens ha de motivar a encarar nous reptes. Som-hi! ●

Foto: Yair Azubel

En els castells amb folre i manilles és necessària molta més gent que sàpiga aguantar-se a sobre d'algú i al costat d'altres castellers. Millorar l'equilibri dels castellers que pugen al folre i les manilles facilita la feina dels pisos inferiors i fa més resistent el peu

Foto: Pascual Fernández

01.11.2023

Tots Sants

Castells:
id 3d10fm, 3d10fm, 9d9f (c), id 4d9,
Pd8fm i 6Pd4

18.03.2023

Joan Cortiada

Castells:

4d7, 3d7, 4d7a, 5d7 i Vd5

26.03.2023Diada de Primavera
a Cal Figarot**Actuació amb:**Castellers de Mediona
Castellers del Foix de Cubelles**Castells:**

4d7, 5d7, 4d7a, Td7, 7d7, 7Pd4 i Pd5

02.04.2023Mercat del Ram
a Vic**Actuació amb:**Sagals d'Osona
Xics de Granollers**Castells:**

Pd4, Td7, 4d8, 7d7 i Vd5

16.04.2023

Dia del graller

Del 21 al 23.04.2023

Portugal

Castells:

7d7, Td7, 4d8, 4d7a, 5d7, Pd5 i 4Pd4

Castells (21.04.2023):

Lisboa: Pd5, 3d7 i 4d7a

Castells (22.04.2023):

Elvas: 4d7a, 5d7, 4d8, td7, 4Pd4 i Pd5
Évora: 4d7a, 5d7, 4d8, td7, 2Pd4 i Pd5
Lisboa: 4d7a, 5d7, 3d7a, 4Pd4 i Pd5

Castells (23.04.2023):

Belem: 4d7a, 4d8, 5d7, 4Pd4, pd5

30.04.2023

Fira de Primavera a Martorell

Actuació amb:Castellers d'Esparreguera
Matossers de Molins de Rei
Vailets de Gelida**Castells:**

4d8, id Td8f, Td8f, 3d8, 7d7, 4Pd4 i Pd5

07.05.2023

Catalunya en miniatura

Castells:

4d7a, 4d8, 3d8, id Td8f, Td7, 5d7, Pd6 i 4Pd4

14.05.2023

Fires de Maig

27.05.2023

Homenatge a Guillem Noya

1R CASTELL
DE NOU DE LA
TEMPORADA

Actuació amb:

Xicots de Vilafranca

Castells:

id 7d8, 7d8, 3d9f, Td8f, 4d8, Pd7f i 8Pd4

Castells:

7d8, Td8f, id 3d9f, 4d8, id 3d9f i Pd5

04.06.2023

Diada dels Quatre Fuets
a Berga

Actuació amb:

Castellers de Berga
Moixiganguers d'Igualada
Castellers de la Vila de Gràcia

Castells:

Pd4, 4d8a, 3d9f, 5d8, Pd7f i 4Pd4

10.06.2023

Diada Plaça de nou
a l'Hospitalet de Llobregat

Actuació amb:

Colla Jove de l'Hospitalet
Castellers de Terrassa

Castells:

Pd5, 3d9f, 5d8, 4d8, Pd6 i 4Pd4

17.06.2023

Festa Major de Sant Pere
a Reus

Castells:
3d9f, 3d8a, 4d9f, Pd7f i 5Pd4

Actuació amb:
Xiquets de Reus
Castellers de la Vila de Gràcia

elements

BATH & HOME COMFORT

BANY · CERÀMICA · CUINA · IL·LUMINACIÓ

 SIABIOSCA

elements@siabiosca.com
www.siabiosca.com

Showroom Vilafranca: C/ de Cubelles 7,
08720 Vilafranca del Penedès - 938 90 16 11

Showroom Vilanova: Ronda d'Europa 69,
08800 Vilanova i la Geltrú - 938 14 20 17

01.07.2023

Diada del Pla de la Seu

Castells:

id 4d9f, 4d9f, 4d8a, 3d9f, Pd8fm i 6Pd4

Actuació amb:

Xiquets de Tarragona
Castellers de Sants

02.07.2023

Rodatge videoclip de Travis Scott

1R CASTELL
DE GAMMA
EXTRA DE LA
TEMPORADA

Castells:

4d9f, id 4d9f

08.07.2023

Festa Major de Lloret de Mar

Actuació amb:

Colla Castellera de l'Alt Maresme i la Selva Marítima
Colla Castellera de Figueres

Castells:

7d8, 3d9f, Td8f i 3Pd5

15.07.2023

Diada de les Cultures a Altafulla

Actuació amb:

Castellers d'Altafulla
Colla Vella dels Xiquets de Valls
Xiquets de Tarragona

Castells:

4d9f, 3d9f, id Td9fm, 7d8, 2Pd4 i 2Pd5

22.07.2023

Les Santes

Actuació amb:
Capgrossos de Mataró
Minyons de Terrassa**Castells:**
Pd4, 3d9f, Td9fm (c), 4d9f, Pd7f i 6Pd4

29.07.2023

Diada de la Festa Major de Vilanova i la Geltrú

Actuació amb:
Bordegassos de Vilanova
Colla Jove Xiquets de Tarragona
Colla Joves Xiquets de Valls

Castells:
Pd4, Td9fm, 9d8, 4d9f,
Pd8fm i 6Pd4

FREGANT LA PERFECCIÓ A VILANOVA

PERE NIN
CASTELLER DE VILAFRANCA
I ADMINISTRADOR DE LA FESTA
MAJOR 2020 I 2021

✉ @perenin

Començo el dia mirant la previsió del temps. Ja m'imagino que no plourà. Darrerament no hi plou mai, al Penedès, però miro sobretot la temperatura i la humitat. Aquesta tarda actuem a Vilanova, i és una d'aquelles places on acabem amb la camisa ben mullada, quasi com si ens haguéssim posat vestits dins l'aigua de la platja.

Sembla que aquesta tarda serà suportable, no arribarem als 30 graus. Potser no caldrà que prengui una camisa de recanvi.

Un cop a plaça, amb els companys comencem a especular a veure quins castells farem. L'aplicació no ens dona gaires pistes. Hi ha sis castells (3 de 10 amb folre i manilles, 3 de 9 amb folre i agulla, 3 de 9 amb folre, torre de 9 amb folre i manilles, 9 de 8 o 4 de 9 amb folre) i el pilar de 8 amb folre i manilles. El que és clar és que intentarem una actuació de màxims.

Aviat comencem a desvetllar-ho: de sortida, tirem la torre de 9 amb folre i manilles. No s'ho pensa gaire la tècnica. En aquest castell tots hem encertat la porra. El primer objectiu era descarregar-la per passar allò que en diuen un punt d'inflexió, donat que ens havia quedat en intent a Altafulla i carregada a Mataró.

La torre sembla que ha anat molt bé, almenys és la sensació que hem tingut allà sota els que mai podem veure «en directe» els grans castells nostres. Molt diferent dels dubtes que vam tenir els dos darrers cops que l'havíem intentat. Els companys que sí que l'han vist també diuen que no ha patit en cap moment, o sigui que per fi ens hem tret l'espina!

A la segona ronda, el primer 9 de 8 (amb un enxaneta, evidentment) després de nou anys sense intentar-lo. Ja fa dies que als assaigs es rumoreja que aquest any anirem pel 9 de 9 amb folre, però no sé si a aquestes alçades de la temporada ens ho acabem de creure del tot: seria molt bèstia. Aquest sí que el puc veure una mica, de reüll, i ni es mou ni pateix en cap moment. Sembla mentida que faci tant de temps que no l'intentem.

I ara què, en tercera ronda? Tradicionalment, ha estat una diada en què hem fet un salt endavant. Els darrers anys abans de la pandèmia era quan intentàvem el primer 3 de 10 amb folre i manilles de la temporada. La tècnica no l'havia descartat del tot i a la plaça corre el rumor que el provarem. I així és, ens avisen que ens anem posant als nostres llocs i comença aquell rosc a l'estómac. Però un cop col·locat el nucli del 3 de 10, de sobte ens «desmunten». Sembla que la tècnica no ha vist clar que tinguéssim suficient gent per garantir prou cordons de seguretat. Un altre dia serà, i probablement serà aviat.

Muntem ràpidament un 4 de 9 amb folre i el descarreguem sense patir ni un sol instant, d'aquells pràcticament perfectes.

I anem per la cirereta del pastís: el pilar de 8 amb folre i manilles. Ha sigut un d'aquells exemples de pilar ferm, que no s'ha vist perillar en cap moment. És el segon que descarreguem aquesta temporada, després del que vam fer al Pla de la Seu.

De fet, tant els tres castells com el pilar han fregat la perfecció, cosa que ens dona molts ànims, després d'alguns dubtes a les dues darreres actuacions.

Sortim de la plaça amb un somriure d'orella a orella. Hem descarregat tots aquests grans castells i el pilar, però també és important veure de quina manera ho hem fet! A més, la nostra diada ha estat la millor feta fins al moment per cap colla el 2023. O sigui que el somriure i el sopar de després al port de Vilanova són més que merescuts.

I el que encara ens queda de temporada per somiar i gaudir! ●

Sortim de la plaça amb un somriure d'orella a orella. Hem descarregat tots aquests grans castells i el pilar, però també és important veure de quina manera ho hem fet!

Foto: Pau Corcelles

08.08.2023Trofeu
Joan Gamper**Castells:**
4d7a**12.08.2023**XXVIII Aniversari
de Cal Figarot**Actuació amb:**
Xiquets de Reus
Castellers de la Vila de Gràcia**Castells:**
id Td9fm, i 4d9fa, 3d9f, 4d8a, 4d9f i Pd6**15.08.2023**Festa Major
de la Bisbal del Penedès**Actuació amb:**
Colla Castellera de la Bisbal del Penedès
Colla Vella dels Xiquets de Valls
Colla Joves Xiquets de Valls**Castells:**
Pd5, 4d9f, 3d9f, id 4d9fa, id 4d9fa, 4d8a i Pd7f

19.08.2023

Festa Major d'Ascó

Castells:

Pd4, 4d8a, 9d7, 3d9f, 4d8, Pd7f i Vd5

26.08.2023

El Catllar

Actuació amb:

Colla Vella dels Xiquets de Valls
Colla Jove Xiquets de Tarragona

Castells:

3d9f i 9d8

27.08.2023

Festa Major de l'Arboç

Actuació amb:
Minyons de l'Arboç
Colla Vella dels Xiquets
de Valls
Colla Jove Xiquets
de Tarragona

Castells:
3d9f, 4d9fac, id 4d9f, id
4d9f, 4d9f

PAS ENDAVANT... AMB DUBTES

No hi ha paraula que defineixi millor la sensació de portar la camisa verda i actuar en places i en diades com aquestes que honor

JÚLIA FONT AGUILAR
CASTELLERS DE VILAFRANCA

@juliafa_sdo

Dia 27 d'agost, a mig matí arribem a l'Arboç. És l'endemà d'una diada remullada que ens deixa amb castells pendents. Al cap d'uns instants d'incertesa per la pluja, se'ns comunica que actuem a l'església. Hi entro, amb certes complicacions, i... sorpresa! L'interior és fosc, no hi deixen entrar el públic, m'enfaixo com puc. Realment un moment bastant caòtic i irreal, actuar-hi és inviable. Torna la incertesa. Podrem actuar avui? Finalment, decideixen intentar fer la diada a plaça malgrat el plugim. Comença, ara sí!

És en aquest moment, ja enfaixada i preparada per tot, que recordo que quan era petita venia a aquesta plaça, amb la meua família, a veure els grans castells que s'hi anunciaven. I és que no hi ha paraula que defineixi millor la sensació de portar la camisa verda i actuar en places i en diades com aquestes que honor.

Comencem amb el 3 de 9 amb folre, castell que demana un pis més. I a segona ronda... amb unes ganes superiors als nervis, hi va el 4 de 9 amb folre i agulla. Es munta el peu i, amb aquella agilitat i excel·lència que solem mostrar, ja hi ha el folre dalt. Quarts validen, quints col·locats, sisens... i ja tenim la canalla dalt. L'enxaneta passa pel meu darrere. Són instants, moments, que es fan segons. Carregada sòlida, però comencem a treballar la baixada. Són 10 segons, penso. Lluitem, ningú es deixa anar, tothom a la seva rengla i amb la persistència que ens caracteritza. Queda el pilar un pèl tocat pel quatre i, amb la sortida de l'enxaneta, cau. Després de sis anys, tornem a carregar el 4 de 9 amb agulla.

A tercera ronda 4 de 9 amb folre, amb l'alineació dels castells simultanis. Després de fer-ne dos intents desmuntats, el descarreguem, amb alguns canvis. Sortim amb la millor actuació de la diada, havent fet un pas endavant amb el 4 de 9 amb folre i agulla i amb dubtes sobre els simultanis. Sensació agredolça, amb moltes ganes de saber com continua la temporada. ●

29.08.2023

Vigília de Festa Major

Actuació amb:
Xicots de Vilafranca**Castells:**
2Pd5, 4d7a, Td7, Pd5 a la
cercavila
Pd4, 3d9f i 4d9f alhora,
Td8f, 4d8a, 3Pd5 i 2Pd4**30.08.2023**

Diada de Sant Fèlix

Actuació amb:
Colla Vella
dels Xiquets de Valls
Colla Joves
Xiquets de Valls
Minyons de Terrassa**Castells:**
Pd4, 3d10fm, 4d9fac,
id 7d9f, 7d9f i Pd8fm1R CASTELL
DE DEU DE LA
TEMPORADA

TORNAR A LA NORMALITAT D'UNA MANERA BEN DIFERENT

ORIO BERTRAN GRUIMAU
PENEDES

@oriolbertran

Quan parlem de la Festa Major de Vilafranca, a tots se'ns desperten un conjunt de sentiments de felicitat, festa i il·lusió per viure-la que se'ns trasllada cap un somriure a la cara. A tot això, hi hem de sumar el que per a tot casteller i castellera suposa la nostra festa: tres diades castelleres a la plaça de la Vila, diades que incrementen aquesta il·lusió i, per què no dir-ho, aquell punt de nervis que se'ns posen a l'estómac quan s'acosten els dies grans.

El 2023, personalment, vaig tenir l'honor de viure-ho des de l'administració de la festa: tota una muntanya russa que fa que aquesta barreja de sentiments que abans esmentava es multipliqui. Un dels privilegis que tens durant aquests dies és veure les actuacions dels balls i les diades castelleres des del balcó de l'Ajuntament, un punt de vista de les coses que, no us ho negaré, per mi és inoblidable, però que a la vegada es pot fer estrany. El que també és ben cert és que et fa prendre consciència del tresor que tenim a casa nostra, que vivim a la plaça de la Vila durant els dies de festa major.

Permeteu-me que faci un petit incís a la diada de Vigília, abans d'anar al dia 30. La colla portava a plaça el 3 i el 4 de 9 simultanis, un fet que només s'havia vist en dues ocasions prèviament. La gran solidesa del tres. La solvència mostrada pel quatre quan va tocar patir als pisos de quarts i quints. La gran aflluència de camises verdes a plaça. Només es pot dir que va ser una brutalitat.

Per la diada de Sant Fèlix, l'espectacle casteller que es va poder viure va ser de la màxima qualitat possible. Era un Sant Fèlix molt especial. Passada la pandèmia havíem pogut seguir la temporada amb normalitat, fet que permetia a totes les colles anar a plaça sense impediments de poder fer la millor actuació possible. I ostitres si ho vam poder gaudir! 10 gamma extres, 7 dels quals descarregats!

Ja només de sortida, vam plantar un 3 de 10 descomunal. El primer que es descarregava a la vila des del 2019. I ja no és només el què sinó el com. La solidesa i seguretat

Fotos: Josep Joaquin

amb què es va descarregar el castell van ser increïbles. L'explosió de felicitat de la nostra gent i de la que era a plaça van ser molts emocionants. Personalment -i m'haureu de disculpar que ho digui-, a dos quarts d'1 del migdia del dia 30 ja havia complert un dels meus somnis per aquesta festa major.

Després vam tenir a tocar descarregar el 4 de 9 amb l'agulla, vam descarregar l'immens 7 de 9 amb folre i vam tancar l'actuació amb el gran pilar de 8. Veure aquests tres castells des d'una posició a la qual no estàs acostumat, com deia abans, es fa ben estrany, però ahora et fa prendre consciència del que la colla és capaç de fer: quina quantitat de camises verdes que teníem a plaça! I igualment pel que fa a la Diada de Sant Fèlix: la quantitat de castellers i castelleres, el públic, com es viu, com se celebra. Quina sort tenim de conservar un tresor com aquesta diada a casa nostra! ●

Quina quantitat de camises verdes que teníem a plaça! I igualment pel que fa a la Diada de Sant Fèlix: la quantitat de castellers i castelleres, el públic, com es viu, com es crida i com se celebra. Quina sort tenim de conservar un tresor com aquesta diada a casa nostra!

31.08.2023

Diada de Sant Ramon

Actuació amb:

Xicots de Vilafranca

Castells:

Pd4, 3d9f, 4d8a i 2Pd5

09.09.2023

Els Hostalets de Pierola

Actuació amb:

Moixiganguers d'Igualada

Castells:

Pd4, Pd5, 4d8, 4d8a, Td7, Pd6 i 4Pd4

14.09.2023

75 anys de la primera actuació a Sant Cugat

Castells:

Td8f, 3d9f, 4d8, Pd5 i 2Pd4

17.09.2023

Santa Tecla

Actuació amb:

Xiquets de Tarragona
Colla Jove Xiquets de
Tarragona
Colla Vella dels Xiquets
de Valls

Castells:

Td9fm, 3d10fm (c), 4d9f,
2Pd4 i 2Pd5

SANTA TECLA 2023: LLUMS I OMBRES

ERNEST GALLART PÉREZ
CASTELLER I CABANYENC,
PRESIDENT DELS CASTELLERS
DE VILAFRANCA

✉ @egallartp

El Primer Diumenge de Festes a Tarragona sempre és especial per l'alçada de la temporada, per les colles amb què ens trobem i pels objectius que històricament ens hi hem plantejat.

Els anys parells, a la plaça de la Font, s'hi respiren aires de primera ronda del Concurs de Castells. Els anys imparells, en canvi, el públic general ho interpreta com una altra batalla entre la Colla Vella i els Castellers de Vilafranca. Res més lluny de la realitat. Personalment, la Diada de Santa Tecla és l'enèsima demostració d'orgull, poder de convocatòria i confiança que té la colla, independentment del context o de les colles amb qui compartim plaça, i l'any 2023 no podia ser diferent.

L'objectiu era clar: descarregar el 3 de 10 amb folre i manilles. Era d'aquells dies que, fins que no fóssim tots a lloc, no sabríem del cert si seriem camises suficients per plantejar-nos el castell de deu. Així doncs, es va recórrer a una tàctica molt nostrada: temptejar el terreny sortint de torre de 9 amb folre i manilles.

En aquesta ocasió, i permeteu-me el luxe de portar aquest text cap al territori personal i recapitular una mica, sortir de torre de 9 era lleugerament diferent per a mi. Si tot anava bé, seria la meva primera al pis de quarts. Dic «si tot anava bé» perquè durant aquell curs m'havia quedat amb la mel als llavis en tres ocasions: a l'aniversari de Cal Figarot, a la diada del Catllar i per Sant Ramon.

Vam entrar bastant d'hora a plaça però vam haver d'esperar una bona estona fins que les televisions poguessin començar la retransmissió en directe. Després de l'espera, vam tancar el peu i en un obrir i tancar d'ulls ja érem dalt. Des del moment que vam posar els peus a lloc tot va passar a una altra dimensió, i tot i ser una torre moguda, vaig gaudir com un nen petit des del primer fins a l'últim segon.

Totes les emocions, però, van quedar de seguida de banda perquè tocava afrontar el principal repte del dia: descarregar el castell de deu. Havent vist els efectius

que érem a la torre, era evident que seria d'aquells dies que necessitaríem l'ajuda al peu de tota l'afició desplaçada i de les altres colles afins. L'equip de pinyes va fer una feina de por per muntar i acabar de completar un peu equilibrat i sòlid.

Des que van pujar els segons, el muntatge del tres va ser especialment àgil i ràpid. Imagino que per la consciència que teníem tots -i que no hem de perdre- de cuidar el peu. De seguida els quintes eren col·locats i sonaven gralles. Va ser d'aquells tresos on ningú ni del peu, ni del folre, ni de les manilles mou un dit, dels més consistents que recordo. Per això, quan vam sentir el cop després de la carregada, va ser demolidor. A més, va ser una mala caiguda en què tot el pes del folre i les manilles es va decantar cap a un sector molt concret del peu, que va acabar cedint. Malauradament, de la caiguda, en van sortir moltes baixes pròpies i d'altres colles.

Per a la tercera ronda, el Sisco va anunciar el 4 de 9 amb folre. Era inevitable pensar que, pel context del moment, seria d'aquells traïdors i que hauríem d'apretar de valent. El quatre, però, va ser dels mil·lors que vam fer en tota la temporada, de principi a fi. Malgrat tot, crec que tots sabem que, després de la situació viscuda, ens mereixíem acabar la jornada de la millor manera.

Tot el que vam viure durant el Primer Diumenge de Festes de 2023, des del moment més dolç fins al més amarg, ho agafo, com sempre, com un aprenentatge en tots els sentits i com un exemple més de l'orgull que sento per portar aquesta camisa i formar part dels Castellers de Vilafranca. Un any més, Santa Tecla no va decebre. ●

La Diada de Santa Tecla és l'enèsima demostració d'orgull, poder de convocatòria i confiança que té la colla, independentment del context o de les colles amb qui compartim plaça

VALLFORMOSA

Everyday Extraordinary

Toca el cel amb la copa!

Aprofita un 10% de descompte en tots els productes de la web de Vallformosa! Només has d'introduir el codi VERDFORMOSA o escanejar el codi QR que tens aquí sota i fes que cada dia sigui extraordinari!

**Promoció vàlida fins el 31 de desembre de 2024*

@Vallformosa
vallformosa.com

 WINEinMODERATION
ELEGIR | COMPARTIR | CUIDAR

24.09.2023

Diada de
Saint Miquel

Actuació amb:
Moixiganguers d'Igualada

Castells:
3d9f, 4d9f, 9d8, Pd6, 2Pd4 i 2Pd5

Fotos: Josep Joaquin i Pau Corcelles

30.09.2023

Gala del 75è aniversari
al Gran Teatre del Liceu

Castells:
4d9f, 5pd4 i 4Pd5

Fotos: Pascual Fernández i La Fatxenda

07.10.2023

Diada del Mercadal

Actuació amb:

Xiquets de Reus
Colla Vella dels Xiquets
de Valls
Colla Jove Xiquets
de Tarragona
Capgrossos de Mataró

Castells:

id Td9fm, Td9fm, 5d9f,
4d9f, 2Pd4 i 2Pd5

QUAN ES GUANYA I NO PER PUNTS

SISCO BENET
NASCUT A REUS I FILL DE VILAFRANCA

 @SiscoBenet

Aquesta vegada no ha estat diferent. N'hem sortit guanyadors i reforçats. Tot i que personalment (per ser reusenc de naixement), em faci una illusió especial engrandir aquesta diada i fer-hi un bon paper, per als Castellers de Vilafranca l'actuació biennal de Reus sempre ha estat molt complicada, encara que els castells que hi hem portat durant tots aquests anys no ho fa semblar. És una diada configurada per ser de gran nivell (i crec que els organitzadors han de vetllar per millorar molts aspectes perquè així es mantingui), en què tots els condicionants es presenten com dificultats per als Castellers de Vilafranca.

Castellers de Vilafranca tot just es desporten del descans post-Sant Fèlix, amb el desgast posterior del post-Santa Tecla, i li queda encara lluny engranar la colla de cara al final de temporada de Tots Sants. Igual que en el cas de Mataró, la distància (no pertanyem al que el Mènec en diu «territorio comanche»), afegeix una dificultat més per arrossegar prou camises pròpies i aficionats a fi de garantir un mínim de peu per portar-hi *pepinos*. Les fórmules que s'apliquen per portar gent a aquests diades distants, que són feixugues pel gran nombre de colles que hi ha, perquè són llargues... són molt dificultoses quan ja s'han gastat arguments i cartes tot just pocs dies abans. Però ens agraden els castells i els verds sempre anem a les places amb tot.

Vam ser els primers a arrancar la diada, quan tot just la gent arribava refiant-se dels retards d'allò de «l'horari casteller i la plaça encara no és plena».

Sortim de torre de 9 amb folre i manilles. Intent desmuntat. Dificultats d'inici. No surt ni com esperàvem ni molt menys com sabem que tenim la torre. Després de veure com a la Colla Vella (CVXV) li quedava en carregat el 4 de 9 amb folre i lo pilar, no ens arruguem. A la ronda següent fem la torre de 9 amb folre i manilles. La diada continua i nosaltres fem una pausa per contemplar una magnífica torre de 8 (per als vallencs lo dos de vuit) carregada.

Continuem *enxufats* i anunciem el 5 de 9 amb folre. Després de desmuntar-ne un

peu, el castell que vam fer no es pot explicar gaire. És impossible d'explicar en un text d'un grapat de frases. Continuem recordant-lo amb un enorme somriure. Va ser un esclafit de sensacions i emocions. Adrenalina en estat pur. N'hi havia molts a plaça que no en donaven ni un cèntim i n'hi havia molts també que desitjaven que no arribéssim a port. Les cares finals ho deien tot. Per a nosaltres, orgull, convicció, defensa, saber sobreposar-se a dificultats, creure-hi i anar-hi. Per uns altres, resignació davant els Castellers de Vilafranca.

Per acabar, el tercer castell. Un 4 de 9 amb folre que ens va recordar que aquests castells, tot i haver-ne fet centenars, són molt difícils. Defensat amb ofici.

Ronda de pilars i cap a casa. Amb somriures per a nosaltres i cares llargues per a uns altres. Tot descarregat. És clar que hi ha vegades que es guanya i no per punts.●

L'actuació biennal de Reus sempre ha estat molt complicada, encara que els castells que hi hem portat durant tots aquests anys no ho fa semblar. És una diada configurada per ser de gran nivell

15.10.2023

Romeria a Montserrat

Actuació amb:
Castellers d'Esparreguera**Castells:**
4d7a, 4d8, Td7, 5d7, Vd5**21.10.2023**Diada dels Moixiganguers
d'Igualada**Actuació amb:**
Moixiganguers d'Igualada
Capgrossos de Mataró**Castells:**
3d9f, 4d9f, 9d8, Pd6 i 5Pd4**28.10.2023**

Sant Cugat del Vallès

Actuació amb:
Castellers de Sant Cugat
Castellers de Sabadell**Castells:**
3d9f, 4d9f, Td8f, Pd6 i 6Pd4

01.11.2023

Tots Sants

Actuació amb:

Xiquets de Tarragona
Castellers de Sants
Caggrossos de Mataró

Castells:

id 3d10fm, 3d10fm, 9d9fc,
id 4d9, Pd8fm i 6Pd4

TORNEM A FER HISTÒRIA

1R 9 DE 9
AMB FOLRE
DE LA HISTÒRIA

LAIA SONET ARGEMÍ

@LaiaSonet78710

Torna a ser 1 de novembre, un dels dies més esperats de l'any per als Castellers de Vilafranca. Sentiments contradictoris: emoció i nervis per veure reflectida a la plaça més castellera tota la feina feta a assaig junt amb un punt de nostàlgia i malenconia anticipades perquè sé que és l'última diada de la temporada.

Enfilo camí cap a Cal Figarot, punt de trobada abans que arribi l'hora d'anar a fer la foto de cada any. Després, ens enfaixem i encarem el carreró d'entrada a plaça. Abans, però, m'uneixo a cantar l'himne amb la canalla. D'això es tracta: la diada de Tots Sants comença amb aquests petits instants.

Ens endinsem cap al carrer de Santa Maria, un carrer on els nervis són a flor de pell. Un carrer que, per molt curt que sigui, sol fer-se etern. Un carrer al final del qual enlairem el pilar d'entrada a plaça.

Un quart d'una. Es dona tret d'inici a la diada. A primer ronda, descarreguem el 3 de 10 amb folre i manilles, un castell que, malgrat no saber-ho fins poc abans d'entrar a plaça, molts ja podiem imaginar que seria el de sortida — almenys jo ho feia. Un castell tan nostre que, en descarregar-lo, ens serveix d'embranchada per encarrar la diada amb encara més ganes de les que ja teníem.

Ara és hora de persistir, de seguir. Em plantejo quin serà el següent castell, i és aleshores quan anuncien que farem el 9 de 9 amb folre: un castell inèdit i molt valuós. Minuts després, el peu llest i el folre ja col·locat. M'envaeixen els nervis, però, en posar el primer peu sobre la pinya, la concentració agafa protagonisme. L'esforç, la serenor i la presència que tant ens caracteritza permeten que carreguem, per primera vegada a la història, el 9 de 9, un castell que el món casteller tenia moltes ganes de veure a plaça.

Després de l'eufòria, cal seguir. El castell que ens servirà per tancar la diada no es deixa conèixer. De fet, personalment no m'assabento que fem el 4 de 9 fins a molt hora justa. És el que hi ha quan se suma l'àmplia gamma de castells que té la colla, suposo.

Muntem el peu del 4 de 9, però, malgrat persistir, el castell se'ns resisteix i perdem ronda.

Amb un regust agredolç que m'envaeix, acomiadem la diada amb un pilar de 8 amb folre i manilles. Sensació mig desconcertant. Sens dubte, hem d'estar orgullosos de la diada: descarregar el 3 de 10 i fer història amb el 9 de 9 no és gens fàcil. Així i tot, una part de mi es capfica en la insatisfacció de no haver pogut completar la diada tal com volíem.

Malgrat aquest sentiment de ràbia, és clar que és una diada digna de celebrar. Ara és moment de reposar i transformar aquest neguit amb energia i empena per tornar més forts la temporada següent. ●

En posar el primer peu sobre la pinya, la concentració agafa protagonisme. L'esforç, la serenor i la presència que tant ens caracteritza permeten que carreguem, per primera vegada a la història, el 9 de 9

Fotos: Josep Joaquín

ELS FORMATGES MÉS CASTELLERS

Les persones sòcies
dels Castellers de
Vilafranca tenen un

5% de descompte
botiga.xerigots.cat

per les seleccions de
formatge de la nostra
botiga on-line!

Fes servir el codi:
XERIGOTSAMBELSVERDS

XERIGOTS

botiga.xerigots.cat

16.11.2023

Codorniu

Castells:
td6, 3d7, 4d6a, pd4, pd5c, pd4

18 al 24.11.2023

Mèxic

Castells (18.11.2023):
Freixenet: 5d7, 4d8, 3d7, Td7 i Vd5

Castells (19.11.2023):
Ángel de la Independencia: 5d7, 4d8, 4d7a, 7d7 i Vd5
Monumento a la Revolución: 5d7, 4d8, 7d7, Pd5 i 4Pd4

Castells (20.11.2023):
Teotihuacan: 3d8, 4d7a, 4d8, 5d7, 7d7 i Vd5

Castells (21.11.2023):
Novartis: 5d7, 4d7, 4d8 i Vd5
Zócalo: 4d8, 3d8, 3d7a, Vd5 i Pd4

Castells (22.11.2023):
Cholula piràmide: 5d7, 4d8 i Vd5
Cholula Voladores: 7d7, 4d7a i Vd5

Castells (24.11.2023):
Banc Sabadell: Td6, 3d7, 4d6a i 2Pd4

Fotos: Arnau Alcalà

CASTELLERS DE VILAFRANCA EL 2023 EN XIFRES

Registres per a la història

ACTUACIONS AMB CASTELLS DE GAMMA EXTRA

11

3 amb 1 castell de GE
3 amb 2 castells de GE
1 amb 3 castells de GE
1 amb 4 castells de GE

(castells almenys carregats + 3 amb intents o intents desmuntats).
9 la temporada 2022
Rècord: 17 l'any 2017

ESTRUCTURES DIFERENTS

20

18 de descarregats
+ 2 de carregats

(De Td7 en amunt)
Iguala el rècord de les temporades 2013 (21 - 20d+1c) i 2014 (21 - 18d+3c)

CASTELLS DE GAMMA EXTRA (SUPERIORS AL 9D8) EN UNA TEMPORADA

16

11 de descarregats
+ 5 de carregats

17 (11+6) la temporada 2022,
37 la temporada 2017
(rècord de la colla).

TEMPORADES CONSECUTIVES DESCARREGANT LA TD9FM

16

Del 2006 al 2023

27a temporada consecutiva carregant i/o descarregant la Td9fm (1995-2023).
(Sense comptar els dos anys de pandèmia 2020-2021).

ACTUACIONS AMB CASTELLS DE 9 I/O SUPERIORS

26

9 amb 1 castell de 9
7 amb 2 castells de 9
8 amb 3 castells de 9
2 amb 4 castells de 9

(castells almenys carregats + 1 amb intent desmuntat)
18 la temporada 2022,
28 la temporada 2016
(rècord de la colla).

TEMPORADES CONSECUTIVES DESCARREGANT EL 3D10FM

7

Del 2015 al 2023

9 temporades seguides almenys carregant-lo (2013 al 2023).
(Sense comptar els dos anys de pandèmia 2020-2021).

CASTELLS DE 9 DE LA TEMPORADA 2023

55

50 de descarregats
+ 5 de carregats

43 (37+6) la temporada 2022,
76 la temporada 2016
(rècord de la colla).

TEMPORADES CONSECUTIVES DESCARREGANT EL PD8FM

12

Del 2010 al 2023

27a temporada consecutiva almenys carregant-lo (1995-2023).
(Sense comptar els dos anys de pandèmia 2020-2021).

PEP RIBES

CATALÀ. PASSIÓ CASTELLERA. SOCIALISTA SOBIRANISTA. MENT OBERTA. DEFENSA DELS DRETS LGTBI. CARPE DIEM.

@pepribes

Més registres en castells 2023

Es fa el registre més alt en castells de nou bàsics (4d9f / 3d9f / 9d8), 39 de descarregats (el millor registre anterior datava de 2014, amb 38 -36d + 2c).

Única colla que descarrega el 9d8
Única colla que descarrega el 3d10fm
Única colla que descarrega el 7d9f
Única colla que carrega el 9d9f

Els Castellers de Vilafranca tanquen el 2023 amb 997 castells de 9 i superiors descarregats.

Es tanca l'any 2023 amb 1.365 castells de 9 i superiors, 997 de descarregats, 137 de carregats, 135 intents, 96 intents desmuntats.

Actuacions del 2023 al top ten (10 millors d'actuacions més completes (3 castells i pilar) de la temporada:

- 3a millor: Sant Fèlix
- 5a millor: Tots Sants (amb 3 castells)
- 7a millor: Vilanova

Els Castellers de Vilafranca estrenen dues poblacions de nou: **Ascó** (49a població on la colla fa castell de nou i 75a plaça) i **Sant Cugat Sesgarrigues** (50a població on la colla fa castells de nou i 76a plaça). S'estrena plaça de castells de nou a **Barcelona**, al **Gran Teatre del Liceu** (77a plaça on la colla fa castells de nou i 53a plaça que estrena la colla).

Castells del 2023 - colles de gamma extra

	7d8	Td8f	Pd7f	5d8	4d8a	3d8a	4d9f	3d9f	9d8(1en)	Td9fm	Pd8fm	7d9f	5d9f	4d9fa	4d9	Td8	3d10fm	9d9f
C. Vilafranca	4	7	6	2	8	1	16	19	4	3 + 1	4	1	1	0+2			2+1	0+1
C. Vella X. Valls		5	11	10	11		10+1	9+2			3+1			6+1	2	0+3		
C. Joves X. Valls			5	12	2		5	15			4		1+1		2	0+2		
C. Jove X. Tarragona		10	1	9	1		6	12		2+2			1					
M. Terrassa		10		9			8+1	16+1		4+1			0+2					
Capgrossos Mataró		11		5			5	8		2								

Estructures castelleres

Dades a 30 de novembre del 2023. Millors registres en cadascuna de les estructures castelleres que han fet els Castellers de Vilafranca i les altres colles

CASTELL	2023 CDV	RÈCORD CDV	RÈCORD GENERAL	
7d8	4d	4d (2015-2023)	8d (CVG 2015 - CSab 2017)	● ●
Td8f	7d	19d (1998)	21d (CVXV 2010)	●
Pd7f	6d	16d (2007)	16d (CV 2007)	●
5d8	2d	12d+1c (1997)	18d (MT 2019)	●
4d8a	8d	16d (2005-2008)	16d (CV 2005 i 2008)	●
3d8a	1d	7d (2010)	7d+1c (CJXV 2017)	●
7d8a		1d (2015)	1d (CV 2015)	●
5d8a		1d (2009-2010)	1d (CV 2009 i 2010)	●
10d8		1d (2019)	1d (CV 2019)	●
4d9f	16d	17d (2016)	17d (CV 2016)	●
3d9f	19d	21d (2015)	21d (CJXT 2014 - CV 2015)	● ●
9d8 (1en.)	4d	4d+1c (2014)	4d+1c (CV 2014)	●
9d8 (3en.)		1d (2014)	9d (CJXT 2016-2018)	●
3d8ps		2d (2016)	2d+3c (CVXV 2001) - 2d (CV 2016)	● ●
Td9fm	3d+1c	13d (2017)	13d (CV 2017)	●
Pd8fm	4d	10d (2015)	10d (CV 2015)	●
7d9f	1d	1d (2012-2023)	1d (CV 2012-2023)	●
5d9f	1d	3d (2006-2022)	9d (CVXV 2017)	●
4d9fa	2c	3d (2000-2006-2010-2014)	6d+1c (CVXV 2015-2016-2018)	●
3d9fa		7d (2016-2017)	7d (CV 2016 -2017)	●
4d9		2d (2012-2013)	5d (CVXV 2018)	●
Td8		3d+1c (2017)	6d (CVXV 2019)	●
3d10fm	2d-1c	6d (2016)	6d (CV 2016)	●
4d10fm		1d+1c (2016)	1d (MT 2015 i 2016 - CV 2016 - CVXV 2016)	● ● ●
9d9f	1c	1c (2023)	1c (CV2023)	●
Td9f		1c (2005-2011-2012)	1c (CV 2005-2011-2012)	●
3d9			1c (CVXV 2019 - CJXV 2019)	● ●
Pd9fmp		1c (2022)	1c (CV2022)	●

33 SEGONS QUE SEPAREN UNA IDEA BOJA D'UNA FITA HISTÒRICA

Fotos: Aida Collado

«Si no és difícil, no ens hi posem». Aquestes eren les paraules del Sisco Benet a la presentació de la diada de Tots Sants 2023. Allà on s'anunciava que provarien per primera vegada el 9 de 9 amb folre.

El camí semblava fàcil: «el pensen, quatre assajos i aquí el tenim», però darrere d'aquest castellàs s'endevinava una feinada de por

ANNA MARÍN
CASTELLS A @RAC1.
AQUÍ VOLEM VIURE ENTUSIASMAT!

 @amarin81

I ho farien amb un sol enxaneta, sent fidels al seu estil, encara que això ho fes més complicat. I així va ser, el 9 de 9 amb folre carregat pels Castellers de Vilafranca va ser el moment més important de la temporada.

D'entrada el camí semblava fàcil: «el pensen, quatre assajos i aquí el tenim», però darrere d'aquest castellàs s'endevinava una feinada de por: tota una temporada rodant estructures complexes (5 de 9, 7 de 9, 9 de 8...), una junta directiva treballant per aconseguir camises, l'assaig de les 178 persones que pujarien sobre la pinya, la preparació de tota la canalla que anava dalt i l'entrenament de l'enxaneta per fer les tres aletes en 33 segons!

UN HOME ORGULLÓS

El 9 de 9 amb folre va ser, també, el final perfecte del Sisco Benet com a cap de colla dels verds. Un home que somiava els castells més bèsties i els convencia a tots per construir-los: desitjava el pilar de 9?, el van fer!; somiava amb el 9 de 9?, fet! Un home que diada rere diada repetia la mateixa frase «soc un home orgullós de tots vosaltres» i no n'hi ha per menys, durant les quatre temporades que va guiar els Castellers de Vilafranca van tornar a liderar el món casteller.

Sisco Benet, Carles Mata (president) i la resta de la junta i la tècnica van agafar la colla en un moment en què la pandèmia impedia fer castells. Van haver de refer-la, d'omplir els assajos de gent, buscar canalla i trencar totes les barreres que el virus anava imposant. I ho van fer, arribant al màxim nivell molt abans del que tots havíem somiat i arrossegant la resta del món casteller.

I després d'això, el que tots ja sabem: han tornat a liderar el món casteller, van guanyar el Concurs de Castells i van tornar a fer història aconseguint castells mai vistos.

2024, ANY DE CONCURS

Diuen que el concurs es podria decidir per tres construccions fins fa poc inèdites: el pilar de 9, el 9 de 9 i el 3 de 9 net. - *Mare meva, on hem de signar els de Castells a Rac1 per narrar aquestes tres aletes al Concurs?* - Si això fos cert, els verds ho tindrien tot de cara per guanyar.

Deixeu-me que no sigui tan optimista: ni el pilar de 9, ni el 3 de 9 net són castells de Concurs, per falta de referències a plaça i, per tant, em decanto per una nova lluita dels castells de masses contra els castells nets (4 de 9 o 2 de 8) i aquí és on entren en joc les colles de Valls, dignes rivals la temporada 2023 i grans candidates també per endur-se la piràmide daurada. Clar que els de Vilafranca tenen el 9 de 9 amb folre i són els únics capaços de descarregar els castells de 10 pisos des de la represa postpandèmica, però tant la Vella com la Joves de Valls controlen els castells nets i cal tenir-les seriosament en compte.

REPTES I ASSIGNATURES PENDENTS

La temporada 2023 dels de Vilafranca és espectacular. A la fita històrica del 9 de 9, s'hi afegeix una àmplia gamma de castells de gamma extra descarregats, com el 5 de 9, el 2 de 9, el 3 de 10, el 9 de 8 o el pilar de 8. Però també deixa un parell d'espines clavades que el nou equip tècnic, dirigit per l'Àngel Grau, haurà de solucionar: descarregar el 4 de 9 amb folre i l'agulla i recuperar els castells nets. Construccions que bé podrien definir el podi del Concurs.

75È ANIVERSARI

Els èxits a plaça van transcórrer en paral·lel a la celebració dels 75 anys de la colla i una pila d'actes socials van permetre a tots els castellers i castelleres gaudir d'aquest aniversari tan especial: concerts, festes, excursions i sopars que van culminar amb la celebració del 75è aniversari al Gran Teatre del Liceu. Un acte majestuós i únic que narrava, combinant música i castells, la història dels castells i de la colla. El Liceu és plaça de 9 amb un espectacle que només ells saben fer. ●

Foto: Yair Azubel

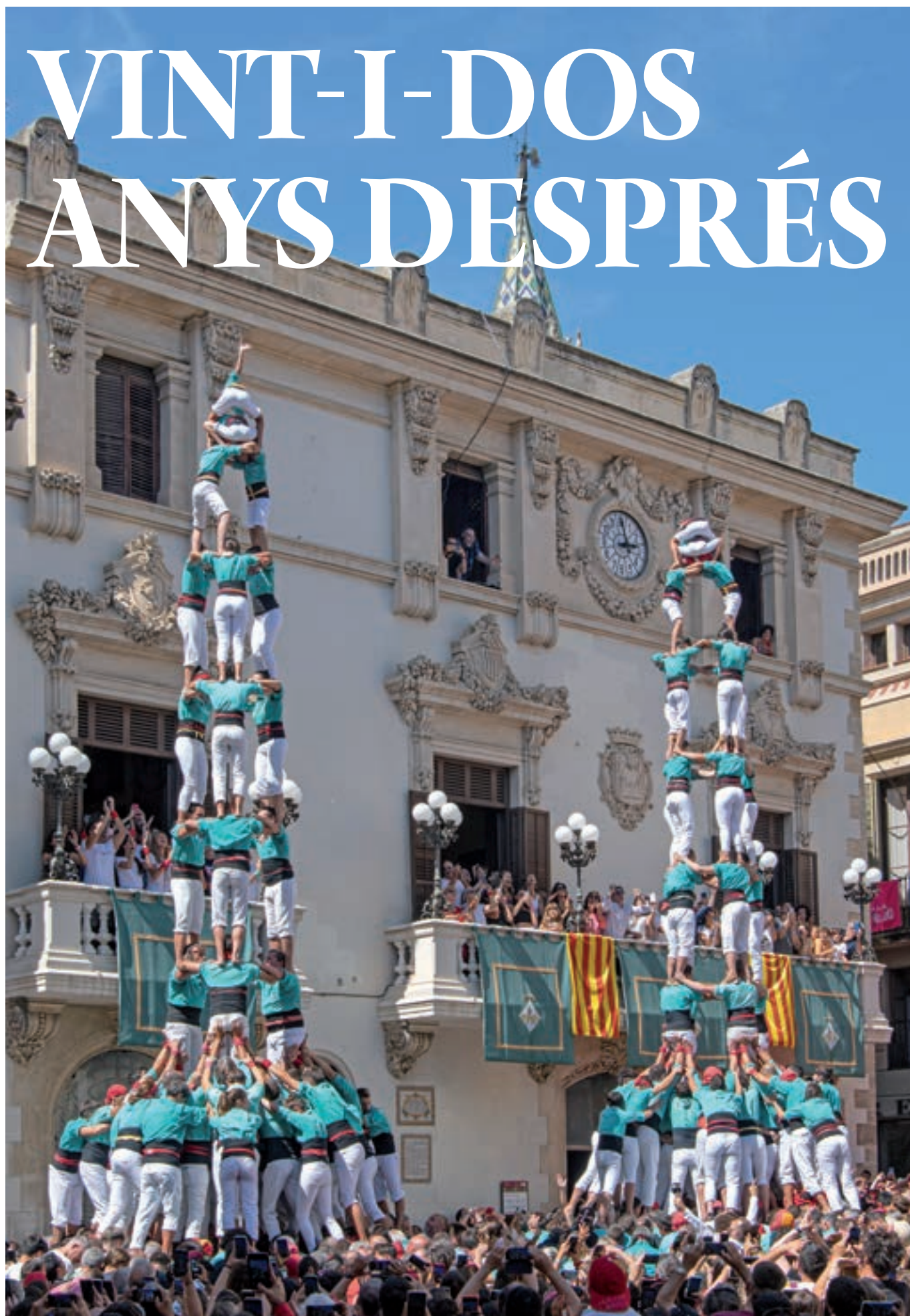

Foto: La Fatxenda

«NO NOMÉS NECESSITES GENT MOLT BONA AL TRONC, SINÓ TAMBÉ UN PEU ESPECTACULAR QUE HO AGUANTI»

LAIA COLOMÉ NIN
PERIODISTA A @RAC1. LES MEVES
OPINIONS NOMÉS EM REPRESENTEN
A MI

 @LaiaColome

Quan qualsevol casteller o castellera de Vilafranca pensa en el 29 i el 31 d'agost, hi ha un element indissoluble que uneix els dos dies: Sant Fèlix. Un és la vigília i l'altre, l'endemà (amb permís de Sant Ramon, esclar). Des de l'any 2023, però, hi ha un punt d'unió més: el 3 de 9 i el 4 de 9 amb folre simultanis. Una fita que es va aconseguir per primera vegada el 31 del 2001 i que l'any passat, 22 anys després, es va repetir el dia 29. 22 anys de diferència en què la colla ha descarregat els castells nets, els castells de deu i ha fet l'aleta a castells que cap altra colla ha assolit, com la torre de 9 amb folre, el pilar de 9 amb folre, manilles i puntals, i el 9 de 9 amb folre. Per parlar de les dues fites i de com hem canviat durant aquestes dues dècades, ens trobem un vespre de març, a pocs dies per començar els assaigs, amb tres castellers que hi van ser tant el 2001 com l'any passat. Són el Carles Mata, quart del 4 de 9 amb folre el 2001 i terç del 3 de 9 amb folre el 2023; la Marta Bayó, cassoleta del 4 de 9 amb folre fa 22 anys i quint del 4 de 9 amb folre l'any passat, i el Pere Nin, portacrossa al 3 de 9 amb folre en les dues ocasions.

LAIA COLOMÉ. El dia 29 d'agost del 2023 el tenim força recent, però el 31 d'agost

del 2001, no. De fet, molta gent que llegirà aquest article, ni formava part de la colla o ni tan sols havia nascut. D'on va sortir la idea de fer els dos castells simultanis? Va ser una sorpresa?

PERE NIN. Una sorpresa, no, perquè feia setmanes que el rumor anava corrent.

CARLES MATA. I també es veia als assaigs. Es treballava un quatre amb castellers que no eren els que anaven al tres, i es podia preveure.

MARTA BAYÓ. Jo era molt petita i recordo que anàvem assajant poms de dalt diferents. Erem poca canalla i ens ho anàvem repartint. Seria impossible fer els dos castells de nou simultanis sense assajar.

LC. Això pel que fa al tronc, però la pinya i el folre ho havien assajat?

PN. Pel que fa el peu, t'asseguro que no. Ara amb l'app hi hem guanyat molt! Abans, els mapes canviaven constantment i mai sabies a quin castell anaves. Per exemple, el dia abans, per Sant Fèlix, em van posar de cordó del 4 de 9 amb folre i agulla i no l'havia assajat mai.

LC. Era el primer cop que es feien dos castells de nou simultanis. Què va pensar?

CM. Que és una demostració brutal del potencial de la colla, tot i que en aquell moment no es va valorar prou. No va ser

Pere Nin: «El 2001 no se li va donar el valor que té. No va ser fins que ho va fer la Colla Vella que el món casteller ho va posar en valor»

Marta Bayó: «Quan es planteja un castell, vaig a totes. Hi has de creure, encara que després pugui anar malament»

fins que ho va fer la Colla Vella el 2018 que el món casteller ho va posar en valor. I ara, havent-ho tornat a fer nosaltres, s'ha tornat a reforçar la importància de fer dos castells de nou simultanis.

LC. Ara parlàvem del 2001, però Carles, tu que l'any passat eres president, ens pots dir per què es va plantejar tornar-ho a fer?

CM. El Sisco ja tenia al cap la idea de fer el 9 de 9 amb folre i, per fer-lo, necessites molts castellers. Nou baixos, nou segons... nou castellers per pis i un peu gegant. Un pas previ a això era fer els dos castells de nou simultanis i el 7 de 9 amb folre. L'assaig es va plantejar així: vam fer el 3 i el 4 de 8 sencers a assaigs i vam fer proves del 3 i del 4 de 9 amb folre. El que no estava del tot clar era el dia de fer-ho, que això sí que va sorprendre a més d'un.

LC. Esclar, el dia abans de Sant Fèlix!

CM. Sí, molta gent creia que hi teníem més a perdre que a guanyar, però el Sisco hi confiava molt. Va ser una injecció d'adrenalina i moral per a Sant Fèlix.

LC. Com a president, el Carles tenia informació privilegiada, però, Marta i Pere, què va pensar quan es va anunciar per al dia 29, a la diada de Vigília?

MB. Jo creia que ho fariem cap al final de temporada, però quan se'ns va dir que seria el dia abans de Sant Fèlix... vaig pensar que, o la podíem liar molt o ens podia anar molt bé. Quan es planteja un castell, encara que d'entrada hi tingui dubtes, vaig a totes. Hi has de creure, encara que després pugui anar malament.

PN. Jo també pensava en Tots Sants, però quan ens van dir que seria per Festa Major, ja em vaig imaginar que seria el dia 29, perquè ara el 31 és inviable. Ja n'hem vist tantes... que tampoc és estrany!

LC. L'any 2023, per molts dubtes que hi hagués abans, en el moment de fer-ho, tothom va anar a totes...

PN. Qui sap realment com estem és el cap de colla i la tècnica. Per tant, jo tinc poca cosa a dir i em poso on em diuen. Ells s'ho han estudiat mil vegades més que jo, tenen mil vegades més d'informació que jo i po-

Carles Mata: «La clau de tot el que hem fet és aquesta: hores i hores d'assaig»

El 3 i 4 de 9 simultanis descarregats a la Diada de Sant Ramon del 2001.
Foto: Anna Martí

den prendre decisions mil vegades millor que les meves.

LC. *Abans ho has comentat, Pere: el 2001 no hi havia l'app, no sabíeu on anàveu i us ho deien a plaça. Tots tres hi éreu el 2001 i l'any passat. Com ha canviat la manera d'assajar?*

CM. Ha canviat molt. No només fem castells sencers a assaig, sinó que també fem castells simultanis per assajar més gent i avançar proves. També fem proves a les barres que abans eren impensables. No recordo el ritme d'assaig el 2001, però el d'ara és molt intens.

PN. I també perquè la gent sap molt millor on va, almenys al peu. Això et permet guanyar molt temps i fer més proves.

MB. Ara es fan castells més difícils, a més places i abans en el calendari. Per tant, cal treballar més als assaigs.

LC. *L'èxit dels últims 25 anys s'explica en bona part per aquesta evolució dels assaigs?*

MB. I tant!, això és el forn del que fem després a fora. Els assaigs intensos també agraden més a la gent, fan que vingui més públic al Figarot i això fa més gran la colla.

PN. A sota, al peu, també es nota molt. En els primers 3 de 10 amb folre i manilles volies que caiguessin, perquè ja no podies més. Ara pesen, però no tés a veure, perquè s'han assajat millor.

CM. Una de les claus també ha estat els tres dies d'assaig. Com més entrenes, més assaiges, millor surten les coses. La clau de tot el que hem fet és aquesta: hores i hores d'assaig.

LC. *I entenc que aquesta manera de fer les coses deixa menys marge a la improvisació a les places...*

CM. Abans hi havia més improvisació que ara. Hi havia canvis d'última hora, castells que no s'havien assajat. Un exemple és el 3 de 8 amb agulla del Catllar el 2008. Feia pràcticament dos anys que no l'assajàvem, però de cop i volta es van reunir alguns excaps de colla i van fer l'alineació. I no només el vam fer, sinó que vam girar el pilar! I tot plegat, perquè la Colla Vella ens l'acabava de fer al davant.

LC. *Ara s'improvisaria un castell com aquell?*

CM. Jo crec que no.

MB. Jo tampoc ho crec, perquè hem guanyat en seguretat, però de vegades ho trobo a faltar. No fer bogeries, però sí castells que et fan despertar.

LC. *Hem parlat molt de com han canviat els assaigs des d'una perspectiva adulta, però, Marta, tu que el 2001 eres canalla, com ha canviat la manera de treballar amb els més petits?*

MB. Ha canviat molt. Els nens canvien, les generacions canvien i anem cada vegada a escenaris més segurs, més pensats, més assaigats. Abans, la canalla no sabia ni qui pujava

ni per on es pujava. Tots ho assajàvem tot perquè érem pocs i s'havia d'estar preparat per si algú no podia pujar o es feia mal. A més, ens calia ser una mica esbojarrats per pujar segons a quin castell... fins i tot ens deien que pugéssim ràpid perquè, si quèiem, era millor que ens enxampés a dalt! Ara hi ha més serenor i s'explica a la canalla per què es fan les coses. Són nens i han d'entendre les coses per tenir-hi confiança.

LC. *I ara tampoc caiem tant...*

MB. Sí, abans molts dels castells que es feien per primera vegada s'anaven només a carregar. Ara, ja no. Encara que sigui la primera vegada que es fa un castell, està assajat per poder-lo descarregar. El 9 de 9 amb folre i el pilar de 9 amb folre, manilles i puntals ho estaven, encara que només es van carregar.

LC. *De tornada als dos castells de 9 simultanis, la Colla Vella ho va fer fa relativament poc i nosaltres vam trigar 22 anys a tornar-hi. Hi ha altres colles que s'ho podrien plantejar?*

CM. Poques, perquè necessites molt potencial tant al peu, com als folres i al tronc. No n'hi ha prou a saber fer castells de nou.

MB. ...I que també costa fer els castells de nou! Moltes colles només els fan a les seves diades, quan tenen més gent. Si passejar els castells de nou d'un en un ja costa, fer-los simultàniament, molt més. No només necessites gent molt bona al tronc, sinó també un peu espectacular que ho aguant.

LC. *Això m'ha fet pensar en si sovint es desvalora un castell de nou. El Sisco de vegades s'hi referia...*

PN. Al final, quan se'n fan tants, vist des de fora poden semblar fàcils. Ara bé, n'hem patit uns quants i també ens n'han caigut.

CM. De vegades sí que estem relaxats i hem tingut ensurts. És molt difícil fer un 3 de 9 amb folre. Malgrat que el sovintegem des del maig, no deixa de ser un castell difícil. Poden passar mil coses en un castell de nou.

LC. *I ara sí, l'última pregunta. L'etern debat: què és més difícil, el tres o el quatre?*

CM. Després d'haver-los fet tots dos, et diria que el quatre, perquè el 2001 el vam patir molt. Ara bé, si el quatre el quadres bé, com el del Liceu, té molta defensa. En canvi, el tres se't pot girar i caure. No em mullo, és molt difícil dir quin és més complicat.

MB. Com a estructura, el tres és més difícil que el quatre, però quan els fem alhora, ho és el quatre. Al tres, s'hi posa el tronc més «titular», perquè té menys marge per fer-hi canvis. Això fa que el quatre sigui el castell menys rodat. De fet, el 2001 era un castell de pedaços. L'any passat ja s'havia treballat més i s'havien fet molts castells amb gent diferent al tronc. ●

Marta Bayó: «Ara s'explica a la canalla perquè es fan les coses. Són nens i ho han d'entendre per tenir confiança»

Carles Mata: «Ara no s'improvisaria un 3 de 8 amb agulla com el del Catllar. Feia pràcticament dos anys que no l'assajàvem, però de cop i volta es van reunir alguns excaps de colla i van fer l'alineació. I no només el vam fer, sinó que vam girar el pilar!»

Pere Nin: «Quan se'n fan tants [de castells de nou], vist des de fora poden semblar fàcils. Ara bé, n'hem patit uns quants i també ens n'han caigut»

Construccions F. **Munné** S.A.
LAVERN - Subirats (Alt Penedès)

OBRA PÚBLICA
OBRA PRIVADA
MOVIMENT DE TERRES

Av. Zona Esportiva, 1-3
08739 Lavern (Subirats)

Tel. 93 899 41 25

Munné

LA PINYA IMPRESCINDIBLE

MÓNICA TERRIBAS
PERIODISTA

Des del balcó, la vista privilegiada sobre l'arquitectura humana que comença a dibuixar els fonaments del castell. Em queda la mirada atrapada a la base que, en aquell moment, és el fonament d'un gratacel, perquè és allà on es garanteix la fortalesa del castell i de qualsevol projecte sòlid. Amb prou feines tenim temps de gaudir com es construeix el cor del castell i no el veurem en absolut quan comencin a enfilarse els cossos i a acoblar-se. Quedarà allà a sota, oculta als ulls d'admiració i als gestos de patiment de la gentada aplegada a la plaça. Però sabem que és allà sota: respirant, immòbils, imaginant el que avança més amunt dels seus caps.

Veient com es dibuixa la base s'entén la grandesa dels castells, més que no pas per l'espectacularitat de la seva esveltesa humana grimpant amunt. La grandesa dels castells s'entén per la confiança extrema dipositada en totes i cadascuna de les persones que, arran de terra, són on han de ser, com han de ser i rebent tota la pressió sense gairebé llum ni aire. Aquelles persones que conformen la pinya comencen les primeres i en surten les últimes. Saben que, en algun moment, aquella proesa tindrà el moment de la baixada, endreçada o precipitada, sobre els seus cossos, i que l'entomaran, com vingui. I seran elles, les darreres a tornar a respirar amb normalitat. I seran elles, les que passaran més inadvertides.

Pensava en això mentre la plaça de Vilafranca començava a tremolar aquell dia de Tots Sants del 2023. Allà a sota, desenes i desenes de persones es concentraven i es compensaven les unes a les altres perquè fos possible el que mai havia estat possible. Mentre l'enxaneta passava d'un cim a l'altre del castell, no els veia, però sabia que només perquè ells eren allà, sense perdre ni un segon ni la força ni la concentració, la majestuosa estructura humana deixava de ser un somni per con-

vertir-se en un nou repte a superar. I sí, era allà, davant dels ulls del món, el castell més ambiciós de la història: el 9 de 9 amb folre.

Una estona abans, els Castellers de Vilafranca m'havien fet l'honor de signar en el seu llibre i ara m'adonava que són les colles castelleres les que estan escrivint el guió necessari de qualsevol projecte humà: dissenyar el que encara sigui inabastable, buscar els elements per fer-ho realitat, cooperar, resistir, construir i confiar que tothom serà on han de ser i que sabran entomar, si cal, la davallada. La pinya invisible, imbatible i cohesionada que és tan difícil de construir i tan fàcil d'oblidar. Sense ella, no podrem fer realitat cap impossible. Gràcies pel mestratge i per molts segles. ●

La grandesa dels castells s'entén per la confiança extrema dipositada en totes i cadascuna de les persones que, arran de terra, són on han de ser, com han de ser i rebent tota la pressió sense gairebé llum ni aire

Foto: Josep Joaquin

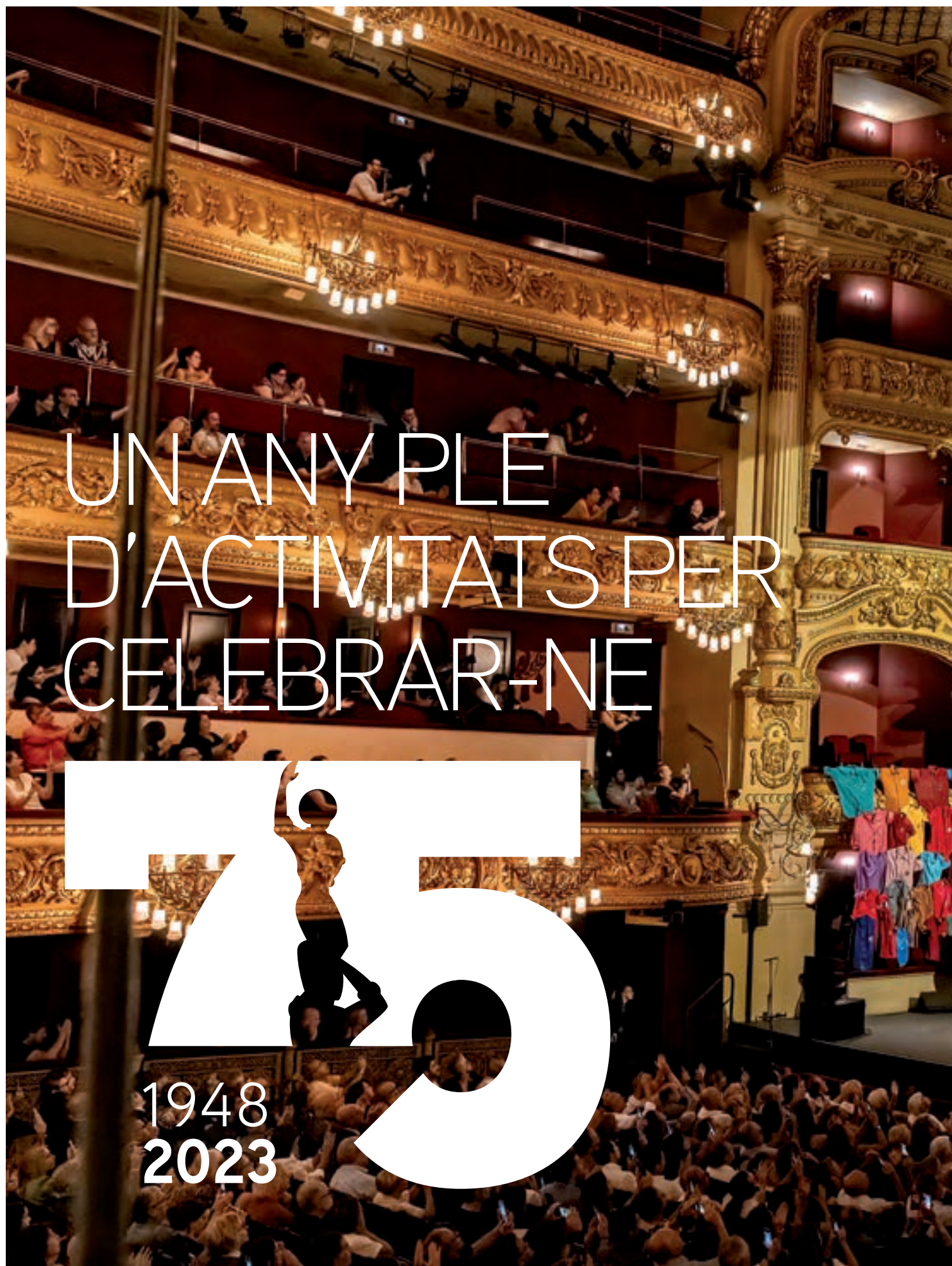

Foto: Pascual Fernández «Pasquí»

75 ANYS: LA COLLA MÉS VIVA QUE MAI

El 2023, els Castellers de Vilafranca hem commemorat el 75è aniversari. Va ser el 14 de setembre de 1948 quan la colla va fer la primera actuació a Sant Cugat Sesgarrigues. Per commemorar aquesta destacada efemèride, la Junta va nomenar una comissió de castellers i castelleres actius durant la primavera de 2022, amb la responsabilitat de pensar, organitzar i dur a terme una sèrie d'actes especials per celebrar aquest aniversari tan significatiu.

NIL SOLÀ PEÑAFIEL
 ATLETA I CASTELLER DE VILAFRANCA

 @Nil8Sola

INICI DELS ACTES

El tret de sortida de l'aniversari el va donar Jordi Bertran, que va oferir un pregó en què va repassar la història de la colla construint-la com si es tractés d'un 3 de 10. Cada pis del tres era "cantat" per un dels caps de colla que hem tingut al llarg de la història. Va ser un pregó molt original i emotiu, en què el pregoner de manera constant reivindicava el que els verds han fet pels castells, per Vilafranca i per la cultura catalana.

Just després del pregó es va fer una recepció institucional a la Casa de la Vila, que inaugurava oficialment els actes de l'aniversari. El dia va acabar amb un sopar popular a la plaça de Jaume I, de la mateixa manera que es va fer en la celebració del 50è aniversari, i l'encarregat d'animar el final de festa va ser el DJ vilafranquí John Jacobsen.

FESTA AL GUST DE TOTHOM

Durant l'any es van dur a terme diverses activitats festives, sempre amb una premissa clara: les celebracions havien d'anar dirigides a diferents tipus de públic que reflectissin la diversitat que tenim a la colla, formada per persones de totes les edats i amb gustos diferents. Al setembre, es va organitzar una festa infantil amb inflables i tallers a la Ram-

bla de Nostra Senyora, dirigida a la canalla de la colla i oberta als nens i nenes de la vila.

Després d'un dels assajos, es va celebrar una festa temàtica ambientada en els anys vuitanta, en què els més nostàlgics van haver de vestir-se d'acord amb l'ocasió i ballar al ritme de grans èxits de l'època, com ara Queen, Bruce Springsteen o Guns N' Roses, entre altres. Finalment, un dels esdeveniments principals de l'aniversari, destinat a un públic més jove, va ser el macroconcert gratuït de The Tyets i el grup de versions Banda Neon, que va permetre descobrir un nou espai a l'Espirall per celebrar festes de gran format per a futurs concerts a Vilafranca. Totes aquestes activitats van ser un èxit, que van atraure una gran quantitat d'assistents.

HOMENATGES

Un dels moments més emotius de la celebració de l'aniversari va tenir lloc durant l'acte de cloenda de la temporada casteller, en el tradicional sopar de final de temporada que se celebra a Cal Figarot. En aquest acte, al qual van assistir unes 700 persones, es va retre homenatge als castellers amb més de 50 anys d'activitat a la colla. Cinquanta anys de dedicació i compromís de Pere Giménez, Carles Domènech, Josep Galofré, Frederic Benages, Fèlix Morgades, Miquel Campesino, Josep Miquel Martínez, Josep Just, Ricard Rafecas, Jaume Rafecas, Jaume Raventós, Josep Ribas, Joan Soler, Josep Miret, Eloi Miralles, Francesc Moreno i Joan Torné.

A més d'aquest reconeixement, les sorpreses durant el sopar van continuar quan el president va anunciar l'assoliment de la tan esperada xifra de 1.000 socis. Aquesta dada demostra que la colla continua sent referent i que l'activitat casteller encara captiva, especialment els més joves, fet que és potenciat per grans encerts com el JoVerd. Esperem que aquesta tendència continuï en els pròxims anys.

No només els castellers més veterans de la colla van poder gaudir de reconeixements. Tots els castellers i castelleres guardonats amb el soca-rel també van rebre un homenatge, en aquest cas gastronòmic, amb un sopar de degustació a càrrec del Cigró d'Or, organitzat a Cal Figarot.

VIATGES A PORTUGAL I MÈXIC

Durant els mesos de juliol i agost -i més recentment això s'estén al juny i setembre-, els verds seguim un calendari casteller exigent i actuem per les places més tradicionals i importants d'arreu de Catalunya al costat de les millors colles del país, on estem obligats a donar el millor de nosaltres. Ara bé, fora d'aquests mesos, la resta de temporada és un bon moment per buscar altres tipus d'al·licients, i un que fa anys que funciona perquè fa molta colla i a més ens permet projectar la nostra marca, són els viatges internacionals. Enguany, coincidint amb el 75è aniversari, n'hem fet dos.

Oriol Rossell

Vins i Caves de Finca

www.oriolrossell.com

 [cavaoriolrossell](https://www.facebook.com/cavaoriolrossell)

 [@OriolRossell](https://twitter.com/OriolRossell)

En el primer, dut a terme el mes d'abril, es va actuar a Portugal coincidint amb la celebració de la Revolució dels Clavells i per celebrar la Diada de Sant Jordi. Es va actuar a Lisboa, Elvas i Évora. Cal destacar que aquestes dues últimes localitats també estan reconegudes per la UNESCO com a Patrimoni de la Humanitat i els espais de les actuacions són emblemes de les respectives ciutats.

En el segon viatge de l'any vam travessar l'Atlàntic per actuar a Mèxic. Aquest viatge va servir per tancar la temporada castellerà d'una manera més relaxada i vam actuar en llocs tan emblemàtics com l'Àngel de la Independència, les piràmides de Teotihuacan o la plaça del Zócalo.

ACTE PRINCIPAL AL GRAN TEATRE DEL LICEU

Si aquest 75è aniversari s'hagués de recordar per un sol acte, probablement aquest seria la gala feta al Gran Teatre del Liceu. En una

col·laboració amb la companyia Comediants, els espectadors van poder fer un viatge a través de la història de la colla i dels castells, acompanyats musicalment per l'Orquestra de Músiques d'Arrel de Catalunya (OMAC) i el Quartet Mèlt. El punt àlgid de la gala va arribar quan es va alçar un castell per primera vegada a la història a dins del teatre. El castell va ser ni més ni menys que un 4 de 9 amb folre, que convertia el Liceu en plaça de nou.

LA COLLA MÉS VIVA QUE MAI

A més d'aquests grans actes, durant l'any se'n van anar realitzant altres de format més petit. Alguns es van preparar expressament per a l'ocasió, com el teatre Improshow, la celebració del Festival Cinema Castells a Vilafranca o la celebració de les jornades de formació de la Coordinadora de Grallers. D'altres, ja els trobem any rere any en l'activitat de la colla, però el 2023 es van incloure dins el programa de l'aniversari, com ara la Calçotada Verda,

la Pedalada Verda, els Musicals Figarot, l'esmorzar de veterans, el sopar d'immensos, el concurs de paelles o els diferents fòrums Ramonet i taules rodones, per anomenar-ne uns quants. Tots ells, van tenir un gran nombre de participants, fet que ajuda a mantenir actiu el teixit social de la colla.

Finalment, la comissió organitzadora, formada pel Jou, la Txell, la Gemma, el Carles, el Lluís, la Sandra, el Guino, l'Albert i jo mateix, agraïm la resposta de tota la colla i de la vila a tots els actes organitzats i a la Junta per la confiança i el suport.

Per molts anys més! Objectiu següent: el centenari. ●

PREGÓ DEL 75È ANIVERSARI DELS CASTELLERS DE VILAFRANCA

JORDI BERTRAN
GESTOR CULTURAL I PROFESSOR DE
LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Bon vespre Vilafranca, bon vespre vilafranquins i vilafranquines, castelleres i castellers, gralleres i grallers, timbaleres i timbalers, bon vespre amigues i amics que avui heu vingut al melic del Penedès per estrenar el 75è aniversari dels Castellers de Vilafranca, els verds, els «Hereus de la plaça més castellera», els que des de 1948 honoreu Sant Fèlix en la Festa Major més típica, la que omple les cases d'estampes, la que s'anuncia amb llibres i objectes enlloc de simples programes.

Senyor Carles Mata, president de la Colla,
Senyor Sisco Benet, cap de Colla,

Integrants de la Comissió del 75è aniversari, que m'heu fet l'honor de pregonar la vostra celebració en l'any que en farà 40 que vinc per Sant Fèlix. Moltes gràcies.

Senyor Pere Regull, alcalde de Vilafranca, gràcies també per les complicitats viscudes.

Senyores regidores i regidors de l'Ajuntament de Vilafranca.

Senyores administradores i administradors, exadministradores i exadministradors, gràcies per la feina que feu any rere any.

Senyores i senyors membres del Patronat de Castells de Vilafranca.

Senyor Eloi Miralles, degà dels cronistes i dels historiadors castellers, gràcies pels camins oberts.

30 d'agost. Tres quarts de dotze. La penombra estiuenca en l'estretor del carrer de Santa Maria, amb el seu campanar de teló escènic, és el volcà del vilafranquinisme. No hi ha lloc en el món que, en un espai tan minso, es concentri tanta energia, acumulada per lliurar-se generosa a una plaça, la de la Vila, que quan els castells començaren només era carrer, el de la Cort.

Els castells són indestriables d'aquesta terra fèrtil i generosa, ADN de Vilafranca. Els castells són inseparables del Penedès, territori que set segles abans de Crist ja conreava la vinya

Les camises verdes són ara i avui els pàmpols disposats a despendre's dels fruits, curiosament conreats durant tot l'any per les mans i l'ànima dels qui estimen la terra que els ha vist néixer i créixer i que els permet guanyar-se la vida. Cada dona i cada home ha vessat esforç, dedicació, temps i amor durant mesos per portar avui els millors fruits madurats. A l'assaig, a la nau i al pati, han adobat la terra, han podat a l'hivern i a la primavera, han llaurat els camps, han emparat els ceps, han vetllat per evitar fongs, han somrigut quan les plantes han despampolat, han escavallat els sarments, han vist com el raïm començava a penjar, han admirat les vinyes verdes, han somrigut quan la pell ha mudat el verd pel groc o pel vermellós, han caminat cap a la verema... Els castells són indestriables d'aquesta terra fèrtil i generosa, ADN de Vilafranca. Els castells són inseparables del Penedès, territori que set segles abans de Crist ja conreava la vinya a la Font de la Canya a Avinyonet; territori que fa quatre segles ja tingué la primera capital a l'Olèrdola de l'Edat del Bronze, des d'on s'albira tota la contrada, fidel als gotims de raïm.

Amb el mocador vermell ben lligat al front, l'Oriol Rossell, el *Masclé de Sant Marçal*, el primer dels caps de colla vilafranquins, qui deixà empremta per a les generacions futu-

res, fa pujar el segon del pilar que entrarà caminant a plaça. Pel seu cap ronda quan ell havia col·laborat amb els Xiquets de Valls, que reservaven aquests instants de l'espadat deambulatori als castellers vilafranquins, suport indispensable per als vinguts des de les terres del Camp de Tarragona. Les mans més altes s'arramblen al segon. Sonen la gralla i el timbal amb la melodia que rebesavis, besavis, avis i pares han escoltat. Després de picar-li l'ullet a l'enxaneta, el jove terç s'hi enfila. I sense temps per perdre, el més petit s'apressa a coronar la construcció més minúscula de la jornada que tot just comença, però que és plena d'alt voltatge simbòlic. Vilafranca esclata davant l'aleta del seu enxaneta. Vilafranca rememora com els pilars han caminat per entrar a plaça. Vilafranca reviu aquell ball de valencians de 1771, que Rafael d'Amat, el Baró de Maldà, recolliria per a la posteritat en els seus llibres de viatges i que l'alcalde i corregidor, el valencià de naixement Manuel Llorca, identificava amb la muixeranga vista des de xiquet a les seves terres.

Passen pocs minuts de les dotze i aviat, sota el sol que senyoreja la plaça de la Vila, el Ramon Sala crida els baixos, les crosses, els cordons, les agulles, els vents, els laterals, les falquetes. Alguns castellers s'apressen a mirar el Sant Fèlix que, en forma de petita estampa, duen a la butxaca o a la cartera. Altres es lliguen bé el mocador roig al cap. Encara alguns fan el darrer glop d'aigua. Tothom sap que avui proveu el tres de deu amb folre i manilles, aquell castell que alguns cops s'havia anunciat al segle XIX, en la primera època d'or, fins i tot en el programa imprès de Sant Fèlix. Aquell castell que el vilafranquí i coetani d'aquella centúria Manuel Milà i Fontanals, donà com a probable. Aquell castell que l'escriptor romàntic Francesc Pelai Briz assegurà que es provà en aquesta plaça l'any 1864. Aquell castell per l'intent del qual l'Administració pagà cinc cops més que habitualment. Aquell castell que el 1998 us feu entrar en una nova dimensió. Aquell castell que us feu travessar una nova frontera. Aquell castell que en cap altra vila ni ciutat havien vist els ulls dels vius. Aquella construcció que desafia imponent l'edifici consistorial, antic palau gòtic sostin-

gut per les voltes i les arcades dels segles XIV i XV i que, cada 30 d'agost, aixopluguen la colla. Aquell mite en què l'enxaneta sobrepassa el rellotge de l'Ajuntament.

El Josep Pedrol, de renom *Pedrola*, s'afanya perquè totes les castelleres i castellers amb camisa, tots els aficionats que hi són a la vora i fins algun despistat que convenç, facin cap a la pinya monumental que sostindrà el colós. Els pits fermes s'arreceren a l'esquena del davant. Els cossos musculosos broden una massa compacta. Els més finets es capbussen en uns forats que semblen impossibles d'omplir. La remor de les castelleres i castellers es va esmorteint, com a preàmbul anhelat de les ocasions més excelses. La suor esdevé cola artesana que ajunta la munió de persones que constituïran la base indestructible de la fortalesa que aviat albirarem. No hi ha res que agermani més que la suor, he sentit per boca d'algun veterà casteller. Es dibuixa aquesta gran abraçada que és la pinya. És allà sota on coneixem els sons dels silencis corpredors de Vilafranca. Des de la balconada municipal i de des la de l'Administració, pouden les mirades en el llenç de pàmpolos verds.

«Segons amunt!», crida el Carles Domènech, *Mèneh*. La plaça, immensa, aplaudeix unànime, per tot seguit emmudir a l'uníson. Aquest altre silenci és ara el so que pregona l'atac sobre el tres de deu. Els segons caminen pels solcs de la pinya fins arribar sobre els baixos disposats a abatre aquest repte de complexitat majúscula. Els seus tendons són rígides cordes d'aram; la seva pell, pergamí de la història dels avantpassats que els miren apostats en els núvols disposats com a tribunes per contemplar la batalla; els seus ossos, ferro com el del coltell del gegant Ferragut. Els tres segons s'abracen i, afermat el pis, donen l'assentiment perquè el desafiament tiri amunt.

És hora perquè el Joan Bolet, *Garsa*, faci pujar les agulles, les crosses, els cordons del folre, els vents o cristos, per a l'embolcall robust dels segons. Aquelles fotografies en blanc i negre de les festes majors vilafranquines de

**Quant et deu el món
casteller, Vilafranca, per
haver sabut preservar
la memòria gràfica
d'aquella època!
Quant et deu el país,
Vilafranca, per haver
comptat amb fotògrafs
a plaça que donaren fe
d'aquells castells de nou
amb folre, i pilars de set
també folrats! Com et
mereixes, Vilafranca,
l'honrós títol de la plaça
més castellera!**

la segona meitat del segle XIX, les úniques conservades dels primers temps mítics on es veuen construccions folrades, tornen a fer-se realitat. Quant et deu el món casteller, Vilafranca, per haver sabut preservar la memòria gràfica d'aquella època! Quant et deu el país, Vilafranca, per haver comptat amb fotògrafs a plaça que donaren fe d'aquells castells de nou amb folre, i pilars de set també folrats! Com et mereixes, Vilafranca, l'honrós títol de la plaça més castellera! Els castellers del folre fan l'escaleta als terços que, amb destresa, ja són al seu lloc, àvids de defensar-lo, mentre una munió de cossos ascendeix sobre la pinya, la colga i completa aquest segon basament, ferotge, indestructible, perquè la construcció sigui roca sobre la qual alçar l'atalaia.

Ja exclama «Amunt Manilles!», el Gabriel Martínez, *Gabi*, amb la mateixa fermesa que aconseguí que a la colla se li reconegué per mèrits propis el dret d'actuar per Sant Fèlix

ara fa 58 anys. I crosses, cordons i mans es disposen allà dalt per contribuir al regal que els Verds prepareu avui per a l'afició. Afició entesa com cap altra. Afició sàvia que aplaudeix les colles a consciència. Afició il·lustrada que domina l'art dels silencis i les ovacions de manera sublim. Afició documentada que pondera els encerts i desencerts de les colles. Afició que aplaudeix una de les agrupacions vallenques més que allà a casa seva. Afició que, en temps de decadència, fou algun any l'única del país que perserverà en la contractació dels Xiquets de Valls. Afició exigent que vol una diada àgil en què les colles vagin per feina. Afició senyora com cap altra.

I les escaletes per als quarts ens porten al moment del no retorn. Fermats per les primeres mans, prendran les darreres mides i assentiran perquè el titànic buc es presti a l'envit.

«Quiets aquí, que és la clau!». Han passat anys i panys, però Lluís Giménez encara té present la primera victòria en un Concurs de Tarragona ja en fa més de 50, el 1972. Mira cap a dalt i, sense entretenir-ho, llença el seu «Quints amunt!». Aquell dia, jo, petit, vaig fer cap en aquella plaça de toros modernista per xalar de valent amb el padri Gregori i els cosins. Aleshores el concurs era una festa en què, amb un aforament tres vegades superior a l'actual, les tarragonines i tarragonins, les aficionades i aficionats, no havíem de patir per quedar-nos sense entrada. Un concurs que els Castellers de Vilafranca heu contribuït a fer gran, a fer enorme. Dotze victòries per les quals heu lluitat com ningú, sovint frec a frec amb les colles vallenques. Dotze victòries que han permès que Tarragona veiés per primer cop a la ciutat monstres com la torre de nou amb folre i manilles el 1996; el quatre de nou amb folre i l'agulla i el pilar de 8 amb folre i manilles carregat el 1998; la torre de vuit sense folre carregada el 2000; i el quatre de deu amb folre i manilles descarregat el 2016, també el primer descarregat en la vostra història. O que Tarragona tornés a descobrir-se davant aquell mític quatre de nou sense folre del segle XIX, ara carregat per vosaltres el 2008 i descarregat

Quant li deu Catalunya a Vilafranca en haver conservat la gralla en temps de capa caiguda! Quant li deu Catalunya a Vilafranca en haver preservat la ritualitat grallera de les matinades traguejades, els cafès concerts i els balls de gralles!

Peu a la faixa, peu a l'espallla d'un dels dosos i peu a l'altra banda, a l'altre dos! I un bracet tendre s'alça com a senyal inequívoc del triomf! La plaça aplaudeix ensordidorament i l'eufòria es desborda

el 2012, també el vostre primer descarregat. Castellers de Vilafranca, sou els senyors del Concurs.

Però no em puc quedar només en aquesta cita bianual. També heu fet gran la Diada del Primer Diumenge de Festes a Tarragona. Amb vosaltres, el 2007 Santa Tecla retrobà la gamma extra perduda al segle XIX, gràcies a la torre de 9 amb folre i manilles descarregada. Heu fet gran el Primer Diumenge de Festes el 2009, amb el primer pilar de 8 amb folre i manilles carregat en l'era moderna dins la celebració patronal de Tarragona i el primer que veia la plaça de la Font en tota la història; el 2011, amb la torre de 8 sense folre, la primera descarregada a Tarragona; el 2013, amb el 4 de 9 sense folre, el primer que anotava la mateixa plaça; el 2014, amb el primer 3 de 9 amb folre i agulla descarregat a Tarragona; el 2015 amb el salt de la plaça de la Font als castells de 10, amb el 3 carregat, el mateix dia que també ho feia la Vella de Valls, i l'any següent, el 2016, bastieu el primer castell de 10 descarregat en aquella plaça. És just reconèixer la vostra generositat cap a la ciutat de Tarragona. Que orgullosos deuen estar castellers tarragonins com el Jaume Tarragó, *l'Esperidió*, o el Mariano Borrero, *Gordito*!

«Sisenes amunt!», exclama Francesc Moreno, *Melilla*, geni i figura dels castells, visionari de les arquitectures humanes, home a qui encara he sentit pronunciar les genetes, per referir-se a la canalla que corona castells, torres i espadats; una màquina d'anar més enllà. Poques hores després de coronar el pilar de nou amb folre, manilles i puntals, ja sortia dels seus llavis l'expressió torre de deu.

Sonen les gralles i els timbals, que perforen la plaça de la Vila. Quant li deu Catalunya a Vilafranca en haver conservat la gralla en temps de capa caiguda! Quant li deu Catalunya a Vilafranca en haver preservat la ritualitat grallera de les matinades traguejades, els cafès concerts i els balls de gralles! Quant li deu Catalunya a Vilafranca en haver comptat amb grups claus en aquella tímida democràcia, com la Colla de Mar, els Vernets o l'Artús!

Quant li deu Catalunya a Vilafranca per haver convidat músics de la talla del valencià Joan Blasco, dels navarresos Tuterako Gaiteroak i Iruñeko Gaiteroak, o els inoblidables Grallers de l'Acord de Vilanova i la Geltrú! Quant li deu Catalunya a Vilafranca per haver creat el Dia del Graller, aparador de l'inxa i la baqueta, fidel a la seva cita primaveral!

Inquiet, tenaç i exigent, Lluís Esclassans, un dels homes que cuida que la diada de Sant Fèlix no es malmeti, apressa les setenes, el darrer pis abans que entri el pom de dalt. S'agafen de braç i ja són dretes allà dalt. La convicció per part del tronc d'aquest tres de deu és enorme. Les castelleres i castellers domen amb classe el bastió verd. Sense pietat sotmeten la tremolor al domini de la força i l'equilibri. Quant de coratge, Vilafranca! Quanta audàcia, Vilafranca! Quanta valentia, Vilafranca!

Tot plegat, amb el frec a frec amb les altres colles que avui són a plaça. Vingudes de Valls, de Tarragona o de Terrassa; en d'altres temps, del Vendrell, de l'Arboç o de Barcelona; la rivalitat ha contribuït a l'engrandiment de la diada de Sant Fèlix. Mirant-vos de reüll, com marquen els canons castellers, però sense perdre el saber estar. Perquè a la plaça més castellera les colles hi sou discutint de tu a tu, en aquesta veritable escola de la castellística patrimonial que és Vilafranca.

Aquell xiquet que vaig conèixer sonant el flabioli i el tamborí rere de l'Avi del Penedès, rere del drac, i continuador de la nissaga verda dels Miret, el David, es deixa la veu i ja avia els dosos i la cassoleta cap amunt. En plena primera època d'or, el novellista Josep Pin i Soler escrivia que els castellers s'enfilaven com sargantanes, qui sap si avançant-se al futur renom de lagartos. I aquest pom de dalt a bé de Déu que ho semblen. Àgils, ràpides, finetes, capejant la lleugera tremolor del tronc del castell, però amb una roca autèntica al peu, sense que ni el folre ni les manilles, molt ben lligades, cimbregin per a res, els dosos confien en la gran família que és la colla. Ja són a l'alçada de les setenes, que els animen. Entren dosos, un sobre la

rengla extraordinàriament inalterable, brutalment pètria; l'altre eixarrancant-se sobre els dos altres pilans del castell. Quina mida més maca!

Avesat a les alçades del pom de dalt, el Pere Almirall comanda l'entrada de la cassoleta. Que sàvia que és la tècnica castellera heretada dels avantpassats, per emprar una de les comes eixarrancades del dos i facilitar l'ascensió de la petita xiqueta. Peu esquerre a la faixa, peu dret a l'espallla del dos de la rengla i, vinga, el darrer esforç per pujar l'altra cameta. La cassoleta ja ha posat un peu aquí i l'altre allà per quedar a quatre grapes sobre els dosos. Mira ràpida cap avall i defugint el vertigen, de seguida fixa els ulls al davant. Tothom treballa i la planta del tres de deu segueix sent molt guapa.

Aquells que ja no poden baixar a la plaça han escoltat tota l'ascensió des de casa aferrats a la ràdio, aquesta amiga inseparable per la qual molts tenim devoció. El Pep Ribes i el Josep Torreño els han fet reviu el castell com l'esperaven: esgarrapant-los l'ànima amb el record. Algunes àvies i padrines són també a casa preparant el dinar de Festa Major. Les veus del Carles Cortés, l'Aina Mallol, el Joan Beumala o el Toni Comas han compassat el dringar de plats i coberts entre la cuina i el menjador, en aquesta extraordinària rebotiga de la plaça més castellera que són els àpats i les sobretauls.

El Toni Bach, *Toni de Lloret*, ha estat amatent al moment en què havia de fer pujar l'inxanta. I la xiqueta de seguida es planta sobre les setenes, a punt d'endinsar-nos en els darrers compassos de l'ascensió del castell. Molt vives, les gralles canvien de to, llençant a l'espai aquelles notes encoratjadores que esborren qualsevol dubte que vulgui desafiar la joia verda i comunitària.

Quina poètica tan gloriosa s'amaga darrera el fet que el més fràgil i menut sigui l'heroi indispensable de la gesta col·lectiva!

Quin país ha de tenir més futur que aquest que situa al capdamunt de l'èxit els més petits!

Quin país ha de saber explicar millor que cap altre la supervivència malgrat els atacs continus, sinó aquest que s'emmiralla en aquells a qui els queda tota una vida per endavant!

Quina vila ha de ser més generosa que aquella que va immortalitzar en les parets de la seva alcaldia la mort d'un enxaneta, Magí de Janillo, en un quadre que m'esfereix cada cop que el contemplo!

L'enxaneta verda ja fa les tres passetes, metòdica, disciplinada, serena, alumna humil i alhora avantatjada. Peu a la faixa, peu a l'espatlla d'un dels dosos i peu a l'altra banda, a l'altre dos! I un bracet tendre s'alça com a senyal inequívoc del triomf! La plaça aplau-deix ensordidorament i l'eufòria es desborda. Enxaneta: majestat i dolçor cisellades allà dalt del castell, com l'àngel del campanar de Santa Maria. Enxaneta: el poder de la tendresa d'avui que serà el blindatge de demà per a la colla. Enxaneta: ets el somriure i la gràcia vestida de castellera.

El bram de Vilafranca ressona en tot l'univers. El bram de l'afició arriba a tot arreu. Admiració rendida altre cop per part de la multitud apinyada al voltant del cerimonial. Majestuós, enorme, esvelt, temperat, el tres de deu ens connecta amb aquelles i aquells que avui també fan festa major al cel, i que han ovacionat compassadament l'èxit verd junt amb els que som a recer de la terra.

Però no val va a badar. El Sisco Benet ho sap. Toca lluitar per descarregar el mite. Remena. Remena d'aquella manera que ho saben fer els castells per incrementar l'emoció, per generar-nos el dubte incipient sense perdre l'esperança. L'esperança és verda, ho diu la dita popular. L'encaix de pinya, folre i manilles; de segons, terços i quarts és perfecte, excels. La cridòria augmenta. Les castelleres i castellars són ambiciosos, insaciables, i per això l'èxit és incontestable.

Que excepcionals sou, verds, en haver plantat cara al sotrac de la pandèmia. Que excepcionals sou, verds, en haver retrobat el colós de deu després de dos anys de calamitats, de dos

Aquesta colla que és l'àgora que acull tothom i no rebutja ningú, guardiana de la memòria de tantes vides estimades i llegat preciós que deixeu a les vostres filles i fills

anys de la plaga que us ha robat tantes mans i tants cors que estimaven la colla com a la mare. Que excepcionals sou, verds, d'haver encertat quina era la clau per superar el desgast terrible generat per la maleïda pandèmia. I tant que sí: els humans necessitàvem tornar a sentir a sobre de les espatlles el pes del folre, el pes de les manilles, el pes dels puntals. Necessitàvem tornar a sentir-nos colla amb les construccions que més batecs precisen.

A vosaltres, vilafranquines i vilafranquins dels Castellers de Vilafranca, us sobra tot quan viviu els castells. Tot menys els preparatius, la il·lusió, la joia de l'espera, l'expectació pel que ha de venir a plaça. Tot es torna innecessari en comparació amb el retrobament amb la plaça i amb la colla. Aquesta colla que és l'àgora que acull tothom i no rebutja ningú, guardiana de la memòria de tantes vides estimades i llegat preciós que deixeu a les vostres filles i fills. Heu conreat la preuada virtut de canviar el rang de les prioritats amb facilitat. Teniu un tresor en la vostra manera de viure, un impagable valor afegit.

Aquest vespre en què els Castellers de Vilafranca, exemplars, solidaris, abnegats, generosos, col·laboradors, sacrificats, formals,

jovials i seriosos, em regaleu l'honor de pregonar els vostres 75 anys, centenars d'enxanetes alegren el meu cor agraït amb els records de tants Sant Fèlix i de tants Tots Sants viscuts en la plaça més castellera. Vilafranca, amb les teves coses pròpies, amb les teves maneres singulars, les que t'han estat llegades durant segles. Vilafranca, de vegades passant fatiga però sempre amb els braços oberts. Vilafranca, com equilibres el fervor i la mesura, el brogit de la plaça i la finor de la canalla. Vilafranca, no hi ha solatge més gran que la pertinença a aquesta colla. Vilafranca, amb els Castellers com a vincle que travessa la vila d'extrem a extrem, dels barris històrics del centre als que l'han fet créixer pels voltants. Surt a la plaça, Vilafranca! Surt perquè tot el món casteller et vegi!

És l'hora de desbordar les energies per emprendre, per somiar, per impulsar, per treballar i per servir; per seguir imaginant noves maneres de fer castells a tots els confins del món; per seguir mostrant amb orgull verd el nostre patrimoni universal; per seguir defensant la vostra manera de ser i d'estar com a Castellers de Vilafranca; per obrir-vos encara més; per continuar tenint cura de la plaça més castellera, un veritable centre de peregrinació de les architectures humanes universals.

Avui, vespre del pregó dels 75 anys dels Castellers de Vilafranca, un ritus de la paraula que he volgut solemnitzar abocant-hi l'ànima oberta, cal posar el comptador a zero per a una celebració que, quan es fa des de la veritat com és el vostre cas, ens portarà al mateix cel que toca l'enxaneta. Avui tenim vora el cor l'escut que parla de tots els nostres, els que ens han precedit, els que hi som i els que vindran. Avui hem pregonat els castells segons Vilafranca del Penedès.

A la glòria, vilafranquines i vilafranquins!

A la glòria, Castellers de Vilafranca en el vostre 75è aniversari!

Vinseum, Vilafranca del Penedès, 6 de maig de 2023. ●

ANAR AL LICEU A VEURE-HI CASTELLS NO ÉS UNA COSA QUE ES PUGUI FER CADA DIA. I VA SER PRECIÓS. SOVINT PENSO QUE ELS CASTELLERS VIVIM BÀSICAMENT DE LA NOSTÀLGIA. DEL RECORD D'ALLÒ QUE UN DIA VAM VIURE. ENS PASSEM HORES I HORES COMENTANT, REMEMORANT, EXPLICANT O ESCOLTANT LES HISTÒRIES DELS GRANS MOMENTS CASTELLERS, ELS QUE HEM VISCUT NOSALTRES MATEIXOS I ELS QUE NO.

ARNAU MARTÍ ROVIRA
GRADUAT EN MATEMÀTIQUES PER
LA @UNIBARCELONA. DELS @VERDS
I DEL #PENEDES

✉ @arnaum

UN RECORD INESBORRABLE

Això, inevitablement, fa que, amb el temps, tot prengui una dimensió diferent. Que, a base de retrobar-se amb el record, tot es valori molt més profundament que en el mateix instant de viure-ho. Tant per als bons moments com per als no tan bons. I això, de vegades i també depenent molt de cadascú, fa que no s'acabi de valorar el que estem fent en un moment en concret fins que no ha passat, fins que el recordem. I com més el recordem, més el valorem.

Tot i així, el dia de la gala del 75è aniversari de la colla, passejant pel Liceu ple de castellers i castelleres, amics, familiars i coneguts, em va fer la sensació que tothom era més conscient que mai que estàvem vivint tots plegats uns moments dels quals després estariem hores i hores parlant. Com si estiguéssim a punt de tancar el peu d'un 4 de 10 el dia de Sant Fèlix.

Aquest retrobament amb el record, però, no deixa de ser benzina pel desig de poder-ho tornar a viure, de superar-ho i de buscar nous instants únics i irrepetibles. Tornar a fer aquell o aquell altre castell, tornar a viatjar o tornar a fer castells en un indret únic. I això, afegit a l'ambició que ens caracteritza, sens dubte, és el que ens ha portat a actuar al Liceu.

Al llarg de la nostra història, ja havíem actuat al Palau de la Música, al Camp Nou, a la Sagrada Família i a molts altres racons emblemàtics del país. La propera parada havia de ser el Liceu, era clar, i quina ocasió millor podíem trobar que per celebrar els tres quarts de segle de vida de la colla.

Tot això, però, no sorgeix només de les ganes de fer-ho ni s'aconsegueix en quatre dies. No és gens fàcil arribar-hi i cal molta persistència. Però, per sort, a la colla, hi tenim persones que es passen els dies pensant en clau verda. La idea d'actuar al Liceu no sorgeix el setembre del 2023, és evident, però tampoc el 2022 ni el 2021. Ve de bastant més enrere.

I un ja llunyà 2 de juny del 2022, s'acaba materialitzant. Rebem un correu del Miquel Ferret —fins aquí, un dia qualsevol— on ens informa que, després d'haver-hi anat al darrere durant anys, el Gran Teatre del Liceu ha trobat una data per a nosaltres: el 30 de setembre de 2023! Just l'endemà del dia de Sant Miquel. La data és perfecta i tenim tot el teatre per a nosaltres! Aquest últim punt és important. Unes línies més amunt parlava d'alguns dels llocs més emblemàtics de Catalunya on hem actuat, però en cap d'aquests havíem sigut els protagonistes de l'esdeveniment que s'hi celebrava aquell dia. Sempre havíem estat els actors secundaris. Actors secundaris d'excepció, però actors secundaris, al cap i a la fi.

Aquest cop, però, seria diferent. Tenim el Gran Teatre del Liceu reservat i el que s'hi faci aquell dia, ho decidirem nosaltres. Només nosaltres. Hi celebrarem l'aniversari, és clar. El «com» ho farem, ja no és tan clar.

Just en aquell moment comença un apassionant viatge de més d'un any fins al dia de la gala. Un viatge apassionant però també amb un profund sentit de responsabilitat, de saber que és una oportunitat única que no podem desaprofitar de cap manera.

Posem fil a l'agulla. Comencen les idees. I si fem dos actes amb una mitja part? Una actuació castellera i un concert? Seria genial poder fer castells acompanyats d'una orquestra! I com ho fem, tot plegat? Una actuació completa potser serà poc dinàmica per al públic, i més si ho volem fer en directe per la tele... Perquè això ha de sortir per TV3!

Ben aviat ens vam adonar que era imprescindible comptar amb el millor de cada casa. Nosaltres hi posarem els millors castells, com sempre. Però havíem de trobar un acompanyament musical a l'alçada i algú que ens ho pogués lligar tot plegat. Perquè nosaltres, de teatre, no en sabem gaire.

OMAC I COMEDIANTS

Ràpidament l'Ivó Jordà ens va proposar l'Orquestra de Músiques d'Arrel de Catalunya

Fotos: Sergio Ros per a La Fatxenda

Fotos: Sergio Ros per a La Fatzenda

(OMAC). I quin gran encert. L'èxit de l'espectacle no s'explica sense la presència d'una orquestra com l'OMAC. Però, a més, vist amb perspectiva, no podia ser una altra orquestra. Ningú com ells encaixava tan bé en el que volíem. Una orquestra que combina intèrprets excepcionals de diferents gèneres musicals, entre els quals, el tradicional i la música clàssica. És a dir, el que havia de ser fer castells al Liceu: portar una de les màximes expressions de la cultura popular i tradicional catalana a la meca de l'òpera i la música simfònica a casa nostra. El que dèiem, com un guant. I durant l'espectacle es va poder comprovar. El nivell de les composicions arranjades expressament per a l'ocasió va ser excepcional. Les peces que tots els vilafranquins i vilafranquines tenim tan arrelades en el nostre imaginari, brillantment interpretades per l'orquestra, ens van emocionar a tots.

Per altra banda, després d'explorar algunes opcions, el Sisco Benet ens diu que pot aconseguir el contacte del Joan Font, director de la companyia de teatre Comediants. Ells ens podrien fer el guió, l'escenografia, el disseny de vestuari, etc. Som-hi doncs! Qui millor que ells? Si algú en sap, de muntar saraus com aquest, són els Comediants. Després de diverses reunions i propostes comencem a donar forma a la gala. Format, escenes, presentadors, vestuari, peces musicals i un llarg etcètera de detalls. Un cop aclarits els punts més rellevants anem endavant i, finalment, després d'incomptables versions del guió, acaba sortint-ne el definitiu.

En paral·lel, anar de visita al Liceu va començar a ser habitual. Hi havia molts detalls i detallets per lligar. Horaris, entrades, format de l'espectacle... Després d'explicar-los quina idea tenim, observem que la seva principal preocupació és el castell de nou. Perquè hi volem fer un castell de nou i, esclar, unes quatre-centes persones fent pinya pesen i no seria aconsellable que s'ensorrís l'escenari a mig castell. Ja ens veieu, doncs, fent els càlculs pertinents. Primer fets més aviat «a ull» i, més tard, fets amb més rigor i amb l'informe corresponent del Jordi Galtés, arquitecte de capçalera de la colla. Resumint, comprovem que estem dins els marges que l'escenari del

Liceu pot suportar. Tots tranquils, sortirem a les notícies però no serà per això.

I poc a poc es va acostant el dia de la gala. Comencem a preparar les escenes que hauran de protagonitzar alguns castellers i, per fi, entra en joc tota la colla. Fem els primers grups i assaigs i la cosa va prenent forma. Unes setmanes abans de la gala, just després de la Festa Major, hi havia l'OMAC al Figarot fent el penúltim assaig. Crec que va ser aquell dia quan vaig pensar que, definitivament, tot això seria un èxit. Se'm van esvaïr tots els dubtes. Aquell matí de dissabte, Cal Figarot es va convertir en un auditori, delectant a tots els que hi érem amb les peces que van sonar al Liceu. Les peces de tota la vida, com mai abans les havíem escoltat. Acostumats a patir els nostres assaigs i postassaigs fins a hores intempestives, assaigs dels grups de grallers i festes amb música de tot tipus, com deuriem gaudir, els veïns del Figarot, aquell dia!

Del dia de la gala, podríem parlar de moltes coses: de com Vilafranca va inundar el Liceu i voltants, de com vam omplir de música popular i tradicional una sala que està acostumada a escoltar la música més sofisticada, però, per sobre de tot, penso que va ser un dia en què les emocions van estar a flor de pell. Escoltar el *Toc de matinades* o els *Goigs a Sant Fèlix*, escoltar el *Toc de la Muixeranga* mentre veus l'execució impecable dels castellers i castelleres vestits d'un blanc immaculat fent la torreta o veure un 4 de 9 en un escenari tan majestuós com aquest, van ser moments que, encara ara, quan hi penso, em posen la pell de gallina.

EL DIA DE LA GALA

Situem-nos en aquell dia, 30 de setembre de 2023. A primera hora del matí uns quants grallers i part de la Junta de la colla fem la primera expedició cap a Barcelona. Objectiu: posar-ho tot a punt. Tan aviat com arribem, ja comencen els primers assaigs generals amb l'orquestra i els grallers i timbalers que els acompanyen. Posem a punt l'entrada del teatre, preparem material, revisem la gestió d'invitacions i anem apagant els petits focs que ens anem trobant.

Unes setmanes abans de la gala, just després de la Festa Major, hi havia l'OMAC al Figarot fent el penúltim assaig. Crec que va ser aquell dia quan vaig pensar que, definitivament, tot això seria un èxit

Hores, dies i mesos de preparatius que s'esfumen en un tres i no res. Però ha valgut la pena, ha sortit tot rodó. Tothom ha quedat molt content i emocionat. I el 4 de 9 ha sigut una estampa!

Mentrestant, des de Vilafranca comencen a sortir les expedicions més nombroses de castellers, començant pels que havien de fer les escenes principals de la gala i, més tard, la resta del gruix de la colla. Finalment, més de 500 persones de públic també surten amb els autocars que la colla ha organitzat des de Vilafranca fins a la mateixa porta del Liceu. En total, 15 autocars i més de 1.100 persones mobilitzades. Déu-n'hi-do!

Amb tots els castellers i castelleres al Liceu, comencem l'assaig general. Primer totes les escenes i, finalment, el 4 de 9 que, inicialment, havia de ser un tres però, coses de la vida, el mateix dia de la gala ens decantem pel quatre, que ens ofereix més garanties.

Arriba el moment, són gairebé dos quarts de vuit del vespre i tenim el Liceu ple de vilafranguins i vilafranquines, amics i companys d'altres colles, representants de les principals institucions catalanes i de tot el món casteller. El teló està abaixat i tothom ja està al seient corresponent. Just a sota la platea, al foyer, prop de 400 castellers esperen el seu moment.

L'acte es retransmet en directe per la televisió i, per tant, ha de començar ben puntual. I així és. Tan bon punt es confirma que el president de la Generalitat ha arribat al seu lloc, donem l'ordre al tècnic de so perquè posi *Els Segadors* i, tot seguit, es desencadeni —com per art de màgia— tot l'espectacle.

Arribats en aquest punt, tot és meravellós. Tothom sap el que ha de fer, tot està a punt i totes i cadascuna de les accions que s'han estat treballant durant els últims mesos es van fent realitat una per una, encadenant-se les unes amb les altres en una coreografia fantàstica. El *Toc de matinades* i l'*Entrada a plaça*, la nota humorística amb l'origen primitiu —i alternatiu— dels castells, la muixeranga, el castell amb tots els caps de colla i presidents per Sant Fèlix, el Melilla i la Marta Torrents, el castell horitzontal i el *Toc de castells* interpretat pel Quartet Melt, el repàs de la nostra història més enllà de les fronteres catalanes, els parlaments del president de la Generalitat i de la presidenta del Parlament, els emotius parlaments dels nostres president i cap de

colla, noves estrenes audiovisuals i el colofó final, el 4 de 9 amb folre i els pilars. Sembla mentida, diria que tan sols havien passat uns instants i ja tenim tot el Liceu cantant l'himne de la colla per, tot seguit, abandonar el teatre per tornar cap al Penedès en una caravana inacabable d'autocars que va col·lapsar la Rambla de Barcelona i algun policia local que li tocava ser per allà.

Hores, dies i mesos de preparatius que s'esfumen en un tres i no res. Però ha valgut la pena, ha sortit tot rodó. Tothom ha quedat molt content i emocionat. I el 4 de 9 ha sigut una estampa! Com qui fa un pilar d'aniversari. No podia ser d'una altra manera!

No van trigar a començar a córrer fotografies i vídeos de la gala i tot va anar prenent volada. El ressò als mitjans de comunicació va ser el de les grans ocasions. Un dia per a la història de la colla. Unes imatges que quedaran per sempre entre les més destacades i boniques que hem fet. Entre fotos com la del 3 de 9 al Camp Nou o el 3 de 8 a la Sagrada Família, o els castells fets a Mumbai, Shanghai, Nova York o San Francisco.

No és difícil, parlant de la nostra història, trobar-nos amb l'adjectiu «històric» i, probablement, el dia que vam actuar al Liceu ho va ser. Però estic convençut que aquell dia la paraula va prendre una dimensió molt diferent. Una dimensió en què la colla va esdevenir com poques vegades l'abanderada de la cultura popular del nostre país. Portar el nostre petit tros de món al Gran Teatre del Liceu de Barcelona és, sens dubte, una de les fites més magnífiques que mai ha assolit la colla.

No tinc cap dubte, però, que algú ja està pensant en quina serà la propera i segur que, més d'hora que tard, arribarà. Què i on ho farem? Això ja ho veurem. Mentrestant, continuarem recordant i assaborint aquests moments tan bonics.

Quina sort ser dels Castellers de Vilafranca! ●

Fotos: Sergio Ros per a La Fatxenda

GRALLES AL LICEU

Després de tocar el pilar de 9 em pensava, per enèsima vegada, que ja ho havia vist tot, jo, de gralles i castells. Però una vegada més, em vaig equivocar. Que grans que són, els castells...! Que boniques que són, les gralles...! Que infinitament invencibles en la capacitat de superació que sou, els verds...!

Em va agradar molt que els grallers actuals de la colla ens convidessin, als grups que n'havíem format part. I no trobo les paraules que voldria trobar per definir com de magistral em va semblar la commemoració del 75è Aniversari al Liceu. Quina passada...! Mira que ens hi vam estar de sol a sol, entre tot plegat, i en general no pas fent el gos, sinó coneixent la casa, assajant, ajustant tots els detalls, coordinant-nos... Vaig arribar rebenat a casa, però quina passada...!

Musicalment, estratosfèric. No sé si l'OMAC hi havia actuat mai, al Liceu, però em jugaria alguna cosa que hi tornarà. De gralles no crec que se n'hi hagués sentit mai... i jo no hi tornaré –la rifa et toca un cop a la vida, anant molt bé–, però sabeu què...? Jo hi era.

L'única mala estona que vaig passar va ser quan assajàvem *l'Entrada a la plaça*, des de quatre llocs diferents i allunyats dins de la sala. No ens sentíem, i costava molt unificar el tempo. Sort del David Miret, que –amb una gestualitat tan exagerada que no crec que el director més histriònic de tota la història dels tres liceus hagi mai igualat– va aconseguir

que toquéssim «de vista» per anar a ritme.

I després, tocant junts, tal com Déu mana, el 4 de 9 amb folre: quina esgarripança, quina emoció, quin plaer...! Va sonar tan bé, tan potent, tan entranyable que s'adeia perfectament amb el nivell musical de la resta de la jornada. Quina festa, quina glòria, quin gaudi...!

No voldria acabar aquestes ratlles sense esmentar un altre moment transcendental per a mi: la interpretació de *l'Amunt, verds!*, l'himne de la colla, a càrrec del Quartet Mèlt. Per diverses raons històriques i contextuals, se'm va escapar més d'una llàgrima.

Pocs dies després del 30 de setembre, a la Facultat de la UOC on he estudiat una mica de Filologia catalana em van demanar que triés una notícia real –publicada de debò en algun mitjà de comunicació– i que en fes dues altres versions, que la reescrivís en primer lloc en un registre formal per a un públic estàndard, convencional, i en segon lloc en un nivell menys formal, per a un públic més jove, modern, desimbolt, etc. A que no endevineu quina notícia de *El 3 de Vuit* escrita pel Xavi González vaig triar...

Què us diré... Vaig ser immensament feliç. Llàstima, d'altra banda que la festa em va privar d'anar a Montserrat amb la meva penya ciclista i fer costat al Gardet en l'últim castell carregat i descarregat de la seva vida. ●

JAUME RAFECAS RUIZ

✉ @jrafecas1

JOSEP CABRÉ

assessor

Assessorament Fiscal
Comptable
Laboral

c/ General Vallès, 21 baixos
Telèfons 93 890 55 17 · 679 175 232
c/e: joucabre@gmail.com
08720 Vilafranca del Penedès

GRILL BRODATS

- ✓ Tot tipus de roba per a balls de Festa Major
- ✓ **Roba castellera: camises, pantalons, faixes i mocadors**
- ✓ Brodat d'escuts i logos
- ✓ Roba escolar

c/ Consellers, 15 · Tel. i fax 93 892 20 33
08720 VILAFRANCA DEL PENEDÈS
brodatsgrill@gmail.com

SALUT DENTAL PENEDÈS

Creant somriures des de l'any 2001

Condicions especials per als socis
dels **Castellers de Vilafranca**

938 199 110
☎ 671 03 63 52
www.salutdental.com

C/ de General Prim, 9
Vilafranca del Penedès

VAM TOCAR EL CEL DEL LICEU

75 ANYS DELS CASTELLERS DE VILAFRANCA

JOAN FONT I PUJOL
DIRECTOR-FUNDADOR
DE COMEDIANTS

Ja fa uns mesos que vam envair de “color verd” el Gran Teatre del Liceu de Barcelona per commemorar els 75 anys dels Castellers de Vilafranca, tot un esdeveniment únic i ir-repetible. Un esdeveniment del qual em sento molt orgullós i agraït d’haver-hi participat i abanderat, una mica.

Ens hem de felicitar tots plegats: “Vam tocar el cel”. L’objectiu no era fàcil ni teníem punts de referència: més de 400 artistes dalt d’un escenari -des de nenes i nens petits fins a avis-, una orquestra, un quartet vocal, dos presentadors, primitius buscant menjar, muixerangues... En fi, era un gran repte i, finalment, vam aconseguir aquesta aventura amb el risc que suposava canviar d’espai,

passar del carrer, lloc de pertinença dels castells, a un espai tancat, un espai de màgia i transformació com és un escenari operístic.

He intentat apropar el teatre al públic, ocupant l’espai públic amb les arts escèniques i la música, però mai m’havia trobat amb un repte com aquest, la d’invertir la qüestió. Quan em va arribar la proposta des de Vilafranca no m’ho vaig pensar gaire i la vaig acceptar pensant que podia jugar a ajuntar dos mons que coneix perfectament i que estimo, que són totalment oposats, però que tenen en comú l’emoció, el risc i la grandiositat.

El trajecte per fer possible aquesta utopia ha estat un viatge llarg i complex, però divertit i interessant, assajant a fer teatre persones que no s’ho havien proposat ni imaginat, i així vam anar construint les escenes per poder explicar una història que respongués a preguntes que ens fèiem des de fora, com per exemple: quin devia ser el primer castell de

la humanitat?, com es construeixen?, quines són les seves músiques?, i els seus espais?, i els reptes de colla i també els reptes individuals? El pas del temps, els assajos, els concursos...

I aquesta ha estat la meua proposta, tractar aquesta efemèride com si muntés una òpera utilitzant tots els elements i les tècniques que t’ofereix un espai com aquest, convertint la festa popular en una representació teatral on la mirada de l’espectador és nova i també és nou l’entorn i l’espai on els castellers desenvolupen la seva creació i el seu art.

Felicitats i gràcies, Sisco Benet, per aquella primera trucada; gràcies, Carles Mata, per estar sempre al nostre costat, i gràcies a tots els castellers per fer realitat aquest somni.

He guanyat una família molt nombrosa a Vilafranca del Penedès. ●

Foto: Sergio Ros per a La Fatxenda

CANT DEL 75È ANIVERSARI DELS CASTELLERS DE VILAFRANCA

L'HEREU BATLLET

Tot gran aniversari d'una institució que es preui ha de comptar, tant sí com no, amb un cant o peça musical que la reivindiqui. Els Castellers de Vilafranca no podiem ser menys i com que, per sort, a la colla hi ha gent que és a punt per a tot, també tenim qui ha escrit la cançó que commemora els nostres setanta-cinc anys.

En aquestes pàgines d'EL FIGAROT, que reporten els nombrosos actes i esdeveniments que van tenir lloc en el marc d'aquest 75è aniversari tan especial, ens plau presentar-vos en primícia la lletra de la cançó *Entrada dels verds*, que ha escrit el polifacètic erudit vilafranquí Jaume Rafecas i Ruiz, filòleg,

professor de català, director d'escola, graller, pregoner i nan de la més típica, casteller de soca-rel, regidor de l'Ajuntament, síndic de greuges, activista cultural i social... i altres mèrits que l'honoren.

Inspirant-se en la coneguda melodia del toc de gralles d'*Entrada a la plaça*, que ell mateix ha interpretat tantes vegades, ha escrit uns versos, a major glòria dels verds, que hi encaixen a la perfecció –feu-ne vosaltres la prova–. Ara només caldrà que algunes de les millors veus de la colla –amb tots els registres possibles: tenor, baríton, baix, soprano, contralt, etc.– s'animin a gravar aquesta nova cançó i publicar-la, per tal que ens la fem ben nostra i puguem cantar-la quan arribem a la plaça, per complir al peu de la lletra allò que pregonen els seus darrers versos: «*No hi ha qui ens aturi -i que per molts anys duri- de pàgines de glòria en queden més!*». Gràcies, Jaume. ●

ENTRADA DELS VERDS

Lletra: Jaume Rafecas

Música: *Entrada a la plaça*, tradicional

Ja en tenim setanta-cinc,
des d'aquell pilar de cinc,
i els castells d'aquesta colla
cada cop fan més bon dring...!

Som-hi, castellers,
que som els verds,
capdavaners! (bis)

Amb el tres de deu
i el quatre de deu,
que són uns grans castellassos,
demostrarem arreu
–i fins al Liceu–
de tot el que som capaços...

Vinga, va...!
Som-hi tots,
que ningú no ens pot parar...!

Hem fet castells inèdits,
ens guanyem tots els mèrits,
sempre anem més amunt, Castellers!

No hi ha qui ens aturi
–i que per molts anys duri–
de pàgines de glòria en queden més!

romu

HILL GRUP

Fabricant i reparant carrosseries des de 1972

Especialistes en la fabricació de carrosseries noves, transformacions isotèrmiques, reparacions, recanvis i accessoris, reformes i legalitzacions, certificats ATP i retolacions.

Avda. Verge de Montserrat, 104-106 · Pol. Ind. Sant Pere Molanta · 08799 Olèrdola
romu@romu.es · Tel. 93 892 17 20

jOPINTU

tALLER DE SERIGRAFIA

c/ St. Pere, 23 · Vilafranca del P. · T. 93 538 65 66 · info@jopintu.com · jopintu.com

FORÇA, EQUILIBRI, VALOR... I ART! 75 ANYS INSPIRANT CREACIÓ ARTÍSTICA

ELOI MIRALLES
CRONISTA, CASTELLER
I RABASSÓ

✉ @EloiMiralles45

No és pas un afer recent que el fet casteller hagi interessat als artistes de casa nostra; fins i tot del segle XIX ens han pervingut algunes pintures, dibuixos o gravats que ho avalen. I, pel que fa als Castellers de Vilafranca, es pot ben dir que l'art —juntament amb la perícia, la força, l'equilibri, el valor i el seny— esdevingué un complement gairebé consubstancial amb el seu naixement, ara fa 75 anys.

L'any 1948, el vilafranquí Manel Baró va dibuixar l'escut més primerenc de la colla i, dos anys més tard, Pau Boada ens oferí la primera postal nadalenca, una estampa acolorida, amb uns castellers amb camises rosades. El color rosat també és present a la caricatura del nostre fundador, Oriol Rossell, que el barceloní Romà Bonet, BON, va portar a cap el 1951.

D'ençà del 1957 —quan estrenàrem les camises de color verd— els Castellers de Vilafranca hem estat immortalitzats per tot un caramull d'artistes plàstics, les obres dels quals deuen guarnir un munt de parets de les nostres cases. A la vila la corrua d'il·lustradors que han dedicat el seu art a plasmar els castells, torres i pilars ha estat ben notable i amb un creixement altament progressiu.

Fora del nostre àmbit més proper, excel·leix la figura de Josep Maria Sert com la més senyera de tots els que s'han ocupat del noble art de fer castells, sense deixar de costat alguns altres artistes de fama universal, com Pablo Picasso o Joan Miró, que també treballaren el tema ni que fos de forma puntual. De més cap aquí, gairebé coetanis, podem esmentar l'avantguardista Eduard Arranz-Bravo o bé l'incombustible Josep Bestit, que feu pràcticament de la seva relació amb els castells part de la seva vida. I encara hi afegirem, d'una manera més anecdòtica, el polièdric Xavier Cugat, i les seves caricatures de temàtica castellera.

La mostra que s'ha presentat a l'Espai Cultural Fòrum Berger Balaguer ha esdevingut la primera, d'aquestes característiques, dedicada a una colla castellera en particular, en aquest cas la dels Castellers de Vilafranca. Una exposició col·lectiva en la qual han participat diferents artistes, vilafranquins, penedescens i de més enllà, amb una cinquantena d'obres de diversos estils i tècniques: olis, aquarelles, guaixos, gravats, dibuixos, il·lustracions, collages... des de les més realistes a les més simbòliques i abstractes. Se'ns entesta creure que tot el devesall de quadres que han conformat aquesta exhibició es pot perfilar com un nou ingredient per continuar celebrant, dignament, aquests tres quarts de segle des de la nostra fundació. Seria bo també que pugui fer aflorar altres creacions en les quals les camises verdes hagin estat les grans protagonistes i que, alhora, serveixi de font d'inspiració i d'estímul creatiu per a d'altres artistes en el present i en el futur. Com bé expressa la incitació del nostre himne: «Amunt, verds, no defallim!». ●

NO ES TRACTA D'ENTENDRE,
ES TRACTA DE SENTIR...

**ET DONEM
MÉS**

EL CASAL S'OMPLE EN LA PRESENTACIÓ DEL VOLUM III DE LA HISTÒRIA DE LA COLLA I L'HOMENATGE AL MÈNEC

BIEL SENABRE
SCRIPTA MANENT

 @bielsenav

La presentació de la primera part del tercer volum de la història de la colla, *Castellers de Vilafranca*, a càrrec de l'autor, Eloi Miralles, i l'homenatge a Carles Domènech, *Mènec*, que va ser cap de colla dels Castellers vilafranquins durant més de 20 anys (1960-1961, primera etapa, i 1975-1994, segona etapa), van centrar l'acte que, dins del calendari de celebració del 75è aniversari, va tenir lloc al local del Casal, Societat La Principal, el 13 d'abril del 2024. Van presidir-lo la consellera de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Natàlia Garriga; el president de la Societat La Principal, Marcel Esteve, i el president dels Castellers de Vilafranca, Ernest Gallart.

VOLUM III: VINT ANYS AMB EL MÈNEC

Una coreografia a càrrec de les noies del grup de dansa contemporània del l'Escola de Dansa Assumpta Trens del Casal i les intervencions del president de la Societat La Principal, en primer lloc, i dels Castellers de Vilafranca, a continuació, van obrir l'acte. Ernest Gallart va destacar la fita que suposa la publicació del tercer volum de la història de la colla, gràcies a l'esforç de l'autor dels tres volums publicats fins ara, i va destacar la figura del Carles Domènech i els fets principals de la seva etapa com a cap de colla, per resumir-los dient que aquests «van ser uns anys sense dubte transcendents en la progressió dels Castellers de Vilafranca, sense els quals no es podria entendre on som avui dia».

Després de projectar un vídeo en què Carles Domènech parlava dels records que tenia com a cap de colla i de com entenia el càrrec, va intervenir Eloi Miralles, que va exposar les característiques principals del treball que està duent a terme amb la publicació de la història dels Castellers de Vilafranca, en general, i del tercer volum, en particular. Miralles va informar que aquest volum III, que porta el subtítol «Dels castells de vuit als de nou amb folre. Vint anys amb el Mènec

(1975-1994)», està dedicat a la segona etapa de Carles Domènech com a cap de colla dels verds i va explicar els motius pels quals ha dividit les dues dècades en dues parts: la que es presentava en l'acte, del 1975 al 1986, i la que es publicarà properament, del 1987 al 1994. Finalment va glossar la destacada aportació del Mènec als Castellers de Vilafranca, no endebades és el casteller que ha estat més anys exercint el principal càrrec de la colla.

HOMENATGE

Un altre vídeo en què castellers veterans de la colla explicaven com veien la figura de l'homenatjat va donar pas a les intervencions de l'alcalde de Vilafranca, Francisco Romero, d'una banda, i de la consellera de Cultura, Natàlia Garriga, de l'altra. Garriga també va remarcar la importància dels dos fets que se celebraven (el tercer volum i l'homenatge a Carles Domènech) i va acabar el parlament dient que «en aquest acte tan emocionant, el que es palpa és la realitat d'aquest símbol (*dels castells*). La realitat de la fraternitat i l'estima que lliga la colla. La realitat del vostre recorregut històric i de la vostra memòria. I la realitat d'aquesta meravella intergeneracional que són els castells».

Tot seguit, es van enlairar dos pilars de 4 a l'escenari, parats a segons per dos dels nets del Mènec, i a continuació el cap de colla, Àngel Grau, el president dels Castellers de Vilafranca, Ernest Gallart, i les dues enxanetes dels pilars van lliurar a Carles Domènech les dues banderes que havien desplegat en coronar els espadats, com també un ram de flors a la dona de l'homenatjat. Per cloure l'acte, el cap de colla va dir unes paraules als assistents, el Mènec va pujar a l'escenari per dirigir-se a totes les persones que omplien la platea i es va projectar el vídeo *Amunt Verds! Himne dels Castellers de Vilafranca*. ●

SANT JORDI DE CARRO GROS A PORTUGAL

“De bon matí, quan els estels es ponen...”
Així, com la coneguda cançó de quan érem *xirucaires*, començava la segona aventura lusitana de la colla, 40 anys i mig després de la primera que ens portà, l'octubre del 1982, a actuar a Lisboa, Sintra, Estoril, Coimbra i Porto (de la qual, per cert, qui això subscriu era l'únic *supervivent*)

ELOI MIRALLES
CRONISTA, CASTELLER
I RABASSÓ

✉ @EloiMiralles45

Encara fosc i negre, doncs, el divendres 21 d'abril sortíem de l'estació d'autobusos de Vilafranca en direcció a l'aeroport del Prat, per embarcar-nos en un vol directe en direcció a Lisboa. El motiu del viatge era participar en diversos actes de la commemoració de la Diada de Sant Jordi, organitzats per la Delegació a Portugal de la Generalitat de Catalunya i de la qual, ens afanyarem a dir-ho, es feu una bona difusió a diversos mitjans de comunicació portuguesos. La primera sorpresa la tinguérem ja dalt de l'avió de la companyia Vueling quan, per megafonia, el copilot ens saludà atentament, en català, identificant-se com a Èric Lloret, vilafranquí per més senyes. Poc abans de les 9 del matí, aterràvem a l'*Aeroporto da Portela* i, des d'aquest, tres autocars ens van traslladar fins a la cèntrica i elegant *praça do Comércio* de la capital lisboeta. Hi hagué temps lliure per visitar molts dels diversos indrets turístics que aquesta ofereix al visitant —la *praça do Rossio*, l'*elevador de Santa Justa*, el *convento do Carmo*, la *Sé*, el barri d'*Alfama*...— i també per poder degustar l'excel·lent cuina portuguesa, que compta amb el *bacalhau* com un dels seus plats favorits i de més anomenada.

A dos quarts de 6 d'una tarda ben plujosa tingué lloc la primera actuació, a la *praça do Município*, on hi ha l'Ajuntament, tot-hora acompanyats per diverses personalitats amigues, començant per Rui Reis —nascut a Maputo, Moçambic, quan era colònia portuguesa—, que és el cap de l'esmentada delegació catalana i a qui acompanyaven la vilanovina Adelaida Moya, directora general de Cultura Popular, i l'Andreu Felip, director dels Serveis Territorials de Cultura a les comarques barcelonines. De bon començament, al peu de la majestuosa escalinata del palau municipal, vam enlairar un pilar de 5 que va donar mig tomb en rodó un cop carregat. A continuació lliuràrem alguns obsequis al regidor de Cultura, Diogo Moura, que fou investit amb el típic mocador casteller. Malgrat

la pluja, completàrem després un 3 de 7 a la plaça, per tornar, tot seguit, a l'interior de la Casa de la Ciutat per plantar, al seu vestibul, un 4 de 7 net que es va haver de desmuntar perquè la cassoleta ja esgarapava el sostre i l'enxaneta no hi hauria cabut. Finalment, encara sota un xim-xim plujós que no cessava, vam descarregar el primer 4 de 7 amb l'agulla al mig davant la portalada de l'edifici. En acabat, tothom cap als autocars per fer cap a l'extrem oriental de la regió de l'Alentejo, on l'endemà actuàrem matí i tarda.

CARRO GROS ENMIG D'UNA GRAN EXPECTACIÓ

Els expedicionaris havíem sopat (*bacalhau* inclòs), convidats pel Consistori local, abans d'allotjar-nos en tres hotels d'Elvas, una bonica vila alentejana de prop de 30.000 habitants, amb un casc antic altament fortificat, a causa de la proximitat amb la frontera espanyola. Els baluards i fortaleces de la seva ciutadella van ser declarats Patrimoni de la Humanitat per la Unesco, l'any 2012. I a les 11 del matí del dissabte 22, a la *praça da Republica*, on es congregaren unes cinc-centes persones, amb un temps esplèndid i el teló de fons de la seva antiga i ferma catedral de *Nossa Senhora da Assunção*, després del pilar de 4 caminant d'entrada, duguérem a terme una completa exhibició, descarregant el 4 de 7 amb l'agulla, el 5 de 7, el 4 de 8 —el primer que es planta a Portugal i en el qual s'acostaren a la pinya prop d'un centenar d'elements autòctons, incloent-hi algunes dones—, la torre de 7 i un vano de pilar de 5 amb quatre pilars de 4, un parell a cada banda: en els dos interiors, els enxanetes van desplegar la bandera de Portugal i la nostra estelada. L'alcalde José Rondão Almeida (que pronuncià un vibrant i agraït discurs) i la regidora de Cultura, Paula Calado, també reberen sengles mocadors. I abans d'abandonar la ciutat vam alçar dos pilars de 4 alhora, amb les dues banderes pertinents, al peu del colossal *Aqueduto da Amoreira*, una impressionant canalització del segle XVI, amb vuit quilòmetres de llargada i quatre pisos d'arcs sobreposats, que havia proveït d'aigua la població durant molts anys. En aquell monumental i magnífic espai ens vam fer una de les fotografies de tot el grup.

A l'esquerra, el 4 de 8 descarregat davant el monument en honor als descobridors portuguesos.
Foto: Eloi Miralles

A sota, el 4 de 8 descarregat a Elvas, el primer carro gros fet a Portugal.

El motiu del viatge era participar en diversos actes de la commemoració de la Diada de Sant Jordi, organitzats per la Delegació a Portugal de la Generalitat de Catalunya

D'esquerra a dreta, el 4 de 7 amb l'agulla a la <i>praça do Município</i> de Lisboa.	El 5 de 7 descarregat a Évora, davant un nombrós i entusiasmat públic.
Pilar de 5 dins del Palau Municipal de Lisboa.	5 de 7 amb l'agulla a l'actuació duta a terme al <i>Castelo de São Jorge</i> de Lisboa.
El Siscu i el Carles Mata amb el regidor de Cultura del municipi de Lisboa, Diogo Moura, l'Andreu Felip, director dels Serveis Territorials de Cultura a les comarques de Barcelona, i Adelaida Moya, directora general de Cultura Popular de la Generalitat de Catalunya.	El Carles Mata va donar un exemplar de EL FIGAROT a la Paula Calado, regidora de Cultura d'Elvas.
El 5 de 7 i la torre de 7 descarregat a la vila d'Elvas.	4 de 7 amb l'agulla i pilars de comiat davant del <i>Padrão dos Descobrimentos</i> a Belem.

Passat el migdia, tornàrem a pujar als autocars per anar a dinar al poble d'Azaruja —conegut també com São Bento do Mato, una *freguesia* (es pot traduir com pedania) d'Èvora—, que compta amb uns 1.200 habitants i on perviuen els descendents d'una colònia de catalans dedicats a la indústria surera i que encara es manté viva. Tot va començar quan, l'any 1845, el promotor britànic Thomas Reynolds va contractar els serveis de l'empordanès Andreu Camps per posar en marxa el seu projecte de fabricació de taps de suro (Portugal n'és el primer país productor de tot el món). Després s'hi va anar sumant més gent vinguda també de les terres gironines —diuen que no menys de tretze famílies— i molts dels seus cognoms encara hi són presents. Ens ho deia l'amic Nuno Ricardo, tècnic sociocultural de l'Ajuntament d'Èvora, el qual té el de Gruart entre els llinatges dels seus avantpassats, i, a més, n'afegia d'altres: Sureda, Girbal, Duch, Pich, Gibert, Dalmàs... La minuta (no hi mancà tampoc el *bacalhau*) ens fou servida, per compte del consistori evorenç, al local del *Grupo União e Recreio Azarujense*. Hauria estat bé poder comptar també amb la seva banda de música per amenitzar encara més la festa, però és clar que no es pot demanar tot...

I a les cinc de la tarda ja ens esperava, a la *praça do Giraldo* de la no menys interessant i atractiva ciutat d'Èvora —la capital de l'Alentejo, on viuen més de 50.000 persones—, una multitud enfervorida, uns dos mil espectadors, que l'omplien a vessar, com si es tractés d'una de les diades castelleres potents al nostre país (la propaganda havia funcionat). I mentre presidia la festa —que havia estat presentada també com un *Desafiu* (o repte) *per la Salut*, una de les activitats prèvies a l'aniversari de la *Revolução dos Cravos* (la famosa Revolució dels Clavells, del 25 d'abril del 1974)— vam saludar l'alcalde Carlos Pinto de Sá, a qui també fou lliurat un mocador casteller. Només arribar, havíem tingut la sorpresa de trobar-nos amb dos antics castellers: David Escalante i Antonio Gómez, *Costalero*, vinguts des de la veïna Extremadura. L'actuació —amb el fons polític de la renaixentista *igreja de Santo Antão*— va ser pràcticament la mateixa que havíem fet a Elvas: 4 de 7 amb l'agulla, 4 de 8, 5 de 7, torre de

7 i un vano de 5, aquesta vegada amb dos pilars de 4 i amb les dues banderes de ritual. Després dels castells, qui va voler va poder fer una visita guiada pel conjunt monumental d'Èvora, que fou declarat, així mateix, Patrimoni de la Humanitat per la Unesco, ja l'any 1986, i del qual en destaquen sobretot la catedral o *Basilica Sé de Nossa Senhora da Assunção* (un nom coincident amb el de la d'Elvas), d'estil romànic-gòtic, i el temple romà de Diana. També cal dir que al seu centre històric li ha valgut la catalogació de *Cidade Museu*. Finida la visita, carretera i manta cap a Lisboa, per fer nit en un alberg molt "confortable", després d'un nou encontre, a l'hora de sopar, amb el *bacalhau* de torn.

GRAN COMIAT MULTITUDINARI A LISBOA

La Diada de Sant Jordi, a Lisboa, el diumenge 23 d'abril, no podia començar d'una manera més adient per als catalans, amb la pujada al *Castelo de São Jorge*, que domina la ciutat. En una de les places, presidida per l'estàtua del primer rei portuguès, Alfonso Henriques, i amb la presència de la directora del conjunt monumental, Maria Antonia Amaral —a qui acompanyaven els membres de la delegació catalana— bastírem, després del pilar de 4 d'entrada, el 4 de 7 amb l'agulla al mig, el 5 de 7, el 3 de 7 també amb l'agulla i el ja habitual vano de pilar de 5 amb els quatre pilars de 4 i les banderes de costum. Dalt del pont per on s'accedeix a un dels portals de la fortificació ens vam fer una altra de les fotos de grup. Tot seguit, vam assistir a la commemoració de la Diada de Sant Jordi —organitzada per la Delegació del Govern a Portugal— al mercat *Forno do Tijolo*, reconvertit en centre cultural. La institució ens va oferir un dinar (amb el *bacalhau*, de nou, com a gran protagonista), al qual van assistir també membres de la comunitat catalana residents a la capital. I d'aquí cap al bonic indret on tingué lloc l'apoteosi final de la jornada, el *Padrão dos Descobrimentos*, en una zona espectacular, a l'estuari del Tajo, on, a banda d'altres dues obres arquitectòniques de gran categoria, com són el monestir del Jerònims i la torre de Betlem, hi ha el majestuós monument, enllestit el 1960, que commemora els 500

A la praça do Giraldo de la no menys interessant i atractiva ciutat d'Èvora —la capital de l'Alentejo, on viuen més de 50.000 persones—, ens esperava una multitud enfervorida, uns dos mil espectadors que l'omplien a vessar, com si es tractés d'una de les diades castelleres potents al nostre país

anys de la mort de l'infant *Dom Henrique O Navegador*, un dels grans protagonistes de l'era dels descobriments per part dels portuguesos, el qual està representat sostenint una caravella amb la mà i encapçalant les dues fileres de personatges de renom en l'epopeia marítima de Portugal, a banda i banda de la gegantina edificació. Davant d'aquesta —tal com ja havíem fet el 1982 amb un 4 de 7— vam carregar i descarregar, davant d'un públic enardit que abarrotava l'espai (hi devia haver més de 3.000 persones), el 4 de 7 amb l'agulla al mig, el tercer 4 de 8 de la gira, el 5 de 7 i, com no podíem acabar d'una altra manera, el ja conegut vano de pilar de 5 amb els quatre pilars de 4 i enarborant les dues banderes. Una horeta de temps lliure per acabar de visitar aquell concorregut terror i per comprar els típics i saborosos *pastéis de Belém*, va posar fi a la nostra estada a Lisboa, abans del trasllat a l'aeroport, per emprendre el vol que ens tornaria a Barcelona

Així finien tres dies de castells viscuts amb intensitat i que van deixar un bon record tant als castellers com als portuguesos que ens acompanyaren i mostraren admiració per la nostra activitat. Sempre tenint en compte la important tasca de divulgació que van desplegar els responsables de la Delegació de la Generalitat a Portugal, començant pel seu cap, el ja esmentat amic Rui Reis, ben escortat tothora pel seu diligent i eficaç tècnic de comunicació, Gerard Nomen (a qui cal regraciar tota la documentació que ens va fer arribar) i els també tècnics, Marta Garcia i David Duarte, sense oblidar tampoc la col·laboració de la Marta Rocha, tècnica de Cultura de l'Ajuntament d'Elvas; del reporter gràfic, de d'Arronches, Emílio Moitas, que ens facilità informació de les actuacions; i d'André Ventinhas, tècnic de turisme, que ens féu la visita guiada pel casc antic d'Èvora. A tots el nostre agraïment, barrejat amb la sana enveja que sentim i que dóna validesa a aquella dita que algú es va empescar ja fa temps en el sentit que «l'autonomia que ens cal és la de Portugal». Amén! ●

202 CASTELLERS VILAFRANQUINS, UNA SETMANA A MÈXIC

“MÉJICO LINDO Y QUERIDO...”, AMB DEU CASTELLS DE VUIT

A l'esquerra, 4 de 8 davant de la piràmide del sol de Teotihuacan.

A sota, pilar de 5 amb la bandera mexicana davant de la mateixa piràmide.
Fotos: Arnau Alcalà

ELOI MIRALLES
CRONISTA, CASTELLER
I RABASSÓ

 @EloiMiralles45

A mitjan novembre de l'any 2023, un parell de centenars i escaig de castellers amb camisa verda van fer de les seves per terres mexicanes. Als dos-cents residents a Catalunya que s'hi desplaçaren, cal sumar-hi un altre català prou conegut, tot i que actualment ja no és tan omnipresent entre nosaltres com ho havia estat fa uns quants anys. Ens referim al Fèlix Miret, que va viatjar des d'una mica més amunt en el mapa terrestre: des d'Eugene, a l'estat nord-americà d'Oregon. I l'altre, que feia els dos-cents dos, potser no és tan català, però com si ho fos, perquè aviat serà més conegut a casa nostra que el Milà i Fontanals del monument, que ja és dir. No caldria precisar que es tracta del Michael Entecott, un vilafranquí de Londres o un londinenc de Vilafranca, com més us plagui, però casteller compromès com el que més.

Per necessitats logístiques, l'expedició castellera que creuà l'Atlàntic s'hagué de seccionar en dues meitats. El primer grup partí de la nostra vila la matinada del dijous, dia 16, i l'altre un dia més tard. Els vols des de Barcelona, amb la companyia Emirates, van tenir una durada de més de dotze hores i els primers a arribar a Ciutat de Mèxic —entre els quals qui això subscriu— vam poder fruit de tot un dia lliure, el divendres, per la capital. Entre les diverses visites que es programaren cal destacar la del magnífic i ben dotat Museo Nacional de Antropología i també la que fèrem a la zona de Xochimilco, amb passejades a bord d'unes típiques i rústiques barcasses, d'allò més turístiques, que aporten una vistosa nota de color, acompanyats dels inevitables grupets de *mariachis*. També vam gaudir d'una exhibició dels típics *Voladores*, dels quals parlarem més endavant. Més tard, dinàrem en un no menys típic restaurant del barri de Coyoacán, després de comprovar la impossibilitat de visitar la casa museu de la pintora i activista Frida Khalo, ja que les entrades s'havien de demanar amb antelació. Molts dels comensals ens vam poder fer càrrec que

els àpats amb força picant eren, com és sabut, la tònica més general del país de Pancho Villa i Emiliano Zapata. La tarda del divendres, dia 17, ja ens trobàvem instal·lats ambdós grups al cèntric i luxós hotel Barceló México Reforma, al districte de Cuauhtémoc, amb l'únic inconvenient que, per optimitzar preus, un bon nombre de castellers adults haguérem de compartir, per parelles, un llit de 1,35 metres d'amplada; però qui no es conforma és perquè no vol. Una sorpresa més favorable fou la de constatar que el seu jove director, Francesc Mestre, és penedesenc, nascut a Ribes. Cal dir que tant ell com el conserge, Jorge Bremont, i tota la resta del personal hotel·ler, es van multiplicar per fer-nos ben agradable l'estada. No debades, els esmorzars i sopars els acostumàrem a fer en el seus menjadors.

L'expedició castellera que creuà l'Atlàntic s'hagué de seccionar en dues meitats. El primer grup partí de la nostra vila la matinada del dijous, dia 16, i l'altre un dia més tard

D'esquerra a dreta, torre de 7 durant l'actuació a Freixenet Mèxic.

Carles Mata amb els responsables de la delegació de les Caves Freixenet, la Meritxell Ricarte i el Lluís Raventós.

La colla a les instal·lacions de Caves Freixenet Mèxic.

El 4 de 8 i els pilars al final de l'actuació a l'Àngel de la Independència.

El 5 de 7 i pilar davant del Monumento a la Revolución.

Durant el transcurs de totes les actuacions una bona colla de catalano-mexicans van acompanyar-nos i es van emocionar amb els castells.

A l'hotel Barceló que va acollir la colla durant l'estada a Mèxic, hi vam fer un 4 de 8 al vestíbul i dos pilars a la terrassa.

Fotos: Arnau Alcalà

PRIMER CARRO GROS, AL «CAN FREIXENET» MEXICÀ

El dissabte 18, després de quatre hores d'autocar —el trànsit per l'autopista era força caòtic i també les travessies per dins dels diversos pobles de la ruta posterior— arribàrem a la localitat d'Ezequiel Montes, de l'estat de Querétaro, on es troba ubicada la finca Sala Vivé, propietat de Caves Freixenet⁽¹⁾. I una nova sorpresa ens esperava quan vam saber que el gerent d'aquelles Caves Sala Vivé no és altre que l'enòleg Lluís Raventós i Llopart, fill d'en Josep Raventós, del Arboçar, amb qui havíem compartit escolaritat al col·legi de Sant Ramon, de Vilafranca, i que havia treballat per a la raó social Fustes Montgròs, de l'avi dels Miret. I també que la seva esposa és la Meritxell Ricarte i Bauzá, la filla petita del nostre enyorat amic casteller Josep Ricarte, Gardet, malauradament traspasat fa uns pocs mesos, precisament el dia que actuàvem al Gran Teatre del Liceu de Barcelona (vam saber la infausta nova quan èrem al foyers, a punt de fer cap a l'escenari). Ella és la directora de relacions públiques de la susdita empresa mexicana. Ens trobàvem, per tant, com aquell qui diu, en família. I per acabar-ho d'adobar, tampoc no hi mancà la presència d'alguns catalans del Casal Virolai de Santiago de Querétaro (una ciutat que dista poc més de mig centenar de quilòmetres de la finca que ens acollia), encapçalats per Victor Planas, un dels vocals de la junta, qui ens confirmà que aquell episodi de voler crear una colla castellera a l'empara del seu casal, l'any 1998, no havia pogut anar més enllà d'enlairar alguns pilars de 4, per la raó que no eren prou gent per fer-ho.

Només arribar a les moderníssimes instal·lacions del celler Freixenet México se'ns oferí un aperitiu, regat amb vins i xampany de la propietat i, tot seguit, vam començar l'actuació enmig d'una gran expectació mediàtica. El primer castell de la nostra història a Mèxic fou el 5 de 7, al qual seguí el primer 4 de 8 de la gira, per continuar amb un 3 de 7 net (després de desmuntar un peu i com a assaig de cara al 3 de 8); el quart fou l'única torre de 7 de la setmana, mentre que un vano de 5 va posar cloenda a l'exhibició, amb la particularitat

que els enxanetes dels dos pilars de 4 van desplegar una bandera quadribarrada i una altra de Freixenet. En acabar, ens fèrem una foto de grup i acte seguit fôrem convidats a dinar en un dels menjadors de la finca, durant el qual vam poder degustar diferents productes de la marca patrocinadora. Dels que ens van cridar més l'atenció destacarem un vi negre monovarietal elaborat a partir del raïm marselan, que té un origen francès, i un escumós que porta el nom de *Doña Dolores*, en honor de la que fou cofundadora de les Caves Freixenet, de Sant Sadurní, i que és el resultat d'un cupatge realitzat amb les habituals macabeu i chardonnay, acompanyades de la chenin blanc, una altra varietat francesa. Després d'acomiarar-nos dels nous amics, el retorn fins a la capital es feu sense novetat.

CASTELLS DAVANT DE DOS MONUMENTS EMBLEMÀTICS

El diumenge 19 anàrem en cercavila des de l'hotel fins a la glorieta on hi ha el monument a la Independència del país, un dels més bonics i característics de la Ciutat de Mèxic, malgrat que una tanca protectora impedia de visualitzar-ne bé la part més baixa. Fou inaugurat el 1910, en el centenari de l'inici de la guerra contra els espanyols, i des del seu basament s'erigeix una artística columna rematada amb l'escultura que representa Niké, la deessa alada de la Victòria en la mitologia grega, tot i que als ulls més profans pot semblar l'efígie d'un àngel; per això, l'obelisc és conegut popularment com *el Àngel de la Independència*. Als peus, cap al migdia i coincidint amb unes curses pedestres i de bicicletes, amb bona presència de públic i un bon estol de catalans, vam completar de nou el 5 de 7 (després de desmuntar-ne la pinya), un altre 4 de 8, el 4 de 7 amb l'agulla al mig, el 7 de 7 i un altre vano de 5, amb banderes a banda i banda, la de Mèxic i l'estelada de Catalunya. En aquest mateix indret saludàrem l'amic gironí Lleir Daban, delegat del Govern de la Generalitat de Catalunya a Mèxic i l'Amèrica Central. Val a dir que tant ell com els seus col·laboradors van fer mans i mànigues a l'hora de treballar perquè la nostra aventura mexicana —la

El diumenge 19 anàrem en cercavila des de l'hotel fins a la glorieta on hi ha el monument a la Independència del país, un dels més bonics i característics de la Ciutat de Mèxic

Setmana Catalana a Mèxic— rutllés de la millor manera possible.

I d'un monument a un altre, a les 5 de la tarda, fèrem cap a la Plaza de la República, a uns pocs centenars de metres del nostre hotel, per plantar castells davant del que commemora la *Revolución Mexicana* del 1910, una obra arquitectònica que havia de formar part d'un palau federal de gran envergadura, concebut uns anys abans, però que pràcticament no s'arribà a construir. Del poc que se'n pogué aprofitar va créixer una estructura edificada per quatre costats —coronada amb una doble cúpula, sostinguda per quatre arcs—, que fa les funcions de mausoleu, ja que en cadascuna de les quatre columnes es conserven les restes d'antics presidents mexicans i d'herois populars del país. El monument no fou enllestit fins al 1938, mentre que el 2010 se'l dotà d'un ascensor metàl·lic que pot elevar els visitants fins a unes terrasses amb bones vistes a la ciutat. L'actuació fou semblant a l'anterior, però sense el 4 amb l'agulla, és a dir, que descarregàrem el 5 de 7, el 4 de 8, el 7 de 7 i el ja acostumat vano de 5 amb les dues banderes de ritual, les mateixes que havíem desplegat al migdia.

Però no s'acabà aquí encara la jornada castellera dominical, puix que en tornar a l'hotel vam aixecar un 3 de 7 net i un altre 4 de 8 al bell mig del seu espaiós hall, per acabar, a instàncies del seu dinàmic director, amb els dos pilars de 4 que plantàrem en una terrassa de la part alta de l'edificació, sota el rètol lluminós de Barceló. A tota aquesta ressenya només ens cal afegir que això de plantar tres vegades el carro gros en un mateix dia, els Castellers de Vilafranca —i tampoc no ens consta que ho hagi aconseguit cap altra colla— no ho havíem fet mai.

(1) Dolors Sala i Vivé (Sant Sadurní d'Anoia, 1889-1978) fou una enòloga i empresària catalana que es va casar, el 1914, amb un membre de la família dels Ferrer de la Freixeneda. La conseqüència d'aquesta unió fou l'inici, el mateix any, de les Caves Freixenet, mentre que la fundació de les Caves Sala Vivé —l'únic celler de Mèxic que elabora amb el mètode champenoise— data del 1982.

Ens traslladarem, en poc més d'una hora, fins a la veïna ciutat de Teotihuacán —que vol dir “lloc on els homes es converteixen en déus” —, famosa per les grans piràmides i on el sol queia a plom

UN DILLUNS «PIRAMIDAL», AMB EL 3 I 4 DE 8

El dilluns 20 era festiu a tot Mèxic, en commemoració de l'inici d'aquella *Revolució* del 1910, i el programa manà de llevar-nos més aviat i tornar a pujar als autocars que ens traslladaren, en poc més d'una hora, fins a la veïna ciutat de Teotihuacán —que vol dir “lloc on els homes es converteixen en déus” —, famosa per les grans piràmides i on el sol queia a plom. Els nostres primers castells de la matinal, el 4 de 7 amb l'agulla al mig i el pilar de 5, els férem, precisament, davant de la Piràmide del Sol, amb l'enxaneta del pilar desplegant la bandera tricolor: verda, blanca i vermella, mentre que, a continuació, davant de la Piràmide de la Lluna descarregàrem el 5 de 7 i el primer 3 de 8 en terres mexicanes. Acte seguit, tornàrem a la del Sol, tot i que a un espai diferent de l'anterior, per completar el 7 de 7, un nou 4 de 8 i l'imperatiu vano de 5, desplegant un cop més la bandera mexicana i la nostra estelada. Finalment, després d'una breu visita al Museo de la Cultura Teotihuacana, tots els que van voler es van poder desplaçar, cames ajudeu-me, fins al temple de Quetzalcóatl, conegut també amb el nom de Piràmide de la Serp Emplomada, que resta força més allunyada de les altres dues i on s'adorava una mena de déu de la saviesa de la cultura asteca. En una de les façanes s'alternen representacions dels caps de la Serp Emplomada i de Tláloc, el déu mexicà de la pluja.

El dinar el férem al restaurant Gran Teocalli de San Juan Teotihuacan, un dels més acreditats de la zona, on se serví un *buffet* molt complet, amenitzat per un grup de *mariachis* i que comptà amb el complement final d'un improvisat concert de gralles a càrrec dels nostres joves grallers/castellers *Els de Darrere*. A l'entrada del recinte, una enorme escultura de la Serp Emplomada,

de color verd, penjada d'un arbre, ens donà la benvinguda i ens acomiadà a la sortida... i sense devorar ningú, que consti.

LA MILLOR ACTUACIÓ, AL COR DE LA CIUTAT DE MÈXIC

El dimarts 21 va ser dia de tornar a actuar, matí i tarda, a la capital mexicana. Abans del migdia ho férem al Parque Bicentenario, en una convenció de la multinacional farmacèutica Novartis —un altre dels patrocinadors del viatge—, als membres de la qual, encapçalats pel president de Novartis México, Miquel Freire, se'ls brindà, per part d'un grup escollit de castellers, un taller de castells a l'estil dels *Greentowers* nostrats. I un cop enllestida la pràctica, l'actuació castellera consistí a descarregar un 4 de 7, un 5 de 7, un 4 de 8 i un vano de 5 abanderat, mexicanocatalà, però sense l'estel. Per dinar se serviren diverses menges del mateix càterin que es cruspiren els de l'empresa patrocinadora.

I a la tarda, l'exhibició de més entitat de la setmana mexicana tingué lloc al *Zócalo* de la capital. És amb aquest nom informal com és coneguda la Plaza de la Constitución —la segona més gran del món, després de la de Tiananmén, a Pequín, la capital de la Xina—, batejada així en honor de la Constitució espanyola de Cadis, promulgada el 1812 (i per què no l'hi han canviat el nom?). És el veritable cor de la ciutat, situada en el centre històric, també a la demarcació de Cuauhtémoc, i compta amb edificacions tan representatives com el Palacio Nacional (seu del Govern Federal), dos palaus més, bessons, en els quals s'ubica l'Ajuntament i, sobretot, amb la construcció religiosa més monumental i més important de tot el país, seu de l'Arxidiòcesi Primada, que porta un nom tan enrevesat i heterogeni com el de *Catedral Metropolitana de la Asunción de la Santísima Virgen Maria a los Cielos de la Ciudad de México*. En aquest espai tan emblemàtic, tot fent costat a una enorme bandera tricolor palplantada al bell mig de la plaça, vam carregar i descarregar el 4 de 8, el 3 de 8 (segon del nostre periple), el 3 de 7 amb l'agulla al mig i el vano abanderat que era més de costum, amb l'estelada. I encara hi vam afegir un altre pilar de 4, amb l'enxaneta

El 5 de 7 davant les piràmides de Teotihuacan.

Els membres de la colla vam poder gaudir de les imponents escales de les piràmides mexicanes.

Al *Parque del Bicentenario* s'hi va dur a terme una actuació i un taller per als col·laboradors de Novartis.

L'actuació més important del viatge es va dur a terme a la plaça del Zócalo de la Ciutat de Mèxic on, entre d'altres, hi vam aixecar el 3 i el 4 de 8.

A Cholula, població de l'estat de Puebla, vam tenir una immersió molt interessant en la cultura indígena mexicana i vam fer amb una exhibició conjunta amb els *Voladores de Papantla*.

La darrera actuació del viatge a Mèxic es va dur a terme davant de la piràmide de Cholula.

Fotos: Arnau Alcalá

lluïnt una altra bandera que duia el logo de l'empresa cimentera mexicana Corporación Moctezuma (un més dels patrocinadors de la nostra estada), que forma part del grup de la catalana Ciments Molins.

A CHOLULA, ASSABORINT MILLOR EL TIPISME MEXICÀ

El dimecres 22, el desplaçament d'un parell d'hores fins a Cholula de Ribadavia, a l'estat de Puebla, no fou tan feixuc com el del dia de Querétaro i, a més, la ciutat ens va semblar molt més interessant des del punt de vista pintoresc i urbanístic. Se la coneix també amb el nom de San Pedro Cholula i el seu element més característic és el *Teocalli de Cholula*, el basament piramidal més gran del món, recobert parcialment de terra i al capdamunt del qual s'assenta l'església de *Nuestra Señora de los Remedios*, que es va començar a construir el 1594 i fou reconstruïda el 1864, després que fos destruïda per un sisme.

La nostra presència es va emmarcar dins dels actes de l'agermanament de Cholula amb la ciutat de Cuetzalan del Progreso —considerats ambdós municipis com *Pueblos Mágicos*—, que havia estat signat el divendres anterior. L'alcaldeessa local va manifestar durant la recepció a l'Ajuntament que aquell era un dia “*de manteles largos*” i val a dir que se'ns va dispensar una digna acollida, amenitzada per un grup folklòric local i una curiosa parella de gegants (allí els anomenen *mujigangas*) que representen l'artista Frida Kahlo i el seu company, també pintor, Diego Rivera. La primera actuació la vam fer al Parque Soria, enfront de la gran piràmide, amb el 7 de 7, el 4 de 7 amb l'agulla al mig i el clàssic vano de cinc amb les banderes, que coincidí amb l'exhibició de la mil·lenària *Danza de los Voladores de Papantla*⁽²⁾, de Cuetzalan. Més tard, a l'anomenat *Patio de los Altares* de la zona arqueològica, descarregàrem el 5 de 7, el darrer 4 de 8 de la Setmana Catalana a Mèxic i un altre vano de 5 abanderat. Una foto de tot el grup d'expedicionaris i la pujada fins al santuari (aquells que ho van voler) precedí el dinar en un restaurant molt ben equipat, el de l'hotel Villas Arqueológicas, a tocar del conjunt monumental.

(2) Una mena d'acròbates que baixen de cap per avall, girant en rodó a l'entorn d'un pal molt alt, penjats d'unes cordes i al ritme d'un flabiol i un tamborí. La dansa fou declarada Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la UNESCO, l'any 2009. També els havíem vist a Xochimilco, com ja hem dit i, així mateix, al bosc de Chapultepec, quan anàrem al Museu Antropològic de la capital.

I PER SI NO N'HIA HAVIA HAGUT PROU...

Amb la meitat del contingent arribats ja a Vilafranca, la resta de la colla encara va fer una darrera actuació a Ciutat de Mèxic. Fou el matí del divendres 24, als jardins de l'Hospital Español, amb motiu d'una convenció anual internacional de directius vinculats al Banc de Sabadell, encapçalats pel tarragoní Albert Figueras, director general a Mèxic, i per Lluís Pons, director de màrqueting de la mateixa entitat bancària. Els castells enlairats en l'ocasió van ser la torre de 6, el 3 de 7, el 4 de 6 amb l'agulla net, el pilar de 5 i dos pilars de 4 finals, amb els enxanetes desplegant la bandera mexicana i una altra que duia el logo de l'entitat bancària.

Si repassem totes les actuacions de la nostra Setmana Catalana a Mèxic, el balanç de castells de vuit i de set, carregats i descarregats, és el següent:

- 2 tresos de vuit
- 8 quatres de vuit
- 1 torre de set
- 4 sets de set
- 6 cincs de set
- 1 tres de set amb l'agulla al mig
- 3 quatres de set amb l'agulla al mig
- 3 tresos de set (dos de nets)
- 1 quatre de set

I, a més: 1 torre de sis i 10 pilars de cinc i altres construccions menors.

EXPECTACIÓ CATALANA

Ja hem anomenat algunes de les persones residents a Mèxic que van compartir experiències amb nosaltres durant aquella llarga setmana. No caldria dir que pràcticament a tot arreu vam trobar-hi catalans, molts dels quals tenien alguna relació amb la diàspora que va generar l'exili per a molts dels seus, un cop acabada la Guerra (in)Civil espanyola del 1936-1939. Al peu de l'Àngel tinguérem ocasió de conèixer la Conxita Casanova i Tatay, cosina dels Casanova castellers; la seva neboda, Maria Fernanda Rodríguez i Casanova, fou la que va facilitar el primer contacte casteller amb els membres de la delegació catalana a Mèxic, i l'avi d'aquesta última, Pasqual Casanova i Rius, va ser un dels primers fundadors d'ERC, qui, per raons òbvies, s'hagué d'exiliar a contràcor al final del conflicte. A l'actuació davant del monument a la Revolució hi fou present, acompanyada del seu fill i un net, portant una estelada, la Mercè Perelló i Valls, filla de

Marcel·lí Perelló i Domingo, un guerriller ⁽³⁾, periodista i polític, que fou secretari d'Estat Català i milità, entre d'altres col·lectius, a *Nosaltres Sols*. Al *Zócalo*, entusiasmat amb els castells, vam conèixer dues respectables nonagenàries, les senyores Rosa Maria Duran i Gili, de 96 anys, i Núria Simarro i Solsona, de 94, les quals, de molt menudes, van patir en pròpia carn el fet d'haver d'abandonar el país on havien vist la primera llum. La primera, de mare balaguerina i de família amiga de la meua, va néixer a Barcelona i ha estat professora, escriptora, traductora, conferenciant i treballà com a intèrpret per a les Nacions Unides; el 2022 va rebre la Creu de Sant Jordi ⁽⁴⁾. I la segona, nascuda a Terrassa, és filla de Francesc Simarro i Garcia ⁽⁵⁾, mentre que la seva germana Conxita és coneguda com l'Anna Frank terrassenca, atès que va escriure un diari de vivències que reflecteixen la guerra, la migració i l'exili. La mateixa exhibició al cor de la capital fou presenciada per la metgessa Núria Gispert i Cruells, filla de pares catalans i nascuda a Mèxic DF ⁽⁶⁾, i també pel granollerí Bonaventura Codina i Alabau, un empresari del ram del tèxtil i vocal de la Junta de l'Orfeó Català de Mèxic. També s'acostaren a les nostres pinyes, en un moment o altre, un nét del polític Carles Pi-Sunyer ⁽⁷⁾; l'Erika Cusiné i Vejar, una simpàtica mexicana amb ancestres als Monjos i a la Ràpita penedesenca ⁽⁸⁾; unes cosines del periodista esportiu Quique Guasch, que també duïen una estelada, i un nebot de mossèn Salvador Pou, qui, als anys 50, havia estat vicari de la nostra parròquia de Santa Maria i rector de la de Torrelles de Foix i va morir d'accident, en una nit de boira i conduint la seva moto, a la sortida de Vilafranca i a tocar dels Cinc Ponts. A Teotihuacán també férem amistat amb l'Anna i l'Eulàlia Ribera i Carbó ⁽⁹⁾, netes del terrassenc Ignasi Ribera i Vilaseca i filles de l'empresari químic i activista cultural Josep Ribera i Salvans, que presidí durant un temps el ja esmentat Orfeó Català de Mèxic. En el mateix espai piramidal retrobarem el vilafranquí Lluís Ortega ⁽¹⁰⁾, que també treballa per a l'empresa Freixenet a la zona del Caribe, així com la vilafranquina Sònia Massana i Rubio, a qui acompanyaven el seu marit, el serbi Igor Seke —ambdós regenten una empresa de tecnologia per a la televisió— i les seves filles, Quetzal i Estel. I a la plaça *constitucional* de la capital també se'ns hi presentà el vilafranquí Josep Rota i Freixedas, que regenta a Mèxic una empresa relacionada amb l'organització d'espectacles musicals.

I, A MÉS DE CASTELLS... FUTBOL!

Finalment, no podem deixar de consignar l'anècdota que protagonitzàrem un bon nombre de castellers —la meitat de l'expedició, pràcticament— quan, la nit del 21, plovent a bots i a barrals, ens arribàrem fins a l'Estadio Azteca de la capital mexicana —el més gran del país, el segon d'Amèrica, el vuitè del món i l'únic que ha estat l'escenari de dues finals del Campionat Mundial de Futbol, els anys 1970 i 1986—, per tal de presenciar el partit de futbol que enfrontava les seleccions d'Hondures i Mèxic, corresponent a la fase eliminatòria de quarts de final de la Concacaf (Confederació del Nord, Amèrica Central i el Carib de Futbol Associació). En el partit d'anada havien guanyat els hondurenys per 2 gols a 0 i els locals no les tenien totes... Però aquests van fer un gol abans que acabés la primera part i un altre en el darrer sospir de l'encontre, i així s'hagué de jugar una pròrroga, sense gols, que donà pas a una tanda de llançament de penals. Mèxic es va acabar imposant per 4 a 2 i això desfermà l'eufòria dels seus seguidors, entre els quals un centenar de Castellers de Vilafranca que vam cridar com els que més. I una darrera acotació: curiosament, aquell estadi monumental també és conegut popularment com *El coloso de Santa Úrsula*; però sembla clar que els de Valls no hi tenen res a veure. ●

(3) Va planejar, juntament amb d'altres companys de Bandera Negra, un atemptat contra Alfonso XIII, l'any 1925, sabedors que el monarca espanyol havia de passar dalt del tren reial per la línia de les costes del Garraf; però els van delatar i foren empresonats.

(4) El seu pare, l'advocat barceloní Ot Duran d'Ocon, fou Procurador General de la Catalunya republicana.

(5) Nascut a Montmeló, va ser un agent del Cos de Seguretat de Catalunya (policia secreta) i afiliat a ERC.

(6) El pare, també metge, va ser regidor de l'Ajuntament de Barcelona per ERC i fou empresonat al vaixell Uruguay, arran dels fets insurreccionals del 6 d'octubre del 1934.

(7) El seu avi fou alcalde de Barcelona i, entre d'altres càrrecs, ocupà el de titular de diverses conselleries de la Generalitat republicana.

(8) Cosina de l'arquitecte de Cal Figarot, Pere Rovira i Cusiné.

(9) Ambdues germanes, doctores universitàries, són les coautoras d'un interessant llibre divulgatiu que porta per títol «El soberanismo catalán. Dimensión histórica de una posibilidad abierta», amb el qual m'obsequiaren gentilmente quan ens retrobarem al Zócalo.

(10) És fill de la coneguda perruquera de casa nostra, establerta a Cuba i amiga de fa molts anys, Juanita Mateo.

L'OMBRA DE L'ATZAVARA

Joan Deltell, el protagonista de la novella de Pere Calders de la qual he agafat el títol per encapçalar l'article, viu en primera persona el xoc cultural que experimenta un emigrat català a Mèxic

BIEL SENABRE
SCRIPTA MANENT

 @bielsenav

De bon principi, està més que convençut que convertirà l'Adela, la seva dona, en una catalana de cap a peus i té ben decidit que el seu fill portarà el nom del patró de Catalunya: Jordi Deltell Rodríguez, confiant que a la llarga desapareixerà el segon cognom o bé quedarà reduït a un simple Jordi Deltell R. «El somni -ens explica Calders- s'esfondrà al cap d'una setmana de casats». Mentre el nostre protagonista intentava ensenyar-li com es prepara un plat típic català, l'Adela, en un moment de distracció del marit, tira xile al guisat «i no es va parlar mai més d'experiències culinàries». La taula matrimonial es va omplir de *mole*, *guacamole*, *chalupas*, *tacos* i tota mena de menges mexicanes. I, pel que fa al fill - a banda de sortir de pell tirant a bruna -, la «fortalesa asteca» l'engolí sense remei i, així, als set anys feia temps que era el Xordi, i a l'escola per als professors el nom es va anar transformant de Xordi Deltel a Deltell-Rodríguez i d'aquí a un «Rodríguez» pelat.

Un xoc semblant -salvant les distàncies- el vam viure els Castellers de Vilafranca desplaçats a Mèxic el novembre de 2023 per exercitar l'activitat que ens és pròpia, quan

aquesta va entrar en contacte amb els costums i la manera de reaccionar del públic nadiu. Certament vam viure unes quantes escenes peculiars que em van fer pensar en les vicissituds del desventurat Deltell. Més enllà dels fervorosos crits i aplaudiments que rebíem només que els segons traguessin el nas per damunt de la pinya; més enllà de confraternitzar amb mexicans que havien passat una temporada més o menys llarga a casa nostra i que per aquest motiu es presentaven a les actuacions parlant un català magnífic -com és el cas de l'Edgar, que havia estat capgròs de Mataró mentre vivia aquí, o el de la Sharon, que havia aprofitat el temps a Catalunya per seguir els cursos del Consorci per a la Normalització Lingüística a Sant Pere de Ribes-; més enllà de tot això, que podria entrar dins dels paràmetres de la «normalitat», la barreja de cultures i comportaments va resultar evident en casos més curiosos com el d'un emocionat argentí que es va afegir a les pinyes dels castells que vam plantar davant del Monument a la Revolució, plorant com una magdalena -d'emoció, no pas per cap altra causa- i cridant a ple pulmó uns sentits visques a Catalunya cada cop que els enxanetes feien una aleta -això sí, sense perdre la posició correcta: cap acotat, mans entrellaçades als braços dels del davant i estrenyent de pit-. O bé quan, actuant a Cholula de Rivadavia -segona ciutat en èpo-

ca prehistòrica-, el tradicional reilet que anuncia l'aleta, interpretat amb la solvència acostumada pels grallers que ens acompanyaven, es confonia amb el so greu, profund i persistent que produïa una immensa closca de cargol de mar accionada per la bufera d'un xaman, convenientment col·locat al costat de gralles i tabal, i que s'afegia a l'esclat d'alegria que provoca l'instant que culmina el castell. Després, en el colofó de la diada, quan enlairàvem els pilars, l'exhibició simultània dels nostres espadats amb la d'uns arriscats *voladores* baixant de les alçades tot tombant cap per avall, amb el fons llunyà de la Gran Piràmide coronada pel santuari de Nuestra Señora de los Remedios, completava un quadre comparable ben bé a una Entradeta de Sant Fèlix, però a la mexicana. És el que passa fent castells «a l'ombra de l'atzavara». ●

La cultura i les arts es mereixen el nostre màxim interès

Potenciar la cultura i les arts és potenciar la creativitat, la convivència, el progrés i tot allò que enriqueix una societat moderna i avançada.

A Banc Sabadell, la cultura i les arts ens mereixen el màxim interès.

 Sabadell

Necessites un banc?

CRÒNICA DESACOMPLEXADA D'UN VIATGE A MÈXIC

LLULL CASANOVAS

@llulci

LA DESTINACIÓ

Anem a pams. Inicis del 2022. La Candela a Valls, un pilar i amb mascareta. A veure qui és el beneit que es planteja seriosament on fer el gran viatge del 75è aniversari, sense represa castellera (ni econòmica). Doncs toca fer-ho, i cal sortir d'Europa i fer-la grossa. No podem esperar més, alguna idea? Tenim propostes interessants, però signifiquen repetir destinació. I Mèxic? Mèxic. Però, què ens ofereix Mèxic? A veure: no haver vist mai castells, la colònia de catalans més gran del món, aires caribenys, clima desèrtic i clima tropical en un sol país, menjar exòtic, seguretat per visitar-lo, ciutats i infraestructures d'un país desenvolupat, piràmides enormes (ha de quedar molt *guai* fer-s'hi fotos fent castells)...ostres, doncs adjudicat. Eufòria a la Junta: *habemus Papam*. Fins i tot algú, en èxtasi total, ja s'ha comprat la crema solar.

EL PRIMER CONTACTE

Va, posem-nos-hi. Fem llista, necessitem un primer contacte que ens ajudi a trobar algú que ens vulgui finançar alguns centenars d'euros o algú que ens aculli *de gratis*. Doncs tirem de les tres efes (Fools, Friends, Family). De Família i Amics, qui més qui menys, amb tants exiliats que hi va haver i rebuscant a l'arbre genealògic, n'hauria de trobar algun (si pot ser, que estigui viu). Al final, resulta que són uns «Insensats» (*fools*) els qui ens volen ajudar en tot el que calgui: la Delegació de la Generalitat de Catalunya a Mèxic. I a més estan entusiasmats amb el projecte! Aquest viatge el tenim organitzat en un tres i no res.

EL VOL

Ara ens cal reservar les places amb alguna companyia aèria. Hola bon dia, tindria lloc per a 250 castellers? (És que volem fer un castell de nou). Doncs miri, seran 150 i en dos dies separats. I per al novembre, que abans res de res.

L'alternativa que tenim implica un vol xàrter des de Madrid. Primer haurem d'agafar el TAV. Només faltaria que ens fallés el tren. Saps què: descartem-ho.

Finalment entre la Generalitat, un polsim de negociació i molta paciència, aconseguim tancar un acord amb Emirates per a 200 seients... després de quatre mesos d'es-tira-i-arrotonsa.

I per cert, dos dies després de descartar anar amb el TAV, apareixen notícies de retards continuats en l'alta velocitat. Uf!, ja podem dormir millor.

L'ALLOTJAMENT

Que hi ha algú? Senyors de l'alberg, fa dues setmanes que ens va dir per escrit que teníem en exclusiva reservades les vostres flammants i recentment estrenades instal·lacions al centre de Ciutat de Mèxic (100 llits) i que no ens preocupéssim, que ja ens buscàveu els altres 100 llits en un altre alberg proper. Però no contesteu i els dies passen. No cal patir, Junta, deu ser això de l'*ahorita mismo*. Ben mirat, ens va bé aquesta espera per anar-nos adaptant al seu ritme, però ja som al juny i aquí no respira ni Huna Kú.

Horror, al final ni dues-centes, ni cent places. Tot esfumat. Però tothom tranquil, tenim pla B i es diu hotel de cinc estrelles, al centre i al 50% sobre el cost original. I encara som al juny. Dormim encara millor.

YUCATÁN SÍ, YUCATÁN NO

A veure, fem la ruta. On hi ha piràmides? Perquè tenim clar que a la foto hi ha d'haver piràmides, oi? Sí, sí, això no hi pot fallar. Doncs a Chichen Itzá. Ep!, a prop de Ciutat de Mèxic n'hi ha unes d'acollonants, grans com les que més, i s'hi arriba amb autocar en una hora des de l'hotel. Sí, però un bany a les platges de sorra blanca no ens sobriaria pas. Fem-les totes dues. *Gene*, uns vols interns de Ciutat de Mèxic a Mérida bons i barats, com els veieu? Ah, sí, esteu segurs que els podeu aconseguir? Doncs anem reservant hotel a Mérida.

Més *ahorita mismo* i no tenim pressupost encara, però no passa res, eh, «encara» queden tres mesos per al viatge.

- Buenos días, el hotel de Mérida? Nos sabe mal pero no vamos a venir. Nada, que los billetes baratos no lo eran tanto al final...

LES PIRÀMIDES

Farà calor avui...mecasun l'olla, les aigües! Conductor pari a la propera àrea de servei. Mitja hora més tard (el que es triga a buidar tot el magatzem de la botiga de la gasolinera) i amb el sostre ben ple de garrafes, agafem el que queda de ruta a tota velocitat. Per algun miracle maia, la furgo no bolca i arribem a temps.

Ara toca parlar amb l'arqueòleg en cap del recinte, per avisar-lo que ja hi som, i poder anar per feina que el sol *apreta*. Saqueig de gorres i barrets variats a l'entrada. És millor que anem a comprovar que els llocs que ens ha recomanat seran bons per prendre-hi fotos, tant a peu de terra com des del dron.

Com que no ho té clar, això de fer gaires construccions al recinte, *capitán?* Que és millor no aixecar els drons? Però si tenim el seu permís per escrit! A veure, vostè deixi'ns fer-ne un de petit a l'entrada i veurà que tot és molt ràpid. No farem nosa, i som molt nets i endreçats quan volem. Quedarà encantat, i la concurrència encara més.

Tan encantat, que quan recollim trastos ens pregunta si ja hem acabat, que per ell podem anar fent, cap problema. I sense untar ningú.

¡Y que Viva México! ●

M'agradaria posar les
manilles al cinc

VICENÇ YUSTE, Vasco

MIQUEL GALLART
CASTELLER
I DEL #PENEDÈS.

Vicenç Yuste i De Frutos, conegut per la majoria com el Vasco, té 67 anys. Va néixer a Aguila Fuente, província de Segòvia, i resideix a Vilafranca. El Vicenç té dos fills, la Juncal i l'Abel, també casteller; i dos nets, la Mireia i l'Arnau. A part del seu fill Abel, a la colla hi ha el seu cunyat, el Carles Roca, i el seu nebot, el Pau Llopart. El Vicenç és un dels castellers veterans de la colla. El Vasco ha treballat bona part de la seva vida en explotacions forestals i en una de les seves passions: les bicicletes. El Vicenç està vinculat a la colla des de fa més de 40 anys i va ser guardonat amb el premi soca-rel l'any 2000. Coneguem-lo una mica més.

MIQUEL GALLART. D'Aguila Fuente a Vilafranca. Com va anar això?

VICENÇ YUSTE. Aguila Fuente és un poble de «leñadores y resineros». Bona part de la gent treballa al bosc. A mi el tema de la dextral i la motoserra se'm donava bastant bé i a Catalunya hi havia molta feina. Així que vaig venir amb la idea de treballar una temporada i fer uns quants calerons. Tot just acabada la dictadura, a principis de 1976, vaig fer les maletes i vaig venir a Vilafranca perquè el meu germà ja hi vivia.

MQG. I t'hi vas quedar...

VY. Sí. Com deia abans, la intenció era fer calés per poder-me treure el carnet de cotxe i per poder passar la mili, però vaig conèixer la Núria Roca, que acabaria sent la meva dona, i els plans van canviar. Em vaig apuntar a les llistes de reclutament de Vilafranca, però em va tocar fer la mili a Madrid.

MQG. Et diuen Vasco, però vas néixer a Segòvia. Explica'ns això.

VY. Quan vaig arribar a Vilafranca la gent, al sentir-me parlar i al saber que em dedicava a tallar troncs, es va pensar que era basc i em van començar a dir el Vasco. A mi no em va molestar; de fet m'agradava. A més a més, Yuste és un cognom d'origen basc.

MQG. També ets conegut per l'afició a la bicicleta. D'on et ve?

VY. Les bicis sempre m'han agradat. L'any 1984 vaig deixar de treballar en l'explotació forestal i vaig anar a treballar a Fiberpachs, però vaig continuar treballant tallant arbres els caps de setmana a demanda. Quan vaig tenir uns diners estalviats, em vaig comprar una Pinarello que era un autèntic pepino. Arran d'això vaig conèixer el Celestino Prieto, de Vilanova, que em va ensenyar moltes coses sobre les bicis, començant per com fer les rodes. Ara soc un «artesano de la bici». El Prieto ha estat vinculat a la colla fins al punt que Esports Prieto va ser guardonat amb el premi Fidelitat castellera per haver col·laborat amb la Pedalada Verda. Jo sempre he col·laborat en totes les activitats de la colla relacionades amb les bicis, començant pel Tombet de Font-Rubí, passant pel Correverdura i finalment la Pedalada Verda.

MQG. Com arriben els castells a la teva vida?

VY. Molta gent no ho sap, però a les festes del meu poble, Aguila Fuente, es feien unes torretes que de ben petit ja era el que més m'agradava de veure. Les torretes eren petites, de només tres o quatre pisos, i sovint acabaven malament, depenent del que haguessin begut els que hi pujaven. Va donar la casualitat que el senyor que ho portava, el senyor Montarelo, vivia a Barcelona, i un bon dia, sabent la il·lusió que em feien les torretes, em va explicar que a Catalunya se'n feien de fins a vuit pisos, però jo d'entrada vaig pensar que em prenia el pèl. Com que veia que no m'ho creia, em va dir que al cap d'uns dies a la televisió podria veure'ls i així em convenceria que era veritat. Per la televisió espanyola, en blanc i negre, vaig veure el primer castell de vuit, que crec que era un 4 de 8 dels Nens del Vendrell. Des de llavors em van començar agradar els castells.

MQG. Com vas entrar a la colla?

VY. El primer any de ser a Vilafranca vaig veure els castells en directe. Recordo l'actuació de Màrtirs Street del primer any i després la de Sant Fèlix. Recordo una torre de 8. Em pensava que els castellers eren dalt d'un empostissat, però la gent del públic em va explicar que pujaven uns sobre els altres. No m'ho podia creure! Després d'això vaig començar a anar a veure els assajos al Coro i vaig començar a conèixer gent de la colla. El Josep Campamà és un dels que més em va ajudar i qui em va ensenyar a parlar català. Cap al 1984 és quan

Sempre he col·laborat en totes les activitats de la colla relacionades amb les bicis, començant pel Tombet de Font-Rubí, passant pel Correverdura i finalment la Pedalada Verda

em vaig incorporar a la colla, però oficialment soc casteller des del 1985. Aquell any va ser increïble: l'any de Cal Figarot, l'any del 5 de 8... l'ambient era boníssim! El cava i el rom cremat corrien a dojo.

MQG. En quina posició anaves quan vas començar?

VY. El primer any ja vaig començar a fer proves a segons. El Garça i el Ràpid me'n van ensenyar molt, de fer castells. A final de temporada, a Montserrat, vaig fer el meu primer 3 de 7.

MQG. Com a casteller, com et defines? Quina creus que és la millor qualitat que tens?

VY. Soc un casteller que s'ha entregat sempre a la colla; sempre he posat la colla per davant de tot, sense personalismes i sense generar problemes. Em considero un casteller potent i orgullós de l'aportació que he fet a la colla. He participat en molts castells importants perquè sempre he estat a disposició. Estic especialment orgullós del meu pilar de 6 i del 5 de 8 que vaig fer a la rengla. Vaig pujar moltes vegades sense haver assajat perquè sempre se m'han considerat un casteller potent, i sempre comptaven amb mi. També vaig fer un 3 de 10 a segons. El vam carregar. Allà ho vam passar bastant malament.

MQG. Has estat mai a la junta o a la tècnica?

VY. No hi he estat mai, però sempre que m'han necessitat he ajudat. A l'època del Correverdura

A sota, el 20 d'agost del 2010, parant un pilar de quatre en l'acte de la descoberta de la placa commemorativa del pilar de 8 amb folre i manilles que es va descarregar el 2005 en la celebració de l'aniversari de Cal Figarot.

A la dreta, a la Pedalada Verda sempre s'ha comptat amb la important col·laboració del Vasco i d'Esports Prieto, que ha aportat la bicicleta que s'ha sortejat cada any.

Sempre he posat la colla per davant de tot, sense personalismes i sense generar problemes. Em considero un casteller potent i orgullós de l'aportació que he fet a la colla

dura formava part de la comissió de festes, i, entre altres coses, anava a buscar finançament per pagar tot el que muntàvem.

MQG. Un tòpic dels castells són els valors que sempre se'ls han atribuït: força, equilibri, valor i seny. Com els ordenaries per ordre d'importància?

VY. Per mi el valor és el més important dels quatre. És el que marca la diferència.

MQG. Passem a temes d'actualitat. Com valoren la temporada passada, la 2023?

VY. La passada va ser una bona temporada, tot i que no vam acabar d'aconseguir tots els objectius. Em pensava que acabàriem fent una mica més.

MQG. Què és el que més et va agradar?

VY. El 9 de 9 amb folre, com a objectiu en si mateix i perquè ens obre moltes portes de cara al futur.

MQG. I el que no t'ha agradat tant?

VY. No acabar d'arribar a tots els objectius.

MQG. I com veus aquesta temporada? Any de concurs, junta nova...

VY. La veig molt bé, amb moltes ganes. Només necessitem una mica de sort i de constància.

La constància és molt important. Aquest any passaran coses bones, veient el nivell dels castellers que tenim.

MQG. Et plantejaries algun objectiu concret?

VY. La prioritat han de ser els castells de deu: el 3 de 10 i el 4 de 10 ens donaran el concurs, i només els podem fer nosaltres.

MQG. En un any de concurs és habitual mirar com van les altres colles. Ets dels que segueixes el que fan les colles cada setmana o només les mires «de reüll»?

VY. Les altres colles haurien de començar a fer els castells nets per poder començar a preparar els castells amb manilles; si no, no arribaran a temps.

MQG. Els dos últims anys hem fet castells que fins fa poc no els podíem imaginar, però encara no està tot fet. Hi ha algun castell que encara no tinguem o que encara no s'hagi vist, que tinguis unes ganes especials de fer-lo?

VY. M'agradaria posar les manilles al cinc.

MQG. Per algun motiu especial?

VY. Em crec aquest castell. Crec que el treball amb el 9 de 9 amb folre també hi ajudarà. Si el 5 de 8 és la catedral, imagina't un cinc amb manilles. Si fas aquest castell, ja pots dir: adeu, adeu, adeu...

MQG. Amb les darreres construccions aconseguides, creus que ens estem acostant al límit dels castells?, o encara som lluny d'aquest límit?

VY. No hi veig cap límit mentre hi hagi ganes d'anar progressant.

MQG. I per acabar, un desig general per al 2024?

VY. Que la gent no perdi les ganes de venir a fer castells.

MQG. I un desig casteller?

VY. Guanyar el concurs. ●

CAN VIRGILI

Amics i amigues dels Verds,

els de Can Virgili som els castellers de la turca catalana i l'únic castell que portem a les places és pillar amb folre, manilles, puntals i ben carregat! Estem en plena temporada i toca preparar-se pels èxits que han de venir, per això us hem preparat uns descomptes exclusius perquè tingueu el rebost a punt: AMUNT VERDS!

-20% EN VI, CAVA I RATAFIA

Queviures Can Virgili

botiga.can-virgili.com

Codi: AMUNTVERDS

-20% EN VERMUT

Colmado El Bandarra

tienda.elbandarra.com

Codi: AMUNTVERDS

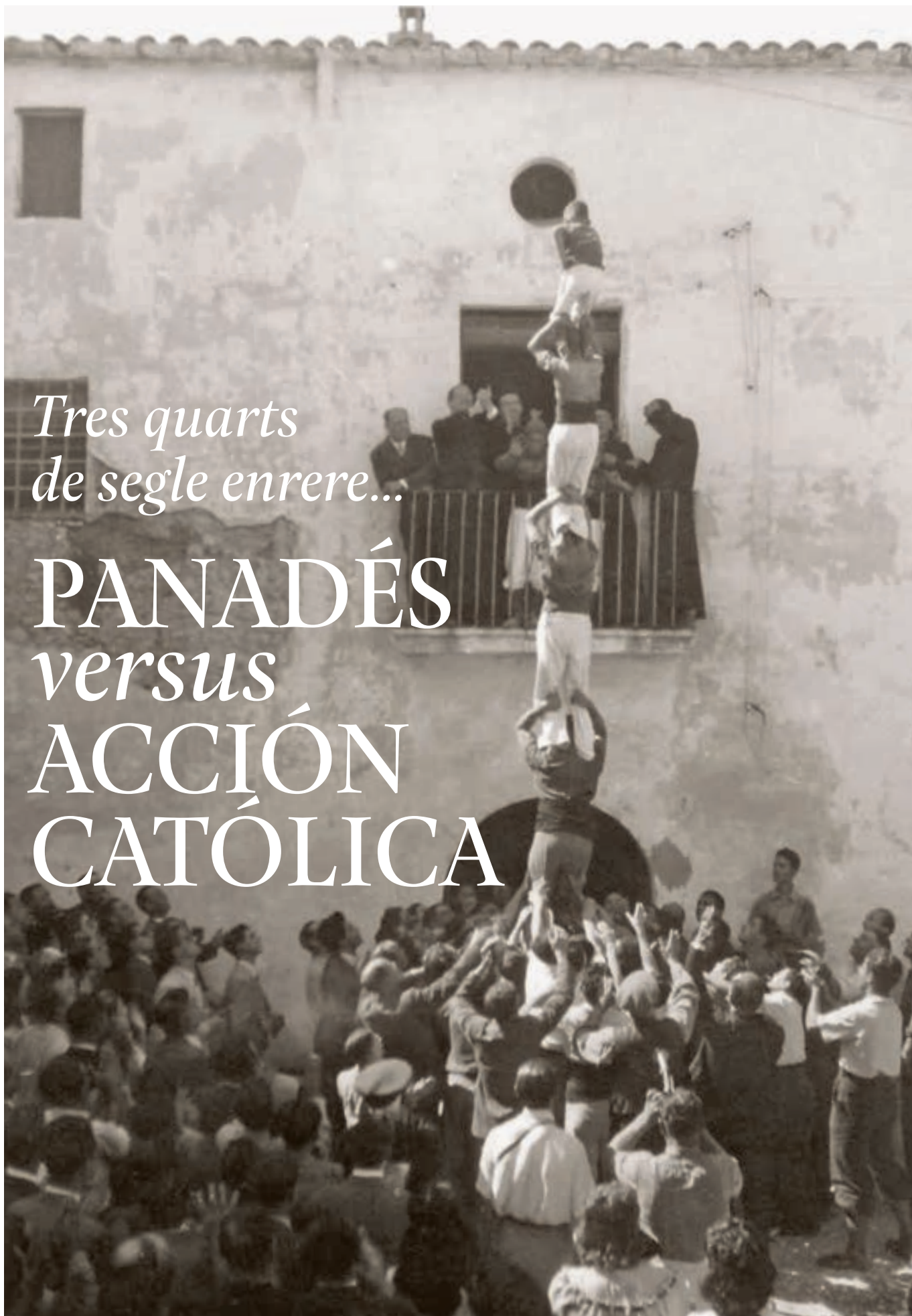
Equilibri, valor, i
per tot el que ha de venir:

**que mori el seny
i que comenci la rauxa!**

Seguiu-nos a @elxixarelo & @somlhostia & @elbandarravermut

*Tres quarts
de segle enrere...*

PANADÉS *versus* ACCIÓN CATÓLICA

Quan el 14 de setembre del 1948 els Castellers de Vilafranca van debutar a Sant Cugat Sesgarrigues, a la vila sortien a la llum cada setmana dues publicacions que, si no es pot ben dir que anaven a la grenya, sí que eren clarament antagòniques, tot i que ambdues, per la imperiosa obligació del moment, tenien el castellà pràcticament com a únic idioma.

ELOI MIRALLES
CRONISTA, CASTELLER
I RABASSÓ

✉ @EloiMiralles45

De la que duia el nom de la comarca, en tenia cura l'estament, diguem-ne oficial; mentre que l'altra depenia de l'Església i, com a curiositat, cal dir que tant l'una com l'altra sortien de la mateixa impremta Esteve de la plaça de la Constitució, amb darreres a la placeta del Campanar.

Reculant una mica en el temps, també cal fer notar que tots dos setmanaris no van sortir per primer cop fins a l'any 1941. I la causa d'aquest retard cal cercar-la en la dificultat de tirar endavant un país maltractat per l'ensulsiada que s'esdevingué arran d'una Guerra (in)Civil que, havia anorreat vides i pertinenes i que, a més, es trobava subjecte a una dictadura militar particularment funesta per a tots aquells que veien bandejada la llengua pròpia fins a uns extrems inqualificables.

Semblantment, cal constatar que, de manera un xic sorprenent, el primer a aparèixer va ser *Acción Católica*, el número 1 del qual es va publicar el 27 d'abril del 1941 i es presentava com un "Suplemento de las Hojas Parroquiales", amb un contingut majoritàriament clerical. Hem d'entendre que això no devia agradar gaire als que eren afins al règimen sorgit de la victòria en el conflicte bèl·lic de 1936-1939 i que, per tant, es devien apressar a poder dir-hi també la seva mitjançant una altra publicació. Aquesta prengué el nom de *Panadés* i el primer número va sortir al carrer el 29 de novembre del 1941. A la capçalera figurava que era "Editado por la Delegación de Prensa y Propaganda de F.E.T. y de las J.O.N.S.", de línia clarament feixista, evidentment; no

A l'esquerra, el pilar de 5 a Sant Cugat Sesgarrigues el 14 de setembre del 1948.

El setmanari *Acción Católica* va ser el primer a publicar la crònica sobre la primera actuació dels Castellers de Vilafranca a Sant Cugat.

Acción Católica

Vilafranca del Panadés, 18 de septiembre de 1948

Año VIII - Número 34

La voz de la obra es más elocuente que la de las palabras.

San Juan Crisóstomo

«Castellers de Vilafranca»

Al habla con su «Cap de Colla»

El martes al mediodía los castelleros que acuraron pasar por la Rambla de Nuestra Señora, fueron testigos de un hecho que puede ser histórico: la primera salida de los «Castellers de Vilafranca». Al toque de llamada de la «gralla», se reunieron un grupo de jóvenes dispuestos a superar los riesgos de los más vanguardistas «castellers» de otras localidades.

En el regreso de San Cugat donde efectuaron su primera salida, intervinieron a Oriol Rosell, en «Cap de colla», que ha estado toda la mañana entrevistando repartiendo el personal que había de ocupar las distintas pías de que constan el castillo.

—¿...?

—Fueron las grandes éxitos que han obtenido durante la pasada Fiesta Mayor las «collas de castellers», pensamos canalizar este afición que es inmensa siempre latente en nuestra villa formando esta notable «colla de castellers de Vilafranca», que dentro de un tiempo mediano, más dispuesta, se obstante, a una continua superación, contando para ello con la ayuda de todos los vilafranqueses amantes de nuestras tradiciones.

—¿...?

—En nuestra primera actuación hemos encontrado tiempo...

nente «els tres de nou», «els quatre de nou», «els tres de nou»... dos «pilars de quatre» simultáneos al entrar la Procecion, al término «pilars de cinco», la «cruce de cinco» y varios «pilars de quatre» simultáneos por otros...

—¿...?

—De momento y mientras no actúan del circo local, hemos recibido la ayuda de cuatro niños de la «colla» «Nena del Vendrell», a la que nos une una gran amistad, para coronar los castillos.

—¿...?

—Muchos castillos se han realizado en San Cugat, pero lo más interesante sin duda alguna ha sido el espíritu de disciplina y compostura entre todos los componentes. El entusiasmo fue algo maravilloso, desbordante.

—¿...?

—Mejores, en la Fiesta Mayor de La Granada, donde hemos mostrado una gran actuación, quizás logremos uno de nuestros objetivos: la «cruce de cinco» y quizás también el «apoteosis de seis». Allí esperamos a toda la afición de la Comarca.

Ni un niño sin Catecismo

El domingo 3 de octubre nuestros Catecismos abren sus puertas. Al anunciar esta fecha próxima recordamos con gran la alegría de niños y niñas que llenaron a rebosar nuestras Parroquias durante todo el pasado como Catecistas.

Ante la perspectiva de la próxima temporada de Catecismos, hemos creído que cada uno de nuestros píos en la apostolado que Dios espera de él en favor de la cohesión religiosa de la parroquia.

Sobre los padres principalmente, con la dulce y hermosa responsabilidad de involucrar en los terrenos religiosos de sus niños el amor al Catecismo, y ellos han de crear la costumbre entre sus hijos de buscar, la tarde del día del Señor, la «cruce bendita» y promesas del Templo Parroquial, que es escuela de virtudes, céntrica de los más nobles sentimientos y píos de la fe.

Por eso decimos: «Ni un niño sin Catecismo».

debades a la primera pàgina mostrava una fotografia del dictador, Francisco Franco, i a la segona, una del líder de la Falange, José Antonio Primo de Rivera. En canvi, el setmanari catòlic publicava, també a la pàgina inicial, la imatge del Sant Crist a la rambla de Sant Francesc, amb el Cos de Portants donant-li escorta, en un dels actes de la *Santa Misió*, mentre que a la darrera n'incloïa una altra que corresponia a la marededéu de Montserrat, obra del sitgetà Pere Jou, que es venera a la parròquia de la Santíssima Trinitat, atenent el fet que aquell dia se celebrava precisament la festa de la verge bruna, patrona de Catalunya.

ELS DE LA «CROSTA» VAN ANAR MÉS LLESTOS

Retornats al 1948, concretament al 18 de setembre, el cas és que *Acció Catòlica* també es va anticipar a *Panadés* a l'hora de donar una informació més completa de l'actuació dels Castellers de Sant Cugat, amb un escrit de mitja pàgina, acompanyat de dues fotografies d'aquell debut, una de les quals era la tan coneguda que reporta l'entrada d'una imatge del Sant Crist a l'església, flanquejat per dos pilars de 4, que va captar l'advocat vilafranquí Lluís Mas⁽¹⁾. En canvi, els de *Panadés* es conformaven amb aquesta gasetilla: "Lea en nuestro próximo número el reportaje sobre la formación de la colla «Castellers de Vilafranca» que tan brillante actuación tuvo el pasado martes, día 14, en San Cugat, y que por falta de material gráfico y debido a la premura del tiempo no podemos publicar esta semana".

En relació amb aquesta mena de "competència" periodística hem tingut accés a un interview que el dilecte amic Joan Solé Bordes va publicar a *El 3 de Vuit* (21 d'abril del 1995). L'entrevistat era l'impressor vilafranquí Josep Santacana i Tusquelles, que era un dels membres del cos de redacció d'*Acció Catòlica* en l'època que tractem. A la pregunta de si "Hi havia una certa competència amb el *Panadés*?", ell responia: "Una mica sí, dins de les possibilitats de l'època. Per exemple recordo que la primera actuació que va fer la colla dels Castellers de Vilafranca, que va ser a Sant Cugat Sesgarrigues, crec que un dijous (en realitat va ser un dimarts), el *Panadés* va dir que no tenia temps de fer-ne la ressenya i nosaltres vam poder fins i tot publicar una fotografia, gràcies a en Mas que se'n va anar a Barcelona perquè li fessin un clixé. Llavors els clixés eren molt diferents d'ara, metàl·lics de plom, i muntats sobre fusta i ho feien empreses especialitzades a Barcelona. Una cosa com aquesta, i que el *Panadés* hagués de reconèixer que no havia tingut temps, era una victòria que valia més gairebé que treure la loteria de Nadal". Vet aquí, doncs, l'explicació de com havia anat aquell afer.

Una setmana després (25 de setembre) d'aquelles primeres informacions van canviar una mica les tornes, atès que *Panadés* oferia en primera pàgina un article més extens, acompanyat de la foto d'un 3 de 6 aixecat a la Granada el diumenge anterior⁽²⁾, mentre que *Acció Catòlica* només publicava aquest breu: "Els «Castellers de Vilafranca» -de cuyo nacimiento y de su primera actuación en San

Cugat ya dimos noticia y pruebas gráficas en nuestro último número -el pasado domingo actuaron en la Fiesta Mayor de La Granada, logrando otro indiscutible éxito". Massa curt, sens dubte, però amb la mel als llavis i la satisfacció pel que havia succeït una setmana abans, quan l'entusiasme d'uns redactors i la càmera fotogràfica d'en Lluís Mas havien permès aquell petit triomf mediàtic en una Vilafranca grisa, però castellera, de fa 75 anys. ●

Llavors els clixés eren molt diferents d'ara, metàl·lics de plom, i muntats sobre fusta i ho feien empreses especialitzades a Barcelona

(1) L'article, que no duu signatura, sempre s'ha atribuït, sense que en tinguem una certa total, a Josep Maria Santacana, *Tiburón*, Es pot consultar al volum I de Castellers de Vilafranca (pàgina 209).

(2) Signat amb el pseudònim d'ECALI, també es va publicar íntegrament en el primer volum de la història de la colla (pàgina 210).

El 25 de setembre del 1948, el setmanari *Panadés* també es feia ressò a les seves pàgines dels primers castells de la colla.

Ara és el moment de produir la teva energia.

Assessorament tècnic
per legalitzacions
d'activitats, d'instal·lacions
tècniques o d'obres, disseny
d'instal·lacions fotovoltaiques

Habitatges, locals comercials
i establiments industrials.
Instal·lacions de plaques fotovoltaiques.
Punt de recàrregues vehicles elèctrics

Assessorament
per l'estalvi energètic
per empreses i particulars

Consulta'ns per la teva instal·lació solar FV i punts de recàrrega de vehicles.
Bonificació del 50 % de l'impost de l'IBI vigent.

fenie energia
EMPRESA DELEGADA

Electricitat

Gas

Eficiència

Mobilitat

Productors

ELS 505 CASTELLS DE 9 I SUPERIORS DESCARREGATS A LA PLAÇA MÉS CASTELLERA

SUMA PRÀCTICAMENT ELS MATEIXOS QUE ELS COMPLETATS A LA PLAÇA DEL BLAT DE VALLS I ELS DE LA FONT DE TARRAGONA JUNTS

Article publicat anteriorment a elmoncasteller.cat el desembre de 2023

PEP RIBES

CATALÀ. PASSIÓ CASTELLERA. SOCIALISTA SOBIRANISTA. MENT OBERTA. DEFENSA DELS DRETS LGTBI. CARPE DIEM.

 @pepribes

La plaça de la Vila de Vilafranca del Penedès va arribar, l'1 de novembre passat, a la històrica xifra de 500 castells de 9 i superiors descarregats en l'època moderna. La torre de 9 amb folre i manilles dels Capgrossos de Mataró va esdevenir la construcció que segellava aquesta xifra rodona, i el que va arribar minuts després va elevar la xifra fins als 505 castells completats en el carismàtic emplaçament.

Més enllà de poder escriure sobre la seva llarga història des del segle XIX -cosa que no faré avui- com un dels baluards castellers més importants, la plaça vilafranquina ha estat i serà una font inesgotable de proeses castelleres. Vilafranca i la seva plaça han servit per mantenir i engrandir el fet casteller en totes les seves èpoques i en tots els seus estats. Un dels punts de trobada més importants dels castellers i afeccionats vinguts d'arreu, una plaça entesa que sempre intenta acollir les millors colles, i oberta a la resta.

Sant Fèlix, com a protagonista d'una bona quantitat de grans actuacions del segle XX i

XXI, seguida de prop per una altra diada, la de Tots Sants, que també ha omplert algunes pàgines de relleu per a la història.

Vilafranca, Valls i Tarragona tenen les tres places on més castells de 9 i superiors s'han pogut completar.

Vull posar en contrapunt Valls i la seva plaça del Blat, que per a mi és l'essència de l'art casteller. De pur plaer i vivència, del naixement i la rivalitat castellera vallenca. Res comparable, per si algú té la temptació de fer comparatives. Valls és de les colles vallenques i els seus resultats són molt extraordinaris.

Per altra banda, si parlem de ciutats, Tarragona és la segona amb castells de 9 i superiors descarregats, ja que suma una segona plaça important -quasi al nivell de la plaça de la Font- com és la Tarraco Arena Plaça amb el Concurs de Castells.

I enguany, la capital de Catalunya, Barcelona, ja se situa en el podi desplaçant Valls, donades les seves cada vegada més nombroses diades i places on es poden veure castells de 9. En canvi, si parlem només dels grans castells de gamma extra descarregats, el podi l'encapçalen Vilafranca, Tarragona i Valls, per aquest ordre.

La torre de 9 dels Capgrossos a Tots Sants del 2023 va esdevenir el 500è castell de 9 o superior descarregat a la plaça vilafranquina. **Foto: ACN**

Població	Plaça	Total castells de 9 i superiors descarregats
Vilafranca del Penedès	Plaça de la Vila	505
Valls	Plaça del Blat	297
Tarragona	Plaça de la Font	197

Població	Total castells de 9 i superiors descarregats
Vilafranca del Penedès	565
Tarragona	432
Barcelona	335
Valls	333
Terrassa	239

Dades actualitzades a 19 de novembre de 2023.

	D	C	In	In. Des.	Total
Plaça de la Vila	505	142	144	68	859
	58,79%	16,53%	16,76%	7,92%	

Camí d’arribar als 900, a Vilafranca del Penedès és on més castells de 9 i superiors s’han intentat, a gran distància d’altres places. L’alta exigència a la Diada de Sant Fèlix fa que les quatre colles que més vegades hi han actuat acumulin molts castells carregats o intentats, i en menor mesura també s’ha notat en la Diada de Tots Sants. De fet, només el 58,8% de tots els castells intentats a plaça s’han descarregat. Un percentatge que fins fa pocs anys era de menys del 50%.

Altres apunts sobre la plaça i els seus 505 castells descarregats: 10 colles han descarregat castells de 9 i superiors, de les 13 que els han intentat en aquesta plaça (els Castellers de la Vila de Gràcia

l’han carregat, mentre que els Castellers de Lleida i els Bordegassos de Vilanova els han deixat en intent).

Colla	Castells descarregats
Castellers de Vilafranca	264
Colla Vella Xiquets de Valls	60
Minyons de Terrassa	58
Colla Joves Xiquets de Valls	41
Capgrossos de Mataró	37
Castellers de Sants	16
Xiquets de Tarragona	13
Colla Jove X. de Tarragona	9
Castellers de Barcelona	5
Xicots de Vilafranca	2

Els primers de cada colla, diada i any:

Colla	1r castell de 9 descarregat	Data	Diada
Colla Joves Xiquets de Valls	3d9f	30/08/1988	Sant Fèlix
Castellers de Vilafranca	3d9f	30/08/1989	Sant Fèlix
Colla Vella dels Xiquets de Valls	4d9f	30/08/1993	Sant Fèlix
Minyons de Terrassa	4d9f	30/08/1993	Sant Fèlix
Capgrossos de Mataró	3d9f	01/11/2002	Tots Sants
Castellers de Barcelona	3d9f	03/11/2002	Roser
Castellers de Sants	3d9f	01/11/2008	Tots Sants
Xiquets de Tarragona	4d9f	01/11/2011	Tots Sants
Colla Jove Xiquets de Tarragona	3d9f	30/08/2012	Sant Fèlix
Xicots de Vilafranca	3d9f	29/08/2016	Vigília

Com a apunt sobre la plaça de la Vila de Vilafranca, podem dir que des de 1940 (després de la Guerra Civil) hi han actuat 51 colles -7 ja han desaparegut-, una dada a tenir en compte. Cal afegir 30 colles més fent castells

a Vilafranca, però no a la plaça de la Vila, que fa que fins a 81 formacions hagin participat almenys en una ocasió a la capital de l’Alt Penedès en les diferents diades organitzades.

El 3de9 amb folre que la Colla Joves Xiquets de Valls va completar el 1988 és el primer castell de 9 descarregat al segle XX a la plaça de la Vila de Vilafranca

Quina colla i quan es va descarregar el primer castell de cada estructura? (més apunts històrics):

Castell	Colla	Data	Diada	Apunt històric
3d9f	Colla Joves Xiquets de Valls	30/08/1988	Sant Fèlix	2n descarregat del s.XX
4d9f	Castellers de Vilafranca	01/11/1990	Tots Sants	2n descarregat del s.XX
Td9fm	Castellers de Vilafranca	30/08/1995	Sant Fèlix	2n descarregat de la història
4d9fa	Castellers de Vilafranca	01/11/1996	Tots Sants	1r descarregat de la història
Pd8fm	Castellers de Vilafranca	28/09/1997	Sant Miquel	1r descarregat del s.XX
5d9f	Castellers de Vilafranca	01/11/1997	Tots Sants	4t descarregat del s.XX
3d8ps	Colla Vella dels Xiquets de Valls	30/08/2000	Sant Fèlix	2n descarregat del s.XX
4d9	Colla Joves Xiquets de Valls	30/08/2000	Sant Fèlix	2n descarregat del s.XX
3d9f+4d9f simultanis	Castellers de Vilafranca	31/08/2001	Sant Ramon	1r descarregat de la història
3d9fa	Castellers de Vilafranca	31/08/2009	Sant Ramon	1r descarregat de la història
Td8	Castellers de Vilafranca	01/11/2010	Tots Sants	1r descarregat de la història
9d8 (3 enx)	Colla Vella dels Xiquets de Valls	30/08/2011	Sant Fèlix	
7d9f	Castellers de Vilafranca	01/11/2012	Tots Sants	1r descarregat de la història
3d10fm	Castellers de Vilafranca	30/08/2013	Sant Fèlix	3r descarregat de la història
9d8 (1 enx)	Castellers de Barcelona	02/11/2014	Roser	

Diades amb castells de 9 i el seu registre màxim:

Diada	Diades amb castells de 9	Màxim històric descarregats	Any
Festa Major de Sant Fèlix	33	13	2017
Diada de Tots Sants	28	11	2015
Diada de Vigília de Sant Fèlix	23	4	2017
Diada de Sant Ramon	21	4	1999 / 2011
Diada de Sant Miquel	11	3	1999 / 2000
Fires de Maig o dels Enamorats	16	2	2015 / 2016 2017 / 2018
Diada del Roser dels Xicots de Vilafranca	2	3	2014
70è Aniversari dels Castellers de Vilafranca	1	6	2018
40è Aniversari dels Xicots de Vilafranca	1	1	2022

Número	Castell	Colla	Data	Diada
1	3d9f	Colla Joves Xiquets de Valls	30/08/1988	Sant Fèlix
100	Pd8fm	Castellers de Vilafranca	30/08/2001	Sant Fèlix
200	Pd8fm	Castellers de Vilafranca	01/11/2007	Tots Sants
300	3d9f	Castellers de Vilafranca	30/09/2012	Sant Miquel
400	4d9sf	Colla Vella dels Xiquets de Valls	30/08/2016	Sant Fèlix
500	Td9fm	Capgrossos de Mataró	01/11/2023	Tots Sants

[illegible]

DES DE 1940

MASÓ

• FRESC I DE PROXIMITAT •

Vilafranca del Penedès

Mercat Sant Salvador Plaça Vall del Castell, 7
Tel: 93 817 42 24 Tel: 93 817 37 15

Olèrdola

Av. Vilafranca del Penedès, 23-25
(Pol. Ind. Sant Pere Molanta)
Tel: 93 892 46 69

Abrera

Mercat Municipal d'Abrera
Tel: 93 770 17 74

Vilanova i la Geltrú

Josep Coroleu, 75-77 Baixos

www.fetalpais.cat

La primera botiga online per a Castellers us invita a comprar-nos fent servir el codi de descompte per a la vostra colla:

CASVIL

Fabricació Catalana

Servei 24/48 hores

Botiga a Manresa

Pantalons, faixes i tot el material casteller que necessites.

FISIOTERÀPIA

EL CENTRE

- FISIOTERÀPIA
- OSTEOPATIA
- READAPTACIÓ ESPORTIVA
- REEDUCACIÓ DEL VERTIGEN
- ELECTROESTIMULACIÓ
- NUTRICIÓ

Carrer Subirats 8, local 2
AL COSTAT DELS MOSSOS

08720 Vilafranca del Penedès
hola@fisioterapiaelcentre.cat
fisioterapiaelcentre.cat

☎ 660 158 150 / 627 026 999

📱 @fisioelcentre

NOVA UBICACIÓ
A GOOGLE MAPS

COLLES QUE HAN ACTUAT A LA PLAÇA DE LA VILA DE VILAFRANCA DEL PENEDÈS

La plaça de la Vila és la plaça on més colles castelleres han aixecat castells, on s'han celebrat més diades castelleres i on s'han fet més castells, tant quantitativament com qualitativament.

Colla	Any	Diada	Millor castell	Diada	Any
1	Moixiganga	1713	Sant Fèlix		
2	Ball de Valencians	1771	Sant Fèlix		
3	Colla Roser de Ball de Valencians	1851	Sant Fèlix		
4	Colla Muixerra de Ball de Valencians	1851	Sant Fèlix		
5	Colla Nova dels Xiquets de Valls	1877	Sant Fèlix		
6	Colla Vella dels Xiquets de Valls	1877	Sant Fèlix		
7	Torraires de Montblanc	1879	Sant Fèlix		
8	Xiquets de Gràcia	1907	Sant Fèlix		
9	Nens del Vendrell	1927	Sant Fèlix		
10	Xiquets de Valls (unificada)	1927	Sant Fèlix		
11	Colla Nova dels Xiquets de Valls	1930	Sant Fèlix		
12	Colla Vella dels Xiquets de Valls	1930	Sant Fèlix		
13	Mirons del Vendrell (Xiquets del Vendrell)	1931	Sant Fèlix		
14	Colla dels Xiquets de Valls (1939-1947)	1939	Sant Fèlix	4d8 c	Sant Fèlix 1946
15	Xiquets de Tarragona (1939-1951)	1945	Sant Fèlix	4d7a	Sant Fèlix 1945
16	Colla Muixerra de Valls (1947-1964)	1947	Sant Fèlix	4d8	Sant Fèlix 1947
17	Colla Vella dels Xiquets de Valls	1947	Sant Fèlix	3d10fm	Sant Fèlix 2016
18	Castellers de Vilafranca	1949	Sant Ramon	Pd9fmp c	Tots Sants 2022
19	Minyons de l'Arboç	1959	Sant Fèlix	4d8 c	Sant Miquel 2012
20	Castellers de Barcelona	1970	Sant Fèlix	9d8	Roser 2014
21	Colla Nova dels Xiquets de Sant Magí (1951-1970)	1970	Sant Fèlix	3d7	Sant Fèlix 1970
22	Colla Joves Xiquets de Valls	1971	Sant Fèlix	Td8	Sant Fèlix 2018
23	Castellers de Sitges (1971-1987)	1973	Sant Fèlix	Td7 c	Sant Ramon 1980
24	Nois de la Torre	1976	Víglia de FM	3d7	Víglia de FM 1978
25	Xiquets de Tarragona	1982	Fires de Maig	Td9fm	Tots Sants 2015
26	Xicots de Vilafranca	1982	Presentació	3d9f	Víglia de FM 2016
27	Bordegassos de Vilanova	1983	Fires de Maig	4d8a	Tots Sants 1999
28	Minyons de Terrassa	1984	Sant Fèlix	3d10fm	Sant Fèlix 2015
29	Colla Jove de Castellers de Vilafranca (1984)	1984	Sant Ramon	3d7	Sant Ramon 1984
30	Vailets de Gelida (1986-1999)	1987	Fires de Maig	Td6	Tots Sants 1987
31	Castellers de Terrassa	1987	Tots Sants	3d8	Roser 2017
32	Castellers de Santa Coloma	1988	Tots Sants	4d7	Tots Sants 1988
33	Xiquets de Reus	1989	Tots Sants	5d8	Roser 2015
34	Castellers de Castelldefels	1990	Tots Sants	3d7	Colla Jove 2014
35	Castellers de Cornellà	1992	Fires de Maig	5d7	Tots Sants 1993
36	Castellers de Montcada i Reixac (1991-1998)	1994	Fires de Maig	Td6	Fires de Maig 1994
37	Xiquets del Serrallo	1994	Tots Sants	3d7ps	Tots Sants 1997
38	Xiquets de la Vila d'Alcover (1984-2007)	1994	Tots Sants	5d7	Tots Sants 1994
39	Colla Nova del Vendrell (1993-2003)	1995	Fires de Maig	3d7	FM d'Hivern 1997
40	Castellers de Sants	1995	Tots Sants	5d9f	Tots Sants 2016
41	Ganxets de Reus (1992-2003)	1996	Xicots	3d7	Xicots 1996
42	Colla Jove Xiquets de Tarragona	1996	Sant Fèlix	5d9f	Sant Fèlix 2014
43	Colla Jove de Castellers de Sitges	1996	Tots Sants	5d7	Tots Sants 1996
44	Castellers de Sabadell	1996	Tots Sants	3d8	Roser 2014
45	Tirallongues de Manresa	1997	Fires de Maig	Td7 c	Fires de Maig 1997
46	Xics de Granollers	1998	Fires de Maig	3d8	Roser 2017
47	Colla Castellera de Figueres	1998	Xicots	4d7a	Xicots 1998
48	Capgrossos de Mataró	1998	Tots Sants	5d9f	Tots Sants 2017
49	Castellers de Lleida	1998	Tots Sants	3d8	Tots Sants 2010
50	Castellers de Gavà (1994-2004)	1999	Fires de Maig	3d7	Fires de Maig 1999
51	Castellers de Sant Cugat	2000	Fires de Maig	Td8f	Roser 2013
52	Castellers d'Esparreguera	2000	Sant Miquel	5d7	Colla Jove 2014
53	Castellers de la Vila de Gràcia	2001	Fires de Maig	3d9f c	Roser 2013
54	Castellers de Rubí	2002	Xicots	Td6	Xicots 2002
55	Moixiganguers d'Igualada	2003	Sant Miquel	4d8	Roser 2011
56	Sagals d'Osona	2003	Tots Sants	Td8f	Tots Sants 2003
57	Al·lots de Llevant	2004	Roser	4d8 c	Tots Sants 2009
58	Colla Jove Xiquets de Vilafranca	2011	Sant Jordi	Td7	Víglia FM 2014
59	Castellers d'Altafulla	2011	Fires de Maig	3d7	Fires de Maig 2011
60	Castellers de Cerdanyola	2012	Sant Jordi	3d7	Colla Jove 2012
61	Castellers de la Sagrada Família	2014	Colla Jove	Td7	Colla Jove 2014
62	Castellers de Sant Pere i Sant Pau	2018	Roser	3d8	Roser 2018
63	Castellers de l'Adroc	2018	Colla Jove	4d6a	Colla Jove 2018
64	Colla Castellera La Bisbal del Penedès	2022	Xicots	3d7	Xicots 2022

La taula indica:
Any i diada de la primera actuació documentada de la colla.
Millor castell fet per cada colla a la plaça de la Vila, diada i any.

Altres agrupacions que han aixecat construccions a la plaça de la Vila:
Falcons de Vilafranca - Festa Major del 1960
Muixeranga d'Algemesí - Festa Major del 1978
Moixiganga de Vilafranca (1985-2021) - Festa Major del 1985
Govindes de Bombai - Octubre del 2006

LLUCIÀ BLANCAFORT, AUTOR DE LA FOTO DEL PILAR DE 6 DE LA COLLA NOVA DEL 1934

La incansable labor de recerca i divulgació de l'historiador vilanoví i amic Xavier Güell Cendra, junt amb el seu domini i coneixements dels nostres castells més pretèrits, han possibilitat la descoberta d'una ingent quantitat de dades i informacions de tota mena que romanien ocultes sota les més variades formes documentals. Tota la seva aportació permet avançar, pas a pas, en el coneixement de la història castellera i, a voltes, esmenar errades i precisar dades incorrectes.

PERE FERRANDO ROMEU
HISTORIADOR DEL FET
CASTELLER

El cas que ens ocupa avui formaria part d'aquest darrer grup. El 14 de febrer d'aquest 2024 Güell publicava al seu blog un article titulat "Tres fotografies del concurs de 1934" on es comenta el concurs fotogràfic que la publicació barcelonina *El Día Gráfico* va organitzar el 1934⁽¹⁾ adreçat a fotògrafs no professionals: "Les bases del certamen, a banda de valorar les qualitats tècniques i artístiques de les instantànies, van encaminar als participants a capturar imatges d'arreu de Catalunya sota diversos prismes, perquè la intenció darrera va radicar en engruixir el fons gràfic i documental de l'Institut d'Estudis Catalans. Així el concurs va convocar-se sota el títol de «Catalunya en 1934» i, alhora, va aclarir-se que la finalitat era crear 'una aportació que pueda servir en el futuro para cuantos quieran estudiar, documentalmente, cómo era Cataluña en 1934' (Güell: 2024).

Un del sis temes –el D– es deia "Folklore catalán-Danzas, tipos y costumbres populares". L'èxit de la convocatòria fou de tal magnitud que sembla que es van rebre fins a sis mil imatges d'arreu de Catalunya. La major part d'elles s'han perdut, però en l'actualitat es poden consultar les 1.292 imatges que es guarden a l'Arxiu de la Diputació de Barcelona a l'indret conegut com la Maternitat.⁽²⁾

Pel que fa als castells, s'han conservat set imatges: dues d'Igualada, realitzades per Antoni Botines Prat; una de Reus, d'Eusebi Jorba Amat; una de Tarragona, de Josep Maria Ojeda Navarro; una de Valls, de Manuel Cisneros, i dues de Vilafranca del Penedès, obra de Lluçia Blancafort.

Durant el transcurs del concurs, *El Día Gráfico* anava publicant algunes de les imatges que anava rebent i que considerava de prou qualitat per merèixer-ne l'aparició dins les pàgines del diari. De castells, se'n van publicar tres: la de Tarragona que ja hem citat; una de l'Arboç que s'ha perdut i ja no figura entre les

consultables, i una de Vilafranca del Penedès que sí que roman a l'actual arxiu.

I és aquesta darrera la que ha fet saltar la sorpresa. A l'edició del dia 10 de novembre del 1934 *El Día Gráfico* publica la imatge amb el següent peu: "Villafranca del Panadés.- Los Xiquets de Valls. Autor. Luciano Blancafort, de Villafranca del Panadés." La sorpresa ve donada pel fet que la imatge no és cap altra que la del pilar de 6 que la Colla Nova dels Xiquets de Valls va alçar el 31 d'agost d'aquell any i que des sempre se'n havia atribuït l'autoria al fotògraf vallenc Agustí Gurí Bros (Sabadell, 1901-Valls, 1983).

Com hem dit, de Vilafranca, n'hi ha dues de castells al fons de la Diputació: aquesta del pilar de 6 publicada a les pàgines del diari i una segona que reporta el 4 de 7 amb agulla que la colla dels Mirones del Vendrell van alçar el mateix 31 d'agost del 1934 i que fou publicada al primer volum de *Món casteller* –pàg. 451– i on consta l'autoria: "L. Blancafort". De fet, si comparem les dues imatges ens adonem que estan fetes des del mateix angle i des de la mateixa posició a plaça. I un altre detall prou rellevant: el nen que apareix damunt la pinya contemplant el pilar dels vallencs pertany a la colla dels Mirones, situada en primer terme. No hi ha cap dubte, doncs, que ambdues fotos pertanyen al mateix autor.

El següent pas era identificar el veritable autor de les dues fotografies. Per sort, a la mateixa Vilafranca avui encara viuen els seus descendents, que ens han posat tota mena de facilitats per esbossar-ne la biografia, alhora que ens han posat a l'abast un àlbum d'imatges preses per ell on, com no podia ser d'una altra manera, hi ha les dues fotos de castells presentades al concurs fotogràfic: la del 4 de 7 amb agulla i la famosa del pilar de 6.

UNA MICA DE BIOGRAFIA

Lluçia Blancafort Comella va néixer a Vic el 9 de gener del 1906. El seu pare es deia Joan Blancafort Serinadell i la mare Josepa Comella Planell. El padri de bateig era el germà del pare i es deia Lluçia: d'aquí el nom del

A l'edició del dia 10 de novembre del 1934 *El Día Gráfico* publica la imatge amb el següent peu: "Villafranca del Panadés.- Los Xiquets de Valls. Autor. Luciano Blancafort, de Villafranca del Panadés." La sorpresa ve donada pel fet que la imatge no és cap altra que la del pilar de 6 que la Colla Nova dels Xiquets de Valls va alçar el 31 d'agost d'aquell any

A l'esquerra, foto del pilar de 6 de la Colla Nova dels Xiquets de Valls a Vilafranca el 31 d'agost del 1934. Fou extreta del negatiu, per tant és la que té més imatge.

(1) (Consulta en línia 24-3-2024) <https://balldexiquetsdevalls.wordpress.com/2024/02/14/tres-fotografies-del-concurs-de-1934/>

(2) L'estudi d'aquest concurs es pot consultar a l'obra "Entre el noucentisme i la modernitat;

el fons del concurs fotogràfic 'Catalunya 1934' del diari *El Día Gráfico* a l'Arxiu del Servei de Patrimoni Arquitectònic local de la Diputació de Barcelona". Montserrat Baldomà Soto 2017. Diputació de Barcelona.

Encara avui la família guarda l'aparell amb què Lluçia va fer els retrats que es conserven, àdhuc les dues imatges castelleres: una Ihagee Parvola italiana, que es va comercialitzar el 1931 i podia funcionar amb diferents obturadors i òptiques.

nostre fotògraf, un fuster amb inquietuds artístiques, car apareix en una relació d'autors en una exposició retrospectiva de dibuixos. De la faceta de jove del nostre protagonista a Vic, en destacàrem la notícia que apareix a la *Gazeta de Vich* de l'11 d'octubre del 1921 i que fa referència a una festa d'Orfeons. Segons sembla, quan aquests van marxar en tren, molts seguidors es van posar a cantar *Els segadors* a l'estació, un acte espontani que fou reprimat per un escamot de militars, sabres i matxets en mà. Tot i la intervenció d'alguns components del sometent, hi va haver molts contusos i ferits d'una certa importància, entre ells els germans Lluçia i Joan Blancafort, que tenien llavors 15 i 20 anys: "el petit fou el primer de rebre; anà el seu germà per intervenir y li tocà rebre a ell y per cert més fort que el primer." En l'actualitat la família ha corroborat l'esperit catalanista de Lluçia i el seu interès en la cultura: hom guarda composicions poètiques de la seva autoria, totes escrites en català, i transcripcions de poesies d'autors catalans.

Quatre anys més tard d'aquell episodi, el 1925, i amb 19 anys, Lluçia se'n va a viure a Vilafranca. El seu ofici de viatjant el va fer coneixedor de la vila. Poc temps després d'haver-s'hi instal·lat la sort el va somriure: fou un dels afortunats de la loteria de Nadal del 1928 que la societat La Principal de la vila va repartir. El número 39.923 fou agraciats amb el tercer premi i molts casalistes van cobrar les trenta o quaranta mil pessetes de premi. La seva vinculació amb el Casal es posa de manifest amb l'entrada a la Junta de Govern a principis del 1930⁽³⁾, càrrec que es renovaria l'any següent, i a principis del 1934 formaria part de la primera Junta Directiva de la secció d'esports, anomenada llavors "Casal Esport Club".⁽⁴⁾

Al padró d'habitants del 1930 apareix vivint al número 4 del carrer del Coll com a hoste; però, com tants altres casalistes, amb els diners de la loteria es va comprar un terreny per fer-se una casa, al Poble Nou. A l'abril del 1933 es va casar amb Rosa Batet Calaf, de les Cases Noves de Can Pardo, al terme de Mediona, a qui havia conegut justament en un dels balls organitzats pel Casal. Van tenir un únic fill, Joan Blancafort Batet, nascut el 29 de maig del 1937, ja esclatada la Guerra Civil. Una contesa en què fou mobilitzat a principis de l'any següent, 1938, i que malauradament va acabar amb la seva vida. Va morir al front el 27 de maig del 1938 al poble de la Sentiu de Sió, a la Noguera.⁽⁵⁾

LES CÒPIES DE LA IMATGE

La loteria del Casal encara deuria tenir una altra conseqüència positiva per a Lluçia: la compra d'una màquina de retratar, un aparell que en aquells anys trenta del segle passat només era a l'abast dels professionals i de butxaques amb una certa solvència econòmica. Encara avui la família guarda l'aparell amb què Lluçia va fer els retrats que es conserven, àdhuc les dues imatges castelleres: una Ihagee Parvola italiana, que es va comercialitzar el 1931 i podia funcionar amb diferents obturadors i òptiques. En aquesta en concret l'obturador és

Original Gauthier i una òptica Jhager-Anastigmat.⁽⁶⁾ Lluçia també va enviar al concurs del diari barceloní una tercera imatge on apareix el mercat dels alls celebrat a la vila. A part, la família conserva més fotografies fetes per ell, la majoria de familiars i d'altres al carrer, amb algunes de la festa major.

Pel que fa a les dues imatges que conserva la família de castells són de les anomenades "de contacte", és a dir, que eren preses des del negatiu, i amiden 4 x 6,5 cm. A partir d'aquí, si hom ho creia oportú, se'n feien reproduccions amb altres formats. Aquest és el cas de la fotografia del pilar de 6: l'excel·lència del document deuria generar força expectació i això va motivar que rebés diversos encàrrecs per tenir-ne una còpia, potser fins i tot a peu de plaça. Al darrere de la imatge de contacte hi ha la inscripció següent: "8 ampliacions 13 x 18,3 ampliacions 9 x 12 totes igual a la foto. Mes 4 ampliacions del clixé que acompanyo del tamany 13 x 18".

El negatiu ha desaparegut, però d'aquestes ampliacions algunes ens han arribat fins als nostres dies. En primer lloc, la que Lluçia va enviar al concurs fotogràfic de *El Dia Gráfico* i que es conserva a l'arxiu de la Diputació de Barcelona. Després, un exemplar va anar a mans d'un altre vilafranquí aficionat a la fotografia: Josep Durich Montserrat (1903-1988), entusiasta dels castells, fundador del Cos de Castellers de Ballets de Catalunya a Barcelona i autor d'un important nombre de fotografies de castells fetes a Vilafranca a finals dels 20 i principis dels 30. El seu fill, Josep Durich Jané, va conservar el llegat del seu pare i el va ampliar amb noves fotografies seves, i totes elles foren dipositades a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès al fons que porta el nom de la família, Durich, on apareix l'esmentada ampliació del pilar de 6.

Una tercera còpia es a l'Arxiu Municipal de Terrassa i pertany al Fons Casteller Emili Miró Fons, propietari d'un important llegat de documents relacionats amb els castells que va anar atresorant durant la seva vida (1900-1993), entre les quals aquesta còpia. Recordem que Lluçia Blancafort va retratar el 4 de 7 amb agulla de la colla dels Mirones, coneguda així pel cognom de la família, i que tenia just al davant seu a plaça aquell 31 d'agost del 1934.

A més, encara podríem afegir una quarta còpia que deuria anar a parar a les mans d'un altre fotògraf aficionat, Lluís Solsona Fuster (1889-1966), un torrenc establert a Vilafranca que també va retratar castells fets a les dues poblacions, el llegat del qual fou transmès al seu fill, Lluís Solsona Llorens (1927-2011), gran aficionat, investigador i estudiós dels castells. Al setmanari *Panadés* del 29 d'agost del 1968, tot coincidint amb la Festa Major de Vilafranca, Solsona –que en fou un dels administradors d'aquella edició– publicava un article titulat "El 'Pilar de sis' y Vilafranca" on apareixia aquesta imatge de Blancafort. No en va, Vilafranca cobejava veure l'espadat aquell any en un Sant Fèlix convertit en concurs casteller, després que una de les colles presents, els Nens del Vendrell, n'havia alçat

un de polèmic a les acaballes de l'any anterior, 1967, i n'anunciava l'intent.

LA CÒPIA D'AGUSTÍ GURÍ

Hem deixat per al final la ressenya d'una cinquena còpia que va anar a parar a les mans del fotògraf vallenc Agustí Gurí Bros, perquè és a partir d'aquí que s'ha fet més difusió de la imatge del pilar de 6 i aquesta ha estat divulgada en diversos mitjans i al llarg de més temps. Quinze dies després de l'actuació de la Colla Nova a Vilafranca, la premsa vallenc fa un repàs de l'actualitat castellera de les dues colles locals i de les seves darreres gestes. I ho fa amb un inusual reportatge fotogràfic: fins a cinc imatges de castells dels més destacats trumfos dels Xiquets de Valls de la temporada 1933 i del que havia transcorregut de la del 1934: el 4 de 8, el 2 de 7 i el 3 de 8 carregat de la Colla Nova i un 2 de 7 i el 4 de 8 de la Colla Vella. La crònica es tancava amb una nota que deia: *"Anunciem als nostres lectors, que si ens arriba el pilar de sis de la Colla Nova, el publicarem la setmana que ve"* ⁽⁷⁾.

La fotografia no va arribar ni la setmana vinent ni l'altra. Tot i que, com hem dit, la imatge va aparèixer per primer cop a *El Día Gráfico* del 10 de novembre del mateix any 1934, a Valls no es va publicar fins gairebé dos anys després, a la revista *Cultura*, el maig del 1936 –número 86– acompanyant un article de Francesc Blasi i Vallespinosa titulat "Els nostres castellers a Barcelona". Al peu de la fotografia hi podem llegir: *"El pilar de sis, fet pels nostres braus castellers de la Colla Nova a Vilafranca ara fa dos anys y no sortit a publicitat fins avui."* És evident que des de Valls hom en desconeixia la publicació a la premsa barcelonina. No hi consta l'autor.

L'interès dels vallencs –sobretot per l'afició castellera i més pels seguidors de la Colla Nova– a posseir la preuada imatge del pilar de 6 era més que evident. I creiem que aquest delit el va saber copsar el fotògraf professional Agustí Gurí, un sabadellenc que va adquirir la galeria fotogràfica que Pere Català i Pic tenia a Valls quan aquest es va establir a Barcelona

el 1932, i que va exercir la professió fins a jubilar-se el 1966.

D'alguna manera la imatge de Lluçia Blancafort va arribar a les mans de Gurí. Sobre aquest pas, el mateix Xavier Güell, també coneixedor de primera mà del món de la fotografia –el seu pare, Gabriel Güell Morgades, havia exercit l'ofici amb solvència a la seva Vilanova natal– ens comentava com els fotògrafs –aficionats i professionals– es coneixien tots i es passaven i intercanviaven còpies segons l'interès d'uns i altres per allò retratat. I Gurí, amb criteri comercial, es va fer seva una còpia del pilar de 6 i en va editar la imatge en postal.

La iniciativa no li deuria anar gens malament, segons el que hem pogut observar, ja que hem localitzat fins a cinc edicions de la mateixa postal. Grans o petits canvis en el peu de la imatge demostren les diferents tirades que es van fer: el peu es al damunt de la foto o bé a sota, o posa "pilar de sis" o "pilar de seis", o va signada com a "fotografia Gurí o "foto A. Gurí". Tot i que desconeixem les tirades de cada edició, el sol fet de trobar-ne tantes de diferents denoten el que sembla podria haver estat un èxit comercial. Encara que avui dia és fàcil trobar-ne exemplars a les webs especialitzades en colleccionisme.

Malgrat que la imatge és del 1934 i ja el 1936 la coneixien els vallencs, tot sembla indicar que aquestes postals es començaren a comercialitzar a mitjans de la dècada dels anys 40 ⁽⁸⁾. No hem trobat cap exemplar anterior a aquestes dates, tot i que la inscripció "pilar de sis", en català ens pugui fer pensar en una edició anterior a la Guerra Civil del 1936-39.

Sigui com sigui, a partir de la venda d'aquestes postals, la divulgació de la imatge del pilar de 6 ha estat important en els cercles castellers i l'autoria de la fotografia es va atribuir a l'editor de les postals, Agustí Gurí. Com a exemple d'això, tenim l'obra col·lectiva dirigida per Pere Català Roca *Món casteller* –volum I, pàgina 449–, que va utilitzar una d'aquestes postals per reproduir-la a les seves pàgines i on s'afirma que l'autor es Gurí. També es va

A l'esquerra, Lluçia Blancafort Comella cap al 1930, quan ja vivia a Vilafranca del Penedès.
Foto: Família Blancafort Andreu

A sota, màquina de retratar italiana Ihagee Parvola amb la qual Lluçia va fotografiar les imatges de castells el 1934.
Foto: Família Blancafort Andreu

4 de 7 amb agulla de la colla dels Mirons del Vendrell a la Festa Major de Vilafranca el 31 d'agost del 1934. **Foto: Lluçia Blancafort Comella**

(3) *El Día Gráfico* 4-1-1930 - Biblioteca Virtual de Prensa Histórica.

(4) *Acció* 10-2-1934 i *El Diluvio* 16-2-1934

(5) "Tots els noms. Víctimes de la Guerra Civil al Penedès (Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf)", Ramon Arnabat Mata (coordinador i editor) amb la col·laboració d'Ernest González i Anna Sabanès. Institut d'Estudis Penedesencs i Edicions i Propostes Culturals Andana, SL – 2010.

(6) *Devem aquesta informació a l'expert en fotografia històrica, el vallenc i arxiver Jep Martí Baiget, tot un referent en aquest àmbit.*

(7) *El Temps* 15-9-1934-Xac, premsa digital. Generalitat de Catalunya.

(8) "Les antigues postals de Valls (1891-1961)" Gabriel Secall Güell – *Cultura*, núm. 446 novembre 1985.

publicar al programa de la Festa Major de Vilafranca del 1968, quan la plaça –ja n’hem parlat– anhelava veure’l. En aquest cas no apareix cap autor. Sigui com sigui, el nom de Lluçia Blancafort va deixar d’estar relacionat amb la foto en qüestió.

EL RETOC DE LA IMATGE

Com ja hem apuntat, el document té un enorme valor casteller: es tracta del pilar de 6 que la Colla Nova dels Xiquets de Valls va alçar el 31 d’agost del 1934 per la Festa Major de Vilafranca, un espadat que, fins llavors, havia estat intentat diversos cops per altres colles sense cap resultat positiu. Feia uns 30 anys que no s’aconseguia. Aquest cop el coronament fou tan *in extremis* que, mentre uns el van considerar carregat, altres van dir que havia quedat en intent. Encara avui dia no hi ha unanimitat en el tema i el debat roman obert. Per això –i a falta de filmacions– la fotografia podria desfer, d’una vegada per totes, la incògnita.

Mirant atentament la imatge divulgada per Gurí, fa tota la sensació que l’enxaneta té els dos peus damunt les espatlles del quint, una de les condicions indispensable per considerar carregat l’espadat. Per tant, el document afavoria els qui el donaven com a carregat.

Corria l’any 1994 i qui subscriu aquestes ratlles era immers en plena recerca de material per a la publicació d’un llibre que estudiava els

primers anys de la Renaixença Castellera al Vendrell⁽⁹⁾. En consultar el fons particular del vendrellenc Emili Miró, traspasat feia poc, el febrer del 1993, fruit de tota una vida recollint documents, ens vam topar amb la còpia de la imatge del pilar de 6 que ja hem citat anteriorment.

Com que la imatge de Gurí la teníem prou memoritzada, vam veure que la de Miró diferia en algun detall, sobretot a la part alta. Al posar-les juntes s’evidenciava la diferència: a la imatge comercialitzada per Gurí s’havia esborrat la cama dreta de l’enxaneta a fi de fer la sensació que aquest tenia els dos peus damunt el quint. Aquesta conclusió la vam exposar per primer cop a l’esmentat treball sobre la Renaixença Castellera al Vendrell (pàgina 140). De resultes d’aquesta modificació, hom coneix l’espadat com “el pilar de la cama tallada”. La imatge, doncs, no aporta cap element per considerar el pilar com a carregat; potser per això l’anunci que fa la premsa val·lenca de la seva publicació va trigar gairebé dos anys, quan la imatge ja havia estat retocada.

Sigui com sigui, però, el cas que ens ocupa avui és haver pogut identificar el veritable fotògraf d’aquesta cèlebre imatge, el vilafranquí Lluçia Blancafort Comella, i de passada poder “rescatar i honorar com pertoca” –segons paraules del mateix Xavier Güell– la seva aportació a la documentació gràfica dels nostres castells. ●

A l’esquerra, postal editada per Agustí Gurí Bros a mitjans de la dècada dels anys 40 del segle XX. Si la comparem amb l’original veurem com Gurí la centra en el pilar, eliminant els caps. Col·lecció Pere Ferrando

Comparant la postal de Gurí amb la còpia dels fons Durich de la dreta, es pot observar com en la primera s’ha esborrat la cama de l’enxaneta. (Arxiu Comarcal de l’Alt Penedès)

(9) “La Renaixença Castellera al Vendrell 1926-1936” Pere Ferrando Romeu i Salvador Arroyo i Julivert – Edicions El Mèdol i l’Ajuntament del Vendrell, maig 1995.

CINC FOTOS PER UN PILAR

Llucià Blancafort no fou l'únic retratista que era a la placeta de la Vila de Vilafranca aquell migdia del 31 d'agost del 1934. Potser va córrer la veu dels propòsits de la Colla Nova dels Xiquets de Valls d'alçar un pilar de 6 que feia uns trenta anys que no es veia. El cas és que poc a poc han anat apareixent altres imatges del mateix espatat fetes per altres càmeres. Aprofitant la conjuntura, avui les oferim totes juntes, amb la incògnita de saber si encara n'hi ha alguna d'amagada en alguna calaixera.

Ordenades segons el moment de l'espatat, tenim en primer lloc les número 1 i 2, provinents del fons Joan Amades i Gelats i custodiades per la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural. A la primera s'està col·locant el quint, mentre que l'enxaneta està darrera el terç. A la segona l'enxaneta té una mà agafada al quint i l'altra mà al cap i un genoll damunt l'espatlla del quint. Les dues imatges són del mateix fotògraf, de qui desconeixem la identitat. Que sapiguem, no s'havien publicat mai fins ara.

La tercera està presa des de l'altre cantó del carrer de la Cort, mirant a la Font dels Alls. Més o menys, l'enxaneta es troba al mateix moment que a la foto 2, amb un genoll a l'espatlla del quint, amb una mà agafada i l'altra al cap del quint. Tampoc se sap qui n'és l'autor. La imatge

també va tenir certa divulgació: es va publicar al programa de la Festa Major de Vilafranca del 1941, al setmanari vilafranquí *Panadès* del 10 de febrer del 1962 i Pere Català la va posar a la mateixa pàgina, al costat de la reproducció de Gurí, a *Món casteller*. L'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès en guarda una còpia.

La quarta és la de Llucià Blancafort motiu del present estudi.

I a la cinquena s'observa com el pilar ja s'ha trencat: el terç és a punt de caure damunt la pinya pel darrere del segon, tot conservant la resta del pilar damunt seu. L'interès d'aquesta imatge rau en el fet que es pot observar com l'enxaneta tenia els dos peus damunt del quint i està deixat de mans, elements indispensables per considerar l'espatat com a carregat. L'autor de la imatge és el vilafranquí Josep Mestres Hero (1900-1990) i actualment es conserva a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès. Fou divulgada per primer cop a la revista *Castells*, número 21, del juliol/agost del 2008.

Vist el reportatge, queda palesa la dificultat que comportava, amb els mitjans de fa 90 anys, captar el delicat instant del coronament d'un pilar. Sembla que Llucià Blancafort fou qui més es va apropar a aquest màgic, vibrant i emotiu moment. ●

mivoluntad

Per la seva tranquil·litat i la de la seva família contracti, en vida, el seu propi servei funerari.

A **Àltima** podem ajudar-lo a deixar totalment planificat, i fins i tot pagat, el seu propi servei funerari. Amb la més absoluta confiança, tranquil·litat i seguretat.

Amb **Àltima** les seves voluntats romandran aquí quan vostè falti, sense risc de perdre's. I es compliran sens falta. **Ningú de la seva família haurà de fer-se càrrec en el futur de l'import dels serveis contractats.**

Més informació a www.mivoluntad.es

ÀLTIMA
www.altima-sfi.com

Al seu costat les 24 hores del dia, els 365 dies de l'any.

900 230 238

EN EL CENTENARI DEL TON MASSANELL, POETA DELS CASTELLS

ELOI MIRALLES
CRONISTA, CASTELLER
I RABASSO

✉ @EloiMiralles45

El 23 de març de 2024 l'Antoni Massanell i Esclassans hauria complert cent anys. És probable que el Ton sigui un gran desconegut per a una bona part de les generacions de castellers més joves i a ells, precisament, volem adreçar aquest recordatori perquè tinguin constància del que va representar per a la colla poder gaudir d'una persona que, mentre li fou possible, pogués posar en una rima ben acurada un nombre indeterminat de gestes castelleres, la majoria de les quals amb les camises verdes com a protagonistes. Dissortadament, poc després de la jubilació (era fuster d'ofici), la mort, gairebé de forma inesperada, se l'endugué massa aviat, el 29 de novembre del 1993, quan encara no havia fet setanta anys i albirava enormes perspectives de poder-se dedicar a allò que, a més de la poesia, omplia a bastament el seu quefer quotidià: la investigació històrica sobre temes relacionats amb la nostra vila, una tasca de la qual fruitaren nombroses publicacions i col·laboracions a la premsa local.

Una selecció àmplia de la seva obra poètica dedicada als castells, torres i pilars, l'hem anat incloent en els volums de la *Història dels Castellers de Vilafranca* que ja han vist la llum. Avui, a tall d'homenatge al recordat amic, ens plau d'incloure en aquesta remem-brança el capítol que, arran de la notícia del seu traspàs, li dediquem en el tom que es publicarà pròximament. ●

UN ADEU DOLGUT AL POETA CASTELLER PER EXCEL·LÈNCIA 1993

L'endemà de la nostra actuació a Vilanova i la Geltrú (29 de novembre) una notícia del tot colpidora trasbalsà molts vilafranquins, amics i coneguts: la infausta defunció, als 69 anys, del nostre caríssim i celebrat poeta Antoni Massanell i Esclassans, després d'haver suportat amb resignació i enteresa una punyent malaltia; una mort que li impediria de poder aprofundir encara més en els estudis sobre temàtica vilatana que tant l'abellien i de dedicar-los encara moltes més gloses. Per desgràcia, dels nostres èxits futurs la seva extraordinària vena poètica ja no se'n podria fer ressò mai més. Tants i tants versos com havia dedicat als nostres castells, torres i pilars! En aquest compendi ja n'hem inclòs una bona mostra, i molts dels poemes que s'hi poden llegir també figuren en el

llibre "*Amb perfum de terra concreta*" que s'edità pòstumament. A la nostra revista EL FIGAROT (juliol 1994) ja dèiem que "**Quan s'escrigui la història dels castells i dels castellers vilafranquins, sovint ens haurem de remetre al testimoni sempre escaient d'aquest convilatà exemplar que, amb la seva reconeguda senzillesa, va servir sempre en el fons del seu cor — juntament amb d'altres sentiments i conceptes compartits: pàtria, comarca, vila, natura, folklore... — una proverbial estima pel fet casteller en general i una devoció especial cap a tots aquells esdeveniments rellevants que han configurat bona part de la trajectòria dels castellers de la camisa verda...**" Ara i aquí ens plau de cloure el seu generós recull amb uns darrers versos que porten un títol ben indicat:

«Sempre!

No emmudiran mai timbal ni gralla
que sempre més hi haurà un grup de quitxalla

decidits a llançar-se cel amunt.

Sempre, sí, sempre també hi haurà un munt

de gent que, tot fent cercle, farà pinya.
Sempre, igualment, qui deixarà la vinya,

L'oficina, la fàbrica, el comerç
i, un puntet més dins el dens univers

casteller, donarà encara més força
al crit que neix quan, malgrat ja es veu tòrcer

L'esvelta torre, el nen hi alça la mà.
Sempre, sí, sempre al nostre entorn hi haurà

qui serà pres per tan alta aventura.
Tu i jo anirem passant, mes res no atura

L'impuls de fer i desfer castells, un joc
que ens va mudant la sang en fúria i foc...»

Efectivament, Antoni, mai no emmudiran ni la gralla ni el timbal i sempre farem pinya per tal que els més menuts puguin grimpar cel amunt, com ho van fer els teus versos tan endevinats, a frec de la celsitud. I sí, anirem passant, com vas fer tu quan ens vas precedir; però res no podrà aturar

que els que encara quedem i tots aquells que vindran en el futur puguin continuar, tostemps, aquesta nostra dèria ancestral de carregar i descarregar castells. I amb la certesa, Ton, que el teu record romandrà viu i persistent... **sempre!**

El detergent que protegeix
la teva roba i el Medi Ambient.

**Deter
Solín**
Protect

Fet al Penedès

Descobreix-ho a detersolin.com

CINQUANTA ANYS DE...

12.10.1973 PRIMERA TORRE DE VUIT AMB FOLRE CARREGADA

VINT-I-CINC ANYS DE...

15.11.1998 PRIMER TRES DE DEU AMB FOLRE I MANILLES CARREGAT

SUPERVERD

LES CRÒNIQUES DE LA CANALLA

UN MUNT D'ACTIVITATS VARIADES PER CREAR VINCLE I CONFIANÇA ENTRE LA CANALLA

LA CANALLA VERDA

 @lacanallaverda

Un dels objectius de la temporada 2023, a part de tenir la canalla ben preparada per fer grans els castells, era continuar fent vincle i generar confiança entre el grup. Sense deixar de banda els grans moments, les actuacions, les activitats de cada any de la colla, l'escola de castells i els viatges a Portugal i Mèxic, l'equip de la canalla va organitzar diferents sortides i activitats al llarg de la temporada amb aquest objectiu.

El mes de març, aprofitant l'inici de la temporada i la diada de primavera de la colla, ens vam quedar a dinar a Cal Figarot per després anar a saltar al Flipping Park. Va ser una tarda plena de salts, rialles i molta diversió on grans i petits ens ho vam passar d'allò més bé.

La sortida familiar a Catalunya en Miniatura també va servir per carregar piles de cara a Fires de Maig. Després de dinar, vam passar la tarda del diumenge al parc d'aventura entre tirolines i ponts penjants. A part de conèixer el nostre país en petit, va ser una experiència molt positiva per continuar fent colla.

A mitjans de juliol, vam estar de colònies a la casa Cal Mata de Saifores. Després de l'actuació a Altafulla, vam passar un gran cap de setmana ple de jocs, gimcanes i molta piscina. La canalla de la colla va estar xalant amb totes les activitats que va organitzar l'equip i van ser unes hores de convivència i molta cohesió de grup per encarar les actuacions de l'estiu i Sant Fèlix.

Un any més, i prèviament a la Festa Major, la família de la Mar Seguí ens va convidar a la seva piscina. Canalla i equip de canalla vam passar una tarda d'allò més divertida i refrescant, però alhora pensant en els grans castells i amb moltes ganes de Sant Fèlix.

Finalment, el cap de setmana de la Romeria de Vilafranca a Montserrat la canalla es va allotjar a les celles per passar dos dies plens d'activitats a la natura i molta diversió: des de la pujada a Sant Jeroni a la tarda de jocs organitzats pel Cau i el GEP -es van convertir en cuiners del seu sopar- i el joc de nit. El diumenge vam tancar el cap de setmana amb la tradicional actuació castellera a Montserrat, en la qual, tot i la pluja, vam poder fer castells de set i de vuit per preparar el final de temporada que estava a punt de venir i el gran Tots Sants en què vam carregar l'inèdit 9 de 9 amb folre.

A part de totes aquestes activitats que han servit per fer colla entre canalla i equip, no podem oblidar que el 2023 ha estat marcat pels actes de celebració del 75è aniversari de la colla. Un d'aquests va ser el gran concert de The Tyets. La canalla el va gaudir des d'una posició privilegiada. Una experiència inoblidable per a tots ells. ●

SOCA-RELS 2023

Pere Nin

EL FIGAROT. *Per què et vas decidir a entrar a la colla?*

PERE NIN. Tota la vida he vist i he estat aficionat als castells. Ja el meu pare m'hi portava per la Festa Major (als anys 60 del segle passat) quan llavors encara hi venien els Nens del Vendrell. Passar de veure castells a participar-hi directament de més gran va ser un pas natural i lògic.

EF. *Quan vas debutar amb la camisa verda?*

PN. No recordo exactament el primer dia. Ja feia molts anys que anava a les actuacions i a molts assajos, a la pinya, fins que un bon dia vaig fer el mateix que ja anava fent, però amb camisa. Una de les primeres actuacions amb la camisa verda que recordo va ser al Concurs de Tarragona del 1996. Jo llavors treballava a Valls, i rebre personalment la felicitació del president de la Vella quan vam guanyar el concurs va ser una sensació brutal. L'empresa on jo treballava era el principal client de la seva empresa de transports, i segur que la felicitació va ser feta totalment a contracor. Tot i això, el primer cop que vaig anar a un concurs de castells de Tarragona va ser al 1972 (el primer que vam guanyar), amb 11 anys, i des de llavors, no me n'he perdut cap.

EF. *En els castells, en quines posicions has anat habitualment?*

PN. Acostumo a ser al nucli dels castells amb folre o amb folre i manilles. Quasi sempre de portacrossa o de porta-portacrossa, tot i que algun cop he anat de cordó o de segon cordó. He anat de portacrossa a tota la gamma de castells folrats i folrats i emmanillats que ha fet la colla, des de la torre de 8 amb folre fins a la torre de 9 amb folre (sense manilles), passant pels castells de deu, amb agulla, etc. Em falta només el "cromo" del 9 de 9, en què a plaça vaig anar de cordó i no de portacrossa.

EF. *Quines feines has fet a la colla?*

PN. No he participat directament a cap junta.

EF. *En tots els anys que has viscut com a casteller, quin castell o quina actuació t'ha impressionat més? Per què?*

PN. Hi ha hagut moltes actuacions que hem gaudit molt. Es fa impossible triar-ne una de sola. Recordo molt especialment el primer 3 de 10 que vam descarregar, a Sant Fèlix del 2013, on anava de portacrossa. La cridòria va ser tan gran allà a sota, que encara no he recuperat del tot l'oida! ●

Rafel Salvadó

EL FIGAROT. *Per què et vas decidir a entrar a la colla?*

RAFAEL SALVADÓ. Vaig entrar als Castellers de Vilafranca l'estiu de 1987. La colla estava en plena lluita per assolir els castells de nou i tot el meu grup d'amics ja n'erem fervents seguidors i vam acabar entrant-hi tots a la Colla, no de cop però en qüestió de poc més d'un any. Alguns encara hi som.

EF. *Quan vas debutar amb la camisa verda?*

RS. No ho recordo exactament perquè aleshores vaig «ensopegar» un d'aquells moments que no hi havia camises noves i, quan vaig tenir la camisa, feia un temps que ja hi era. Possiblement amb camisa al setembre del 87, però no recordo ben bé on ni quan.

EF. *En els castells, en quines posicions has anat habitualment?*

RS. Contrafort, cordó, home de darrere (tot és el mateix) i portacrosses. També més ocasionalment he fet d'agulla i de crossa als inicis, he anat a alguns folres... i el que calgui.

EF. *Quines feines has fet a la colla?*

RS. Vaig formar part de la Junta del Patronat durant el 1995 i de la Junta del 2002 al 2007.

EF. *En tots els anys que has viscut com a casteller, quin castell o quina actuació t'ha impressionat més? Per què?*

RS. És gairebé impossible per a algú de la meva generació no destacar el Sant Fèlix de 1995 i la consecució de la nostra primera torre de 9 amb folre i manilles, i més tal com va anar aquella actuació. El primer pilar de 8 coronat l'endemà hi posava una cirereta que difícilment oblidarem. El cert és que des que es va tornar a carregar el pilar de 6 a l'Arboç el desembre del 94, la colla va entrar en una successió d'èxits que fins i tot costaven de pair. Hem estat afortunats de viure-ho activament. ●

PREMI A LA FIDELITAT CASTELLERA

Punt TV

L'any 2023 el premi a la Fidelitat Castellera ha estat atorgat a la productora audiovisual Punt TV que fa molts anys que col·labora amb la colla enregistrant documentals i vídeos promocionals. L'equip de PuntTV, encapçalat pel Jordi Escofet, són els autors, entre d'altres, del vídeo que s'exhibeix durant la visita a Cal Figarot premiat amb el guardó al millor curtmetratge documental al certamen cinematogràfic italià *Under The Stars Film Festival 2020*. Aquest projecte també va ser seleccionat com a finalista al *Dunedin International Film Festival* (EEUU), *Zero Plus International Film Festival* (Rússia) o al *Lift-Off Global Network* (Regne Unit).

Des de l'any 2015 PuntTV ha acompanyat la colla en els viatges internacionals a Xina, San Francisco i Mèxic proporcionant imatges que han generat un gran impacte, com les recents dels castells amb les piràmides a Mèxic o els pilars amb l'estelada al pavelló dels Golden State Warriors de la NBA.

Durant aquests gairebé 10 anys de relació, PuntTV ha realitzat diversos documentals sobre la colla, com el *Sempre amunt*, que parlava sobre la represa castellera després de la pandèmia, amb emissió a TV3 i la Xal. Properament es presentarà el documental que PuntTV i Kosmos Studios han realitzat per donar a conèixer el fet casteller arreu del món en anglès.

Actualment la productora vilafraquinca està en fase de postproducció del documental sobre els 75 anys de la colla que agafa la gala que es va celebrar al Gran Teatre del Liceu com a fil argumental. ●

EN RECORD DE...

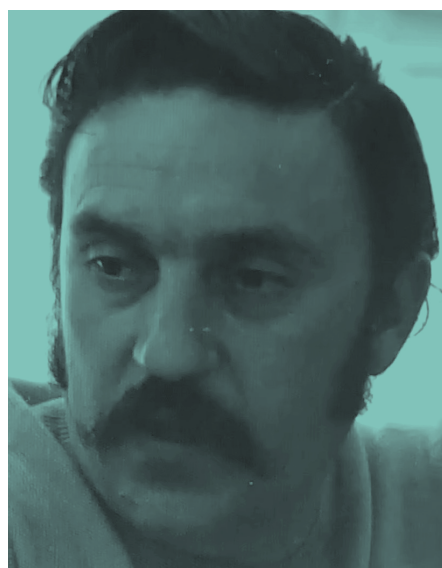
2023

Després de la llarga llista de castellers difunts que, a contracor, vam haver de publicar en el darrer número de la nostra revista —corresponents a dues temporades i amb l'agreujant d'haver patit la tongada pitjor de la pandèmia de la covid-19— fa de millor comprovar que la relació de traspassats durant l'any 2023 ha minvat considerablement. I no cal dir que celebrarem que aquesta mena de bonança es mantingui en el futur...

Jordi Parades i Garcia (*Doctor Càries*)

Nascut a Barcelona, el 26 d'octubre del 1954, era llicenciat en Medicina i, com a estomatóleg, es va especialitzar en cirurgia oral. S'establí primerament al barri barceloní de Sants, alternant la tasca de dentista amb la de docent, com a professor a l'Escola d'Odontologia de la Universitat de Barcelona. El 2001 va venir a treballar a Vilafranca com a cirurgià de la

clínica dental del casteller Joan Badell i el 2005 s'hi va quedar a viure. Es va interessar pels castells arran de la seva relació professional amb l'esmentat company i futur president i de seguida es va integrar a la colla, on va ser conegut tothora, d'una manera del tot simpàtica, com a *doctor Càries*. Casteller essencialment de la pinya, també va parlar a baixos alguns castells; però el 2018 hagué de renunciar a l'activitat castellera a causa d'una punyent malaltia que se l'endugué finalment el 17 de maig passat, als 68 anys, a l'hospital de Bellvitge, encara no un any després que s'hagués jubilat com a odontòleg. ●

Ferran Cols i Cuevas

Durant els anys 60 i 70 del segle passat va tenir protagonisme com a casteller a la pinya i, ocasionalment, com a baix d'algun castell. S'havia integrat a la colla a recer de la seva amistat amb alguns companys de la JOC, entre els quals el Carles Domènech, *Mènec*, i el Francesc Mallofrè, *Siscu no ploris*, que també eren castellers, però ell no va poder tenir gaire continuïtat a causa d'alguns problemes de salut. Havia nascut a Vilafranca el 30 de gener del 1936 i va treballar a l'empresa vilafranquina de fabricació d'escombres de la família Giralt. De la seva traça havia sorgit també alguna composició castellera, sobretot rasant el vidre i pintant-lo si calia, una tècnica de la qual era un veritable especialista. Es va morir a la nostra vila el 12 de juliol, als 87 anys d'edat. ●

Josep Martínez i Escofet

Va néixer a Vilafranca, el 20 de març del 1936. Era fill de Francesc Martínez i Novella i pare de Josep Miquel Martínez i Camús (ambdós castellers de soca-rel, els anys 1983 i 2004, respectivament). Els seus dos germans, Gabriel i Francesc, també van ser castellers; *el Gabi* (soca-rel, el 1980) fou el nostre cap de colla durant tot el període de 1964 a 1969 i ho tornà a ser el 1974. Amb aquestes credencials és fàcil de comprendre que tant el Josep com la resta de familiars s'integressin a la colla, ell com a casteller de la pinya i, en ocasions, a baixos o a crosses durant una pila d'anys. A més, el seu cunyat, Fèlix Morgades, és un dels castellers més veterans que encara trobem al peu del canó. Amb 87 anys, el Josep va morir a Martorell, el primer dia d'octubre. ●

Josep Gràcia i Giralt

Una funesta casualitat va voler que només dos mesos més tard que hagués mort Ferran Cols —el que havia estat treballador de l'empresa familiar dels Gràcia-Giralt (de les escombres)—, haguéssim de lamentar la pèrdua d'un dels membres que portava les regnes del negoci d'aquesta. El Josep va cursar alguns estudis d'Història i va entrar a la colla a mitjans dels anys 80. Va formar part dels primers consells de redacció de la nostra revista *EL FIGAROT*, quan se'n va reprendre la publicació a partir de l'any 1986, i alguns articles d'aquella època porten la seva signatura. Malgrat això, al cap de pocs anys va deixar de venir. Víctima d'un infart que havia patit feia uns mesos, es va morir, amb 58 anys, en una data tan significativa com l'11 de setembre, a Vilafranca, on també havia nascut, precisament el dia del seu sant, el 19 de març del 1965. ●

Josep Ricarte i Bertran, *Gardet*

Vet aquí un personatge ben carismàtic, tranquil, bona persona, amic dels seus amics i també ocurrent i sorneguer quan convenia. Nascut a Vilafranca el 24 de març del 1946, era fill de Josep Ricarte i Grau, que fou distingit com a casteller de soca-rel l'any 1981. El *Gardet* fill va treballar primer de mecànic en un garatge d'automoció i, més tard, a l'empresa Gallina Blanca Purina, de Santa Margarida i els Monjos, on va fer tasques diverses al costat d'en Carles Domènech i Soler, que era el responsable principal del manteniment. Fou precisament per aquesta raó—no podia ser d'una altra manera— i també perquè el seu pare ja era casteller, que

va entrar a formar part de la colla, sempre fent mans a la pinya o d'agulla si es donava el cas. Va compaginar l'afició als castells amb una gran devoció per la bicicleta. Ciclista empedreït com era, el destí va voler que morís, vestit amb l'abillament propi dels qui practiquen aquest esport, el 30 de setembre passat, amb 77 anys, a Castellolí, on, amb el grup de companys que l'escortaven, s'havia aturat una estona a descansar, tot baixant del monestir de Montserrat. A causa de les successives aturades cardíaques que va patir, àdhuc dalt de l'helicòpter que el traslladava fins a l'hospital de Bellvitge, res no es va poder fer per evitar el fatal desenllaç. ●

Josep Maria Roldan i Moral

La seva vinculació amb els Castellers de Vilafranca va venir de la mà de la seva condició de fotògraf professional, que li va permetre de captar un bon feix de fotografies dels nostres castells, tot i que també havia participat com a casteller a la pinya. L'any 1993, arran del viatge de la colla a Eslovènia, va aportar imatges per a l'exposició que es va presentar a Cal Figarot sobre les famílies bosnianes que malvivien en un camp de refugiats de Črnomelj. Va formar part, així mateix, durant un poc temps, del Ball de les Gitanes de la nostra Festa Major. Nascut a Alcaudete, un poble de la província andalusa de Jaén, el primer dia de maig del 1970, va morir sobtadament, mentre feia *footing*, a Vilanova i la Geltrú, el 29 d'octubre, a l'edat de 53 anys. ●

Leopold Garcia i Gil, *Polo*

Nascut el 31 de març del 1936 a Valdemorales (un poble de la província extremeña de Càceres que ha donat bons fruits castellers, com ara els de la família Giménez-Ojeda), el Polo —juntament amb els seus germanastres Miquel Uroz, *Ull de Pop*, i Emilià Garcia, *Garcelló*— ja va entrar a formar part de la colla en la primera temporada d'actuacions, és a dir, el 1948. Va pujar a quints, amb els Nens del Vendrell, al primer 3 de 8 descarregat del segle XX (15 d'octubre del 1951) i amb els Castellers de Vilafranca va fer castells i torres de 7 i algun 4 de 8, a terços, mentre que la seva màxima fita amb els verds l'aconseguí pujant a quarts de la primera torre de 8 amb folre descarregada (17 de novembre del 1974). El 1982 fou un dels

castellers que es van desvincular de la colla per formar part dels Xicots de Vilafranca, dels quals va arribar a ser president. Els seus fills, Eugeni, Leopold (*Polito*) i Maria Àngels, també van ser castellers dels nostres, i el sogre, Enric Cortés, *Francès*, havia fet d'enxaneta d'alguns pilars improvisats que uns quants aficionats vilafranquins van plantar a la Festa Major del 1921, en la qual no es van programar actes folklòrics a causa de la Guerra del Marroc. Del *Polo*, en cal destacar també la faceta com a jugador d'hoquei sobre patins, que el va portar a ser guardonat, el 1970, com a millor esportista de la vila. Amb una salut un xic precària darrerament, va morir, amb 87 anys, a Vilafranca, el 27 de novembre del 2023. ●

EN RECORD DE...

2024

Malauradament, en el que portem del 2024, nous decessos de castellers i aficionats s'han sumat als anteriors. En deixem constància.

Jordi Gutiérrez i Grau

Va néixer el dia del seu sant, el 23 d'abril del 1977. Per tant, hauria fet 47 anys el dia de Sant Jordi. Va destacar més com a geganter que no pas com a casteller, ja que fou cap de colla dels Geganters de Vilafranca i dels de la Ràpita, a més d'ésser membre també dels de la Múnia. Així i tot, de ben jovenet havia format part de la colla, juntament amb el seu germà Salvi (més tard també s'hi va apuntar el Josep Maria, el germà més gran) i fou arran d'aquesta pertinença que també s'hi involu-

crà la seva mare, Montserrat Grau. Lampista de professió, va jugar a hoquei sobre patins amb el CP Sant Ramon i també va formar part dels Falcons de Vilafranca, abans de ser casteller. Com a tal, va pujar als pisos alts de castells de set i de vuit, àdhuc al 5 de 8, i, fins i tot, com a sostre, a dosos del 4 de 9 folrat. La seva mort prematura fou deguda a un linfo-ma fulminant, que no fou diagnosticat fins després de la mort, ocorreguda a l'hospital de Bellvitge, el 18 de gener passat. ●

Ramon Saumell i Poch

Tot i no pertànyer físicament a la colla, en Ramon s'hi sentia plenament involucrat, a redós de la seva afició a la fotografia i el cinema d'aficionat. Com a tal, havia captat amb les seves càmeres una munió d'imatges i filmat un bon nombre de pel·lícules de castells. D'aquest material, en feu donació a la colla perquè fos dipositat a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès. Com a consumat especialista en la catalogació del bestiar festiu, no solament del català sinó també d'arreu del món, el seu treball va tenir cabuda en diversos llibres. Havia nascut a Vilafranca el 27 d'abril del 1938 i va morir sobtadament a Vilanova i la Geltrú, la matinada del dia de Sant Jordi. Li faltaven, doncs, només quatre dies per complir els 86 anys. De jove, estudià peritatge industrial a Vilanova i després s'hi va quedar com a pràctic a la farmàcia del seu sogre, fins que va canviar de feina i es plantà com a visitador mèdic, en representació de diversos laboratoris farmacèutics, tot compaginant aquesta activitat amb la seva proverbial afició *bestial* ja comentada. Enamorat del nostre vell Drac, no va ser a temps enguany d'emular Sant Jordi en la lluita contra un altre drac, el de la llegenda; el dia encara no era clar... ●

Carles Casanellas i Guasch

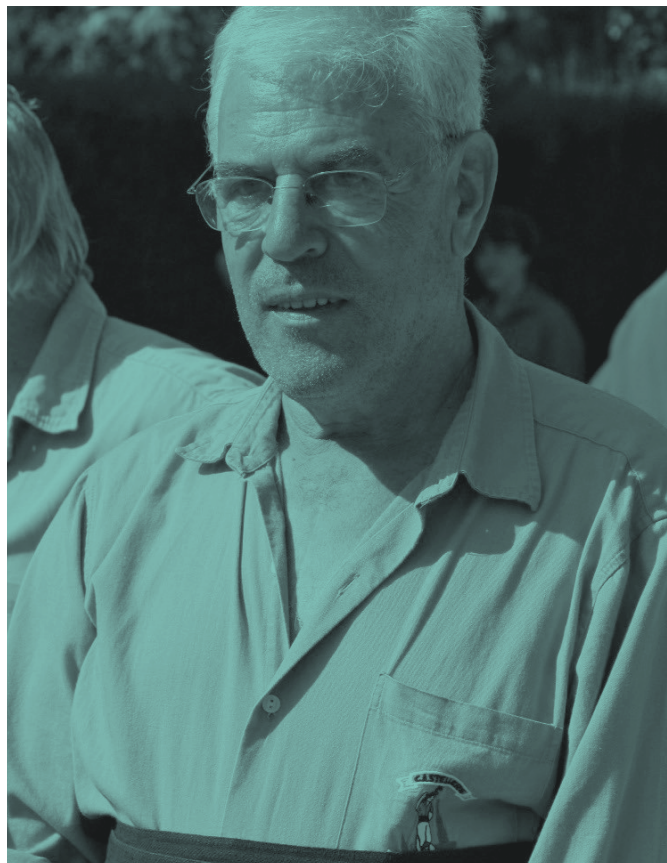
Vet aquí un altre vilafranquí que tampoc no va portar camisa casteller, però que era casteller de cor i de traç. Fins i tot va participar com a aficionat en la primera sortida de la colla a Sant Cugat Sesgarrigues, el 14 de setembre del 1948 i, més tard, com a dibuixant avantatjat que era, forní de caricatures de molts vilafranquins, ben aconseguides, la gran majoria de mitjans de comunicació de casa nostra, com, per exemple, la que dedicà a l'amic que el precedeix en aquesta relació o la d'ell mateix que també l'acompanya. No va tenir mai un no per a il·lustrar també moltes de les entrevistes realitzades pels gestors de EL FIGAROT, com la que representa el nostre cap de colla Carles Domènech, *Mènec*, i que

apareix a la pàgina 59 del número 17 de la revista. Així mateix, va dibuixar tots els balls i comparses de la Festa Major i són també de la seva autoria diversos cartells i portades dels programes de *la més típica* i de les Fires de Maig. Tenia el número 1 dels carnets de soci del FC Vilafranca, club amb el qual destacà com a juvenil, àdhuc de porter, i hi va arribar a debutar també com a integrant del primer equip. Havia treballat a l'empresa SEPSA, de la Rambla Gran, i també a l'Escola Montagut, a més d'endreçar moltes col·laboracions per a la Caixa d'Estalvis del Penedès. Va néixer a la nostra vila el 7 de juny del 1930 i, amb 93 anys i a causa d'alguns problemes de salut irreversibles, hi morí el 30 d'abril passat. ●

Santiago Díaz i Giralt, Santi Serenet

Un altre casteller amb carisma, que ens va deixar poc abans que aquesta revista fos impresa. El Santi va néixer a Vilafranca el 14 de març del 1948, i abans de ser casteller dels verds va destacar com a futbolista durant uns vint anys, molts dels quals lluïnt la samarreta quadribarrada del FC Vilafranca, des del juvenil (1963) fins al primer equip, amb el qual va aconseguir l'ascens a la 3a divisió estatal (1967-68), tot i que també va jugar a Cornellà de Llobregat, a Vilanova i la Geltrú, a les Borges Blanques i al Vendrell. Devia entrar a la colla a cavall dels anys 70 i 80, va fer castells a baixos, a crosses, a segons i als folres (fins i tot com a segon del nostre primer intent del 4 de 9 folrat, el 1985) i va fer bones amistats en el si del nostre col·lectiu. L'any 1989 va rebre la distinció de casteller de soca-rel. Fins al 2021 encara va portar la camisa verda, tot i que els problemes de salut ja havien començat a minvar les seves possibilitats, fins al punt que va haver de ser hospitalitzat, primer, i viure internat darrerament en una residència de Llorenç del Penedès, on va morir el 7 de juny passat, als 76 anys. El renom li venia per la raó que la seva mare era coneguda com *la Sereneta*, ja que l'avi Giralt havia fet de sereno a la nostra vila. A l'assaig del mateix divendres que havia mort li fou dedicat un gran aplaudiment i a la cerimònia de les seves exèquies, el dia 9, un toc de gralla i un pilar de 4 de comiat. ●

JA TÉ A PUNT EL SEU CELLER? VISITI LA NOSTRA BOTIGA ...

Desde 1975 al servei de la viticultura en:

- Instal·lacions i accessoris per al celler
- Recepció de verema
- Despalilladores - Estrujadores
- Bombes helicoidals
- Bombes peristàltiques
- Bombes de rodet flexible
- Bombes centrífugues
- Cintes transportadores
- Dipòsits en acer inoxidable
- Caldereria en acer inoxidable
- Premses neumàtiques
- Premses verticals
- Reparació de tot tipus de maquinària

DISTRIBUIDOR AUTORIZAT DE PREMSES

WILLMES

MAGUSA
maquinaria vinícola

Rm. Ind. Domenys S. C/ Enologia 3-4,
08720 Vilafranca del Penedès, (Barcelona).
Tel: (+34) 93 892 26 98
Fax: (+34) 93 892 29 12

www.magusa.es

VINGUI A VEURE'NS I RECULLI EL NOSTRE CATÀLEG

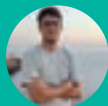
Punxar m'omple; és la manera d'expressar-me a través de la música dels altres

JOAN PANCORBO

L'ALTRA CARA DELS CASTELLS

ARNAU MAÑÉ
PERIODISTA. CORRESPONSAL DE
@RAC1 A MADRID

 @arnaumane

És home de poques paraules però no té pèls a la llengua. Té 30 anys. Treballa a l'ESMUC i en alguns festivals de música de la comarca. Per si fos poc, és DJ. De fet, en unes quantes festes ha estat el responsable que a molts de vosaltres us costés tornar a casa.

ARNAU MAÑÉ. *Fa més de dotze anys que ets a la colla però és probable que encara hi hagi algú que no et conegui bé.*

JOAN PANCORBO. Vaig entrar als Castellers de Vilafranca el 2012, amb els amics, i sempre he format part del peu. He fet de baix durant unes quantes temporades, parant castells de fins a nou pisos. Més enllà dels castells, em dedico al sector cultural. Ara mateix, treballo a l'Escola Superior de Música de Catalunya i soc el responsable de producció de diversos festivals de música de la comarca.

AM. *Això que siguis DJ deu sorprendre a algú que et tingui vist d'assaig o a plaça. En quin moment se't posa al cap aquesta idea?*

JP. Vam començar a fer de DJ amb l'Albert (el meu company de La Cara B, ara farà quinze anys). Era cap al 2009, quan van sortir els grans DJ, els més coneguts internacionalment... David Guetta, per exemple. La música ens ha agradat sempre -jo n'havia estudiat de petit, sempre m'havia agradat molt- i en aquell moment l'electrònica es va popularitzar. A partir d'això, vam estirar el fil i hem anat evolucionant.

AM. *Joan, tu ets una combinació perfecta entre una persona tímida o discreta i una persona extravertida. Entenc que quan punxes pesa més la segona.*

JP. Punxar és una manera d'expressar-me a través de la música dels altres i això em

permet gaudir del que faig. Tinc un gust molt obert perquè m'agraden diversos gèneres de música. I ser DJ et permet mesclar molts tipus de música: des d'allò més comercial (la Rosalía, per exemple) fins a coses que la gent no coneix. Això a mi m'omple molt perquè em permet construir coses noves per a la gent.

AM. *De tant en tant, punxes en festes de la colla... Ho disfrutes o preferiries ser amb la resta?*

JP. Tinc una sensació d'ambivalència. Sé perfectament què els agrada, però quan acaba la festa, baixes i t'expliquen totes les 'batalletes' de què tu, des de dalt, no t'has assabentat. Hi ha dies que et vindria més de gust estar amb els teus amics, esclar! Però he tingut moltes ocasions per viure-ho (perquè per sort en aquesta colla hem celebrat moltes coses!) Hi ha moments i moments... per exemple, per Tots Sants és molt divertit punxar.

AM. *Devem ser pesats, demanant temes...*

JP. No especialment! A tot arreu la gent et demana música. Pel fet d'haver estat amb tu a la pinya, la gent s'apropa amb més confiança, però tenim tàctiques per gestionar les situacions (riu). Els dono llargues, als més pesats! Forma part de la nostra feina, aguantar-los.

AM. *Ara estàs a l'ESMUC, però també has treballat al Liceu, al Most o al Vijazz. Què fa un productor com tu?*

JP. Depèn del festival... però formo part d'un equip de producció fent possible que tot funcioni en un esdeveniment cultural. A l'ESMUC o al Liceu està relacionat amb el món de la música (rebre els músics, que tot sigui correcte, cobrir qualsevol necessitat). Portar l'esdeveniment a bon port, sigui un petit concert o una gran orquestra.

AM. *Haver estat dalt de l'escenari com a DJ t'ajuda en aquestes feines? I viceversa?*

JP. Sí, clarament. Ajuda a entendre què és el

A tot arreu la gent et demana música. Pel fet d'haver estat amb tu a la pinya, la gent s'apropa amb més confiança, però tenim tàctiques per gestionar les situacions (riu). Els dono llargues, als més pesats!

que pot necessitar un músic (tot i que jo no en soc). Des que treballo en aquest món, també m'ha ajudat a entendre la complexitat dels esdeveniments que s'organitzen. Els artistes de vegades no entenen l'esforç econòmic i humà que suposa tirar-ho endavant.

AM. *També tens formació d'arxiver. Com hauria de ser el futur arxiu de la colla?*

JP. S'hauria de fer un esforç de difusió de tot el patrimoni. Els llibres de l'Eloi Miralles són una bona manera, esclar, però crec que s'hauria d'apostar més per un treball intens de debat al voltant dels documents, les fotografies, els vídeos... Més que una gestió de l'arxiu (que també), crec que caldria que els castellers que formem part de la colla poguéssim tenir-hi un accés actiu per poder-ne parlar i explicar-ho. Seria la manera de valorar millor el patrimoni que tenim, entendre d'on venim. Sense això, difícilment podem tenir una visió de futur. ●

la xarxa